

15 godina zaštite prirodne i kulturne baštine

javna ustanova
priroda
šibensko-kninske
županije
15 godina zaštite
prirodne i kulturne
baštine

NAKLADNIK

Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije

ZA NAKLADNIKA

Anita Babačić Ajduk

GLAVNI UREDNIK

Drago Marguš

UREDNIŠTVO

Anita Babačić Ajduk
Drago Marguš
Tina Dragutin Burić
Angela Bilić

AUTORI

Drago Marguš
Anita Babačić Ajduk
Tina Dragutin Burić
Angela Bilić
Anamarija Kučan
Iva Bilušić
Milka Antić Krstić
Renata Slavica
Marko Plenča Mudrić

LEKTURA

Vilijam Lakić

KOREKTURA

Vilijam Lakić
Drago Marguš
Stentor d.o.o., Samobor

DIZAJN I GRAFIČKO OBLIKOVANJE

Hyper dizajn d.o.o., Zagreb

TISAK

Stega tisak d.o.o., Zagreb

NAKLADA

200

FOTOGRAFI

Boris Kačan
Josip Tomaić
Goran Šafarek
Iva Rogić
Ivo Pervan
Teo Barišić
Drago Marguš
Ivica Lolić
Ivona Burić
Goran Rnjak
Milenko Milović
Emil Podrug
Anita Babačić Ajduk
Toni Koren
Vladislav Mihelčić (pok.)
Siniša Štrkalj
Velimir Bešić
Ivan Buvinić
Zrinka Magazin
Duško Jaramaz
Ivana Antić Stošić
Krunoslav Bošnjaković
Davor Šarić
Pavel Suder
Boris Stanić
Filip Beusan
Tina Dragutin Burić
Tamas Bujnovszky
arhiva Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije

Šibenik, listopad 2023.

ISBN 978-953-56496-7-0

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001196242.

javna ustanova priroda šibensko-kninske županije 15 godina zaštite prirodne i kulturne baštine

Javna ustanova
PRIRODA Šibensko-kninske županije

Public Institution
NATURE of Šibenik-Knin County

unesco

World Heritage Site
St Nicholas' Fortress part of
Venetian Works of Defence
between the 16th and the
17th Centuries: *Stato da Terra*
- Western *Stato da Mar*

Šibensko-kninska
županija

Sadržaj

Predgovor	7
Uvod	9
Povijest zaštite prirode u Šibensko-kninskoj županiji	10
Zaštićena područja Šibensko-kninske županije	11
Nacionalni parkovi	13
Parkovi prirode	23
Spomenici prirode	37
Značajni krajobrazi	41
Kulturnopovijesna baština značajnih krajobraza	56
Ekološka mreža Natura 2000	77
Ekološka mreža Natura 2000 u Šibensko-kninskoj županiji	80
Područja očuvanja značajna za ptice (POP)	84
Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS)	96
Ugrožena i rijetka staništa	116
Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije	123
Osnutak Javne ustanove Priroda Šibensko-kninske županije	125
Opći akti JU Priroda Šibensko-kninske županije	126
Statut JU Priroda Šibensko-kninske županije	126
Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu i načinu rada JU Priroda Šibensko-kninske županije	127
Pravilnik o radu i plaćama radnika JU Priroda Šibensko-kninske županije	127
Planski dokumenti i strategije	128
Plan upravljanja kulturnom baštinom za Tvrđavu sv. Nikole	128
Plan promotivnih aktivnosti Javne ustanove Zaštićene prirodne vrijednosti Šibensko-kninske županije za razdoblje 2014. - 2023.	128
Marketing strategija i medija plan Turističke valorizacije Kanala sv. Ante u Šibeniku - 2. faza	129
Komunikacijski plan za Tvrđavu sv. Nikole	130
Aksijski plan upravljanja posjetiteljima Značajnog krajobraza Kanal - Luka u Šibeniku	130
Prostorni plan područja posebnih obilježja Žuto-sitske otočne skupine (Gornjega Kurnata)	133
Ustrojstvo JU Priroda Šibensko-kninske županije	134
Trend zapošljavanja	136
Financiranje Javne ustanove Priroda Šibensko-kninske županije	138
Prihodi Javne ustanove Priroda Šibensko-kninske županije	138
Prihodi iz nadležnog proračuna	141
Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna	141
Prihodi od imovine	141
Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada	141
Prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga i prihodi od donacija	142
Ostali prihodi	142
Primici od zaduživanja	142
Ukupni rashodi i izdaci Javne ustanove	142

Upravljanje zaštićenim područjima	145
Znanstvena i stručna prirodoslovna istraživanja i stručne podloge	151
Upravljanje kulturnopovijesnom baštinom značajnih krajobraza	167
Tvrđava sv. Nikole	170
Špilja-crkva sv. Ante	176
Projekti i partnerstva	178
Projekt: Jačanje ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima (SIPA)	182
Projekt: Turistička valorizacija Kanala sv. Ante u Šibeniku	183
Projekt: Edukativna podmorska staza u Murterskom kanalu	184
Projekt: Razvoj turizma na rubnim dijelovima Nacionalnog parka „Krka“	185
Projekt: Partnerstvo za održivo korištenje zaštićenih dijelova prirode u Dalmaciji – Priroda Dalmacije	186
Projekt: Turistička valorizacija Tvrđave sv. Nikole u Kanalu sv. Ante	187
Projekt: Poučna staza uz podmorsku stazu na području ekološke mreže otok Murter od Jezera do Tisnog	188
Projekt: Turistička valorizacija Kanala sv. Ante u Šibeniku – 2. faza	189
Projekt: Razvoj okvira za upravljanje ekološkom mrežom NATURA 2000	192
Projekt: NATURA DRNIŠ – Održivi razvoj drniške prirodne baštine pod ekološkom mrežom Natura 2000	193
Projekt: Hrvatski centar koralja Zlarin (HCKZ)	194
Upravljanje posjećivanjem i posjetiteljska infrastruktura	197
Upravljanje posjećivanjem	198
Posjetiteljska infrastruktura	200
Edukacija, interpretacija i promocija	206
Edukativni programi	210
Edukativne radionice	212
Edukativne radionice s partnerima	214
Prezentacije i predstavljanja	218
Izložbe	223
Svečana otvorenja i promocije	230
Volonterski rad i suradnja s lokalnom zajednicom	239
Sportske manifestacije u zaštićenim područjima	242
Publikacije	247
Videomaterijali JU Priroda Šibensko-kninske županije i društvene mreže	254
Nagrade i priznanja	255
Članstvo u međunarodnim organizacijama	257
Literatura	260

predgovor

Monografija Javne ustanove Priroda Šibensko-kninske županije, koju smo odlučili izdati povodom 15. obljetnice djelovanja ustanove, prikazuje naše najznačajnije aktivnosti u očuvanju prirodne i kulturne baštine. Šibensko-kninska županija područje je iznimne bioraznolikosti i kulturno-povijesnog naslijeđa koje zahtijeva posebne mjere zaštite i očuvanja, valorizacije te održivog upravljanja.

U ovim užurbanim vremenima posebno želimo naglasiti važnost očuvanja zaštićenih područja, ne samo zbog zaštićenih vrsta i staništa već i zbog nas samih jer čovjek je sastavni dio jednog velikog ekosustava u kojem ovisimo jedni o drugima.

Puno veći, a pomalo skriveni motiv za dokumentiranje našeg rada je želja da vam kroz ovu monografiju prenesemo barem dio emocije unesene u svaku našu ideju i proces razrade, a na kraju i svima najvidljiviju realizaciju aktivnosti koje meni i mojim djelatnicima nisu samo posao već način života. Ovim putem želim im od srca zahvaliti što uz mene žive zaštitu i očuvanje prirodne i kulturne baštine naše županije.

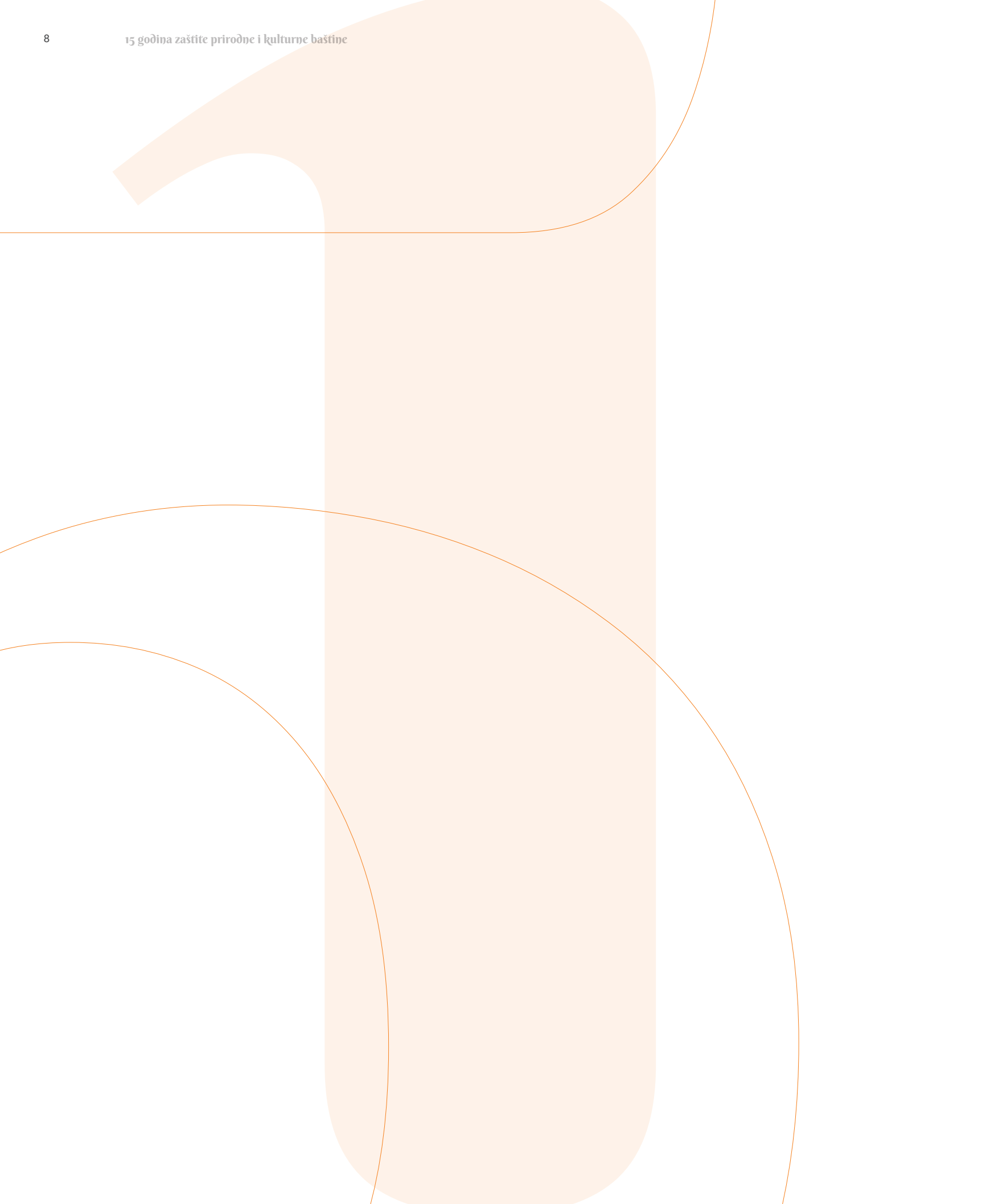
Želim zahvaliti Šibensko-kninskoj županiji, osnivaču Javne ustanove, koja nas je nesebično podržavala u našem djelovanju.

Posebno želim zahvaliti svim suradnicima i partnerima koji su sudjelovali u realizaciji brojnih istraživanja i projekata.

I na kraju, nadamo se da će vas ova monografija inspirirati i potaknuti na promišljanje te probuditi u vama jednog novog čuvara baštine.

mr.sc. Anita Babačić Ajduk

ravnateljica JU Priroda
Šibensko-kninske županije

uvod

Na sljedećim stranicama provest ćemo vas kroz vremensku lentu zaštite prirode Šibensko-kninske županije s fokusom na prošlih petnaest godina rada Javne ustanove Priroda Šibensko-kninske županije, koja je kao mala ustanova s ograničenim financijskim i ljudskim kapacitetima ostavila itekakav trag u tom kratkom vremenskom periodu, a njezino vrijeme tek dolazi.

Povijest zaštite prirode u Šibensko-kninskoj županiji

Prvi sačuvani pisani dokument o ideji zaštite prirode na području Šibensko-kninske županije prijedlog je Općine Šibenik upućen 5. ožujka 1941. vlastima Banovine Hrvatske da se rijeka Krka, „biser među prirodnim ljepotama“, proglasi nacionalnim parkom. Na oživotvorenje te kulturološki izuzetno vrijedne i plemenite ideje čekalo se više od sedam godina, odnosno do 22. studenoga 1948. kada je Zemaljski zavod za zaštitu prirodnih rijetkosti NRH donio Odluku o proglašenju Skradinskog buka zaštićenom prirodnom rijetkošću, kojom je zaštićen dio vodotoka rijeke Krke od Bilušića buka do Skradinskog buka. Navedena odluka ujedno je i prvi pravni akt o zaštiti prirode na području Šibensko-kninske županije. Prve ideje o zaštiti Kornatskog otočja potječu iz šedesetih godina dvadesetog stoljeća. Odluku o proglašenju Kornatskog otočja rezervatom prirodnog predjela, kojom su zaštićena sva četiri otočna niza i jugoistočni dio Dugog otoka sa zaljevom Telašćicom, donijelo je Izvršno vijeće Sabora RH 1967. godine. Prijedlog prostornog plana za proglašenje Krke nacionalnim parkom izrađen je 1971. a prijedlog prostornog plana za proglašenje Kornatskog otočja i jugoistočnog dijela Dugog otoka nacionalnim parkom 1976. godine. Sabor SR Hrvatske 1980. donosi Zakon o nacionalnom parku „Kornati“, a 1985. godine Zakon o proglašenju nacionalnog parka „Krka“. Granice NP „Kornati“ 1980. obuhvaćale su tzv. donje Kornate (kornatski i piškarski otočni niz) i jugoistočni dio Dugog otoka sa zaljevom Telašćicom, ukupne površine 262 km². Zakonom o izmjenama Zakona o Nacionalnom parku „Kornati“, 1988. sjeverozapadni dio tadašnjeg NP „Kornati“ izdvojen je i proglašen Parkom prirode „Telašćica“ a jugoistočni dio (u obuhvatu Općine Šibenik) zadržao je status nacionalnog parka na površini od 223,75 km². Sabor Republike Hrvatske Zakonom o izmjenama Zakona o Nacionalnom parku „Kornati“, 1997. ponovno korigira granice parka te on sada obuhvaća 89 otoka, otočića i hridi, ukupne površine 218 km². Sabor Republike Hrvatske 1997. Zakonom o izmjenama zakona o proglašenju Nacionalnog parka „Krka“ korigira granicu i površinu NP „Krka“ (142,1 km²) iz 1985. Nacionalni park „Krka“ prostire se na 109 km², a obuhvaća područje smješteno uz tok rijeke Krke u dužini od 50 km, koje počinje dva kilometra nizvodno od Knina i proteže se do Skradina, uključujući i 3,5 km donjeg kanjanskog toka Čikole, a zahvaća prostor gradova Knina, Drniša, Skradina i Šibenika te općina Ervenik, Kistanje i Promina.

Sabor SR Hrvatske 1981. donosi Zakon o proglašenju planine Velebit parkom prirode, Zastupnički dom Hrvatskog državnog sabora 1999. Zakon o proglašenju Parka prirode „Vransko jezero“, a Hrvatski sabor 2021. Zakon o proglašenju Parka prirode „Dinara“.

Zavod za zaštitu prirode Staru stražu proglasio je spomenikom prirode 1961. a Vrela rijeke Cetine 1972. Značajnim krajobrazom (u to vrijeme kao kategoriju zaštite: rezervat prirodnog predjela) proglasio je Gornji tok rijeke Krke 1962., Rijeku Krčić 1964., Žitsko-sitsku otočnu skupinu 1967., a Donji tok rijeke Krke 1968. godine. Skupština Općine Šibenik značajnim krajobrazom područje Kanal – Luka i Gvozdenovo – Kamenar proglasila je 1974. U registar posebno zaštićenih objekata prirode Republičkog zavoda za zaštitu prirode upisani su 1986. godine. Vodeni tok i kanjon Čikole značajnim krajobrazom Skupština Općine Drniš proglasila je 1967. U registar je upisan 1968. godine.

Zaštićena područja Šibensko-kninske županije

Na području Šibensko-kninske županije zaštićeno je trinaest prirodno vrijednih područja: dva nacionalna parka – Kornati (21 571 ha) i (Krka 11063 ha), dijelovi triju parkova prirode – Velebita (8 007 ha), Vranskog jezera (1 500 ha) i Dinare (23 180 ha), dva spomenika prirode – Vrela Cetine (2,13 ha) i Stara straža (1,17 ha) i šest značajnih krajobraz – Krka – gornji tok (3 881,6 ha), Žutsko-sitska otočna skupina (10 008,52 ha), Čikola (1 139,9 ha), Krka – donji tok (3 358,73 ha), Kanal – Luka (1 196,77 ha) i Gvozdеноvo – Kamenar (548,4 ha). Ukupna površina Šibensko-kninske županije iznosi 5 670 km², od čega zaštićeni dijelovi prirode obuhvaćaju 85 458,22 ha, odnosno 15,07 % njezine ukupne površine (kopna i mora).

Zaštićena područja Šibensko-kninske županije

Br.	Zaštićena područja	Kategorija zaštite	Godina proglašenja	Površina ha
1	Kornati	Nacionalni park	1980.	21 571
2	Krka		1985.	11063
3	Velebit (dio)	Park prirode	1981.	8 007
4	Vransko jezero (dio)		1999.	1 500
5	Dinara (dio)		2021.	23 180
6	Vrela Cetine	Spomenik prirode	1972.	2,13
7	Stara straža		1961.	1,17
8	Krka – gornji tok	Značajni krajobraz	1962.	3 881,6
9	Žutsko-sitska otočna skupina		1967.	10 008,52
10	Čikola		1967.	1 139,9
11	Krka – donji tok		1968.	3 358,73
12	Kanal – Luka		1974.	1 196,77
13	Gvozdеноvo – Kamenar		1974.	548,4

Krka

nacionalni parkovi

Kornati

Nacionalni park „Krka“ Skradinski buk
foto: arhiva JU „NP Krka“

Nacionalni park „Krka“

Nacionalni park „Krka“ u makroprostoru krša Dalmacije i čitavih Dinarida nalazi se između ravnokotarskog prostora, zaravni rijeke Čikole i Dalmatinske zagore. Sa zapada, sjevera i istoka nadvisuju ga planinski masivi Velebita, Dinare, Svilaje i Mosora. Proteže se pedesetak kilometara uz tok rijeke Krke, počevši dva kilometra nizvodno od Knina pa sve do Skradina, uključujući i 3,5 km donjeg kanjanskog toka rijeke Čikole. Temeljni fenomen NP „Krka“ je sedra, iz vode istaloženi vapnenac što stalno izgrađuje sedrene pragove, pokrivače, brade i zastore, koja je okosnica njegove današnje hidrogeološke i pejzažne slike i temelj biološke raznolikosti. Sedam slikovitih sedrenih slapova, Bilušića buk (22,4 m), Brljan (15,5 m), Manojlovački slapovi (niz slapova visine 59,6 m, s glavnom stepenicom od 32 m), Rošnjak (8,4 m), Miljacka slap (23,8 m), Roški slap (25,5 m) i Skradinski buk (sedamnaest stepenica, ukupne visine 45,7 m), s ukupnim padom od 224 m, čine Krku prirodnim i krškim fenomenom. Sedreni slapovi biodinamičke su tvorevine koje stalnim osedranjem rastu i danas kao „živa sedra“. Sedra slapova mlađa je od deset tisuća godina. Izvan toka rijeke, na području nekadašnjeg vodotoka, nalazi se „mrtva sedra“, stara oko 125 000 godina.

Zbog njegova položaja na prijelazu iz područja vazdazelene mediteranske u listopadnu submediteransku vegetaciju, NP „Krka“ odlikuju brojna mozaično raspoređena prirodna staništa (sedrene tvorevine, riječni tok, stajaće vode, stijene, točila, kamenjari...) s izuzetnom biološkom raznolikošću i velikim brojem endemičnih, rijetkih i ugroženih svojti. Osebnosti biljni svijet čine 1 022 vrste i podvrste biljaka i trideset šest vrsta mahovina, među kojima je više ilirsko-jadranskih endema. U rijeci Krki živi dvadeset devet vrsta riba, među njima četrnaest endema. U Parku živi devet vrsta vodozemaca i trideset devet vrsta gmazova, što je 45 % odnosno 56 % ukupnog broja vrsta zabilježenih u Hrvatskoj.

Popis ptica sadrži 211 svojti (51 % ukupnog broja u Hrvatskoj), od toga 105 gnjezdarica. Područje Parka odmorište je ili hranilište devedeset vrsta preletnica, a zimovaliste šezdeset jedne vrste, stoga ima veliku međunarodnu važnost na putovima ptica selica. Uz rijeku Krku obitava četrdeset šest vrsta sisavaca, među kojima je u Crvenu knjigu sisavaca uvršteno petnaest.

Područje rijeke Krke obiluje tragovima drevne naseljenosti i brojnim kulturnopovijesnim spomenicima. Najstariji tragovi koji svjedoče o nazočnosti čovjeka na području NP jesu gradina u Puljanima i nalazišta u špiljama Ozidanoj pećini i Jazinki. Od sakralnih zdanja, najvrjedniji dragulji NP jesu franjevački samostan i crkva Gospe Visovačke na otočiću Visovcu i manastir „Krka“ (Sv. Arhangel). Na Roškom slapu i Skradinskom buku nalaze se brojne vodenice, stupe i valjavice, koje imaju izuzetno značenje kao spomenici ruralnog graditeljstva i gospodarske prošlosti, a s obzirom na primarnu djelatnost i pučki izraz, smatraju se etnološko-etnografskim spomenikom.

Nacionalni park „Kornati“

Kornatska otočna skupina, najgušća otočna skupina u Sredozemnom moru, nalazi se u središnjem dijelu istočne obale Jadranskog mora. Smještena je između naseljenih šibenskih otoka na jugoistoku i Dugog otoka na sjeverozapadu. Prema kopnu, u sjeveroistočnom smjeru, omeđena je otocima Pašmanom, Vrgadom i Murterom, a prema jugozapadu otvorenom moru. Obuhvaća oko 140 otoka, otočića i hridi na površini od oko 300 km² (otoci oko 69 km²). Otoci se u dužini od 35 km pružaju u smjeru sjeverozapad-jugoistok, dok su u smjeru sjeveroistok-jugozapad široki oko 13 km. NP „Kornati“ obuhvaća 89 otoka, otočića i hridi, kojima je ukupna obalna crta duga oko 238 km, a površina oko 50 km², što je četvrtina ukupne površine NP. Temeljni fenomen NP „Kornati“ krajobrazne su ljepote i geomorfološke osobitosti otoka te bogate životne morske zajednice. Geomorfološka osobitost i obilježje NP „Kornati“ obalni su stranci (krune), odnosno litice na vanjskom otočnom nizu, koje se protežu nad morem i pod njim. Najviši stranci (82 m iznad razine mora) nalaze se na otoku Klobučaru, najduži (oko 1 350 m) na otoku Mani, a najdublje se (više od 90 m) u morske dubine protežu oni na otocima Piškeri i Rašipu velom.

Krajobraznu (estetsku) vrijednost Kornata čine velik broj slikovitih otoka, razvedenost obale i ljuti krš, odnosno karbonatne stijene (plitkomorski vapnenci i dolomiti kredne starosti). Bijele stijene, koje su, više ili manje, gotovo šezdeset pet milijuna godina bile izložene intenzivnim procesima korozije i erozije i na kojima se nalaze gotovo svi krški oblici (špilje, jame,

škrape, doline...), izraziti su kontrast azurnoplavom moru, koje u svojim dubinama krije brojne tajne. Morske dubine danas skrivaju gotovo identičan otočni krški reljef jer je područje današnjeg Kornatskog otočja za vrijeme posljednjeg glacijala (Würma) bilo sastavni dio kopna. Potopljeno je dizanjem mora nakon završetka ledenog doba prije otprilike 10 000 godina, kada su izvan mora ostali samo vrhovi planina.

Kornati pripadaju eumediteranskoj vegetacijskoj zoni mediteransko-litoralnog pojasa mediteranske regije, a fitogeografski istočnojadranskom sektoru jadranske provincije. Na većim otocima, na kojima su tijekom povijesti zbog ispaše stoke šume spaljivane, prevladava pašnjačka vegetacija pa su siromašni brojem staništa i svojti, a na manjim otocima, na kojima je napušteno pašarenje, primjetni su razvoj autohtone vegetacije i progresija šuma.

Na području Kornata zabilježeno je 537 vaskularnih svojti i podsvojti, ali se, zbog slabe istraženosti otoka, pretpostavlja da je njihov broj znatno veći. Među njima su brojne ilirsko-jadranske endemične biljke. Posebno je vrijedna rijetka endemična dubrovačka zečina (*Centaurea ragusina* L.), koja raste u pukotinama stijena.

Zbog sličnih staništa, oskudne vegetacije i dugotrajnog antropogenog utjecaja, otočna kopnena fauna kralješnjaka brojem vrsta relativno je siromašna u odnosu na najbliže kopno. Na području Parka obitava 79 vrsta ptica, među kojima je veći broj gnjezdarica. U Parku nalazimo dvadesetak vrsta sisavaca, a jedina zvijer je kuna bjelica *Martes foina* (Erxleben, 1777). Među sisavcima posebno su vrijedni nalazi sedam svojti šimiša. Izuzetnu biološku raznolikost Kornatsko otočje krije u podmorju. Bogata morska riznica sadrži 352 vrste algi, među kojima je trinaest endemičnih, i tri od četiri morskih cvjetnica u Jadranu.

Nacionalni park „Kornati“
foto: A. Babačić Ajduk

Nacionalni park „Kornati“
foto: B. Kačan

Morska fauna, kao i kopnena, slabo je istražena. Zabilježeno je oko 850 vrsta. U odnosu na slične lokalitete u Jadranu i prema raznolikosti staništa, može se očekivati da na području Parka živi od 2 500 do 3 000 vrsta. Od sisavaca, u priobalnim vodama otočja stalno obitava dobri dupin *Tursiops truncatus* (Montagu, 1821), koji je u kategoriji ugrožene svojte uvršten u Crvenu knjigu sisavaca Hrvatske.

Prvi tragovi ljudskog življenja na Kornatskom otočju potječu, prema nalazu kamene sjekire na otoku Kornatu, iz neolitika. Na otočju se nalaze brojne ruralne kamene građevine: suhozidi, kameni ogradni zidovi poljoprivrednih i stočarskih posjeda građeni bez veziva, stanovi, skromne nastambe izgrađene tehnikom suhozida, uz koje su se nalazili tor i pojilište, sakturi, dugi suhozidi ljevkasta oblika koji su se pružali do mora i služili za prikupljanje stoke s pašnjaka, i ograde, zemljišta iskrčena radi uzgoja poljoprivrednih kultura, zbog erozije tla ogradaena niskim, širokim suhozidima. Građevine su to skromna izgleda koje su blago tradicijske gradnje i dokaz mukotrpna života na surovu kršu.

Nacionalni park „Krka“ Visovac
foto: arhiva JU „NP Krka“

Vransko jezero

parkovi
prirode

Dinara

Park prirode Velebit

Masiv Velebita proteže se od Vratnika nad Senjom na sjeverozapadu do okuke toka Zrmanje na jugoistoku. Najduža je planina dinarskog sustava, duga oko 145, široka od 10 do 30 km. Najviši vrh je Vaganski vrh (1 757 m). Zbog prirodnih vrijednosti i značenja za očuvanje biološke raznolikosti planeta, Velebit je od 1978., u okviru UNESCO-ova programa „Čovjek i biosfera“, dio međunarodne mreže rezervata biosfere. Park prirode „Velebit“ obuhvaća cijeli Velebit i dolinu rijeke Zrmanje pa je to najveći zaštićeni objekt prirode u Hrvatskoj. Temeljni fenomen PP „Velebit“ jesu krški reljefni oblici i fenomeni krša: škrape, kamenice, vrtače, uspravne solitarne stijene i brojni speleološki objekti. Na području Velebita nalaze se dva nacionalna parka: „Paklenica“ i „Sjeverni Velebit“. Na području PP „Velebit“ posebno zaštićeni dijelovi prirode jesu posebni rezervat šumske vegetacije (Štirovača), geomorfološki spomenik prirode (Cerovačke pećine), značajni krajobraz (uvala Zavrtnica) i paleontološki spomenik prirode (Velnačka glavica).

Flora PP „Velebit“ izuzetno je bogata i raznolika, a obuhvaća biljke od submediteranskih do visokoplaninskih flornih elemenata. Na području Velebita zabilježene su 1 854 vaskularne vrste i podvrste, među kojima je velik broj rijetkih i zaštićenih te 79 endemičnih biljaka.

U PP „Velebit“ obitavaju brojne planinske, kontinentalne, ali i mediteranske životinje. Od riba koje žive u rijeci Zrmanji, u Crvenu knjigu slatkovodnih riba Hrvatske uvršteno je sedam vrsta. Od deset zabilježenih vrsta vodozemaca i dvadeset šest vrsta gmazova, u Crvenu knjigu vodozemaca i gmazova Hrvatske uvrštene su četiri vrste. Popis ptica sadrži 257 vrsta, od toga 139 redovitih ili povremenih gnjezdarica. Na nacionalnoj razini pedeset šest vrsta ptica ima nepovoljan sigurnosni status. Od sisavaca koji obitavaju na području PP, u Crvenu knjigu sisavaca Hrvatske uvršteni su pet glodavaca, četiri zvijeri i jedanaest vrsta šišmiša.

Područje Parka prirode „Velebit“ obiluje brojnim speleološkim objektima (59), u kojima je zabilježeno trideset šest vrsta podzemnih životinja. Od ukupnog broja svojti, dvadeset tri su endemi Hrvatske.

Planina Velebit obiluje brojnim povijesnim i kulturnim spomenicima. Prvi tragovi življenja pronađeni su na lokalitetima iz neolitika, a najbrojniji artefakti potječu iz Rimskog Carstva. Najstariji pisani trag na području PP Pisani je kamen kod vrela Begovača. Na Velebitu se nalaze i brojni ostaci tradicijske gradnje. Među njima ističu se osebujni pastirski stanovi, skromni stambeni objekti (uglavnom s jednom prostorijom) građeni za privremeni (ljetni) boravak stočara, suhozidi i, u južnom dijelu Velebita, vodenice.

Od ukupne površine Parka prirode „Velebit“, 80,07 km² (oko 3,6 %) krajnjeg jugoistočnog dijela masiva nalazi se na području Šibensko-kninske županije. Zaštićeno područje pripada Općini Ervenik. Krajnji jugoistok Velebita, iako nema obilježja parka prirode, ušao je u njegov sastavni dio radi obuhvata cjelokupnog geografskog pojma planine. Gornji tok Zrmanje na području Šibensko-kninske županije u ljetnom razdoblju presuši zbog poniranja vode nizvodno od Prevjesa do Mokrog polja. Ponorne vode Zrmanje kroz izvor Miljacka pridružuju se vodama rijeke Krke. Kao izravna veza između Zrmanje i Krke, izvor je jedinstven hidrogeološki fenomen.

Park prirode „Velebit”
Tulove grede
foto: J. Tomaić

Park prirode „Velebit“ Dabarski kukovi
foto: G. Šafarek

Park prirode Vransko jezero

Park prirode „Vransko jezero“ nalazi se u središnjem dijelu Hrvatskog primorja, u blizini grada Biograda. Vransko jezero pruža se paralelno s morskom obalom, u smjeru sjeverozapad-jugoistok, a od mora je odijeljeno vapnenačkim grebenom širokim od 800 do 2 500 m. Najveće je prirodno jezero u Hrvatskoj (30,2 km²), dugo oko 13,6, široko od 1,4 do 3,4, duboko od 2 do 5 m. Jezero je kriptodepresija, oko 2 m ispod razine mora. Slivno područje veliko je oko 470 km². Srednji obujam vode u jezeru iznosi oko 82 500 000 m³, a vrijeme zadržavanja oko 467 dana. Temperatura vode kreće se u rasponu od 2,9 (u veljači) do 25,2 °C (u srpnju), a slanost od 0,16 do 0,86 ‰. Zbog bogatstva ptica, sjeverozapadni dio Vranskog jezera, ukupne površine 8,65 km² (5,5 km² kopna, 3,15 km² vode), 1983. je proglašen ornitološkim rezervatom. Kao temeljni fenomen PP, to područje jedno je od ornitološki važnih područja u Hrvatskoj, a uvršteno je i na listu važnih ornitoloških područja u Europi (Important Bird Areas in Europe). Ostatak je močvara, koja je probijanjem kanala Prosika (u 18. st.) gotovo potpuno isušena.

Smješten u okviru mediteranske regije, Park prirode „Vransko jezero“ nalazi se na granici između eumediteranske i submediteranske zone, pa u njemu rastu brojne endemične, rijetke i ugrožene biljke. Biljni svijet sastoji se od 707 vrsta, među kojima je 147 ugroženih ili zaštićenih u Hrvatskoj. U Crvenu knjigu vaskularne flore Hrvatske uvršteno je sedamnaest biljaka. Posebnost flore čini četrnaest ilirsko-jadranskih endema, među kojima se ističe ilirska perunika (*Iris illyrica*), koja raste na suhim tlima i sunčanim obroncima.

U Vranskom jezeru živi sedamnaest vrsta slatkovodnih i eurihalinih riba koje migriraju iz mora u jezero.

U Crvenu knjigu slatkovodnih riba Hrvatske uvrštene su tri: šaran, bijeli klen i riječna babica u kategoriji osjetljive svojte.

U PP „Vransko jezero“ živi osam svojti vodozemaca i devetnaest svojti gmazova. U Crvenu knjigu vodozemaca i gmazova Hrvatske uvrštene su tri svojte vodozemaca i pet svojti gmazova.

Popis ptica sadrži 249 vrsta, od toga 102 gnjezdarice. Na nacionalnoj razini 236 vrsta ptica ima nepovoljan sigurnosni status ili je zaštićeno. U Crvenu knjigu ugroženih ptica Hrvatske uvršteno je 58 vrsta, od kojih je deset kritično ugroženo. Na Vranskom jezeru obitava trinaest vrsta ptica važnih za stabilnost ukupne populacije na nacionalnoj i europskoj razini, čija je brojnost veća od 1 % ukupne hrvatske populacije.

Na području PP obitava 38 vrsta sisavaca, od kojih je 35 zaštićeno i/ili ugroženo u Hrvatskoj. U Crvenu knjigu sisavaca Hrvatske uvršteno ih je petnaest.

Na području PP „Vransko jezero“ nalazi se više važnih arheoloških nalazišta od pretpovijesti do kasnog srednjeg vijeka. Najviše kulturnopovijesnih znamenitosti nalazi se na poluotoku Babin šknoj: neolitski tumuli (tri tisuće godina pr. K.), ostaci liburnskih i kasnoantičkih refugija i mletačka pogranična stražarnica (16. st.). Na uzvisini Osridak nalaze se ostaci kasnoantičke vojne stražarnice (4. st.) i mletačke stražarnice (konac 15. st.), a iznad polja u uvali Njivice ostaci starohrvatskog naselja, napuštenog početkom 16. st. Od tradicijske graditeljske baštine, na području PP nalazi se nekoliko ribarskih kućica, vodenica i desetak dobro očuvanih kamenih poljskih kućica – „bunja“.

Od ukupne površine Parka prirode „Vransko jezero“, 15,0 km² (oko 26,32 %) nalazi se na području Šibensko-kninske županije. Zaštićeno područje pripada općinama Pirovac i Tisno.

Park prirode „Vransko jezero“
promatračnica ptica Prosika
foto: I. Rogić

Park prirode „Vransko jezero“
pogled s Kamenjaka
foto: I. Rogić

Park prirode Dinara

Park prirode Dinara nalazi se na području Zagore. Pruža se u smjeru sjeverozapad - jugoistok duž granice Republike Hrvatske i Republike Bosne i Hercegovine. Sjeverni dio područja nalazi se u sjeveroistočnom dijelu Šibensko-kninske županije (izuzev vojnog poligona Crvena zemlja) te graniči s prostorom Like i platoom rijeke Krke. S jugozapadne strane granica je dijelom definirana cestom E71 na dionici između Knina i Sinja, obuhvaćajući tako Paško i Vrličko polje, a dijelom županijskom cestom 6287 iznad Peručkog jezera, ostavljajući ga izvan granica predloženog parka prirode. Središnji i južni dio protežu se uz sjevernu granicu Splitsko-dalmatinske županije, sjeveroistočno od Sinjskog polja, obuhvaćajući Hrvatačko polje i dio toka rijeke Cetine do mosta u Hanu. Park prirode Dinara obuhvaća dio masiva Dinare u širem smislu (Dinaru, Troglav i Kamešnicu), izvorišni dio i gornji tok rijeke Cetine, te krška polja uz Cetinu. Krajobrazno, to je područje obilježeno kontrastom visokoplaninskog krškog područja, siromašnog vodom, s često strmim i nepristupačnim liticama, ali i prostranim planinskim pašnjacima, i rijeke Cetine, uz čiji tok su se oblikovala vlažna krška polja, plodna i bogata životom.

Smješten je na području dviju županija, Šibensko-kninske (39 745,59 ha) i Splitsko-dalmatinske (23 180,14 ha), uz samu granicu s Bosnom i Hercegovinom, a obuhvaća osam općina/gradova. Većina gradova i općina spada u područje od posebne državne skrbi, a, prema indeksu ekonomske razvijenosti, veliki dio područja koje je predloženo za zaštitu gospodarski je nerazvijen. Demografski trend područja izrazito je negativan, pa sada u njemu živi najmanje stanovnika otkad se podaci statistički obrađuju.

Dinara je krško područje sastavljeno pretežno od vapnenaca kredne i jurske starosti, te je *locus typicus* za krš. Odlikuje se mnogobrojnim krškim morfološkim pojavama: poljima, ponikvama, zaravnima, kao i bogatstvom speleoloških objekata. Velike količine vode iz zaleđa izviru iz brojnih izvora podno Dinare te povremeno poplavljuju krška polja na kojima se nalaze vlažna travnjačka i močvarna staništa važna s aspekta bioraznolikosti. Neki od tih lokaliteta vrijedni su i kao hidrološki i geomorfološki fenomeni te su pojedinačno već bili zaštićeni u drugim kategorijama zaštite (Vrela rijeke Cetine, Rumin, Ruda, Grab, Krčić).

Surovi ekološki uvjeti i nepristupačan teren, s jedne strane, klima ljeti povoljna za razvoj pašnjaka visoke kvalitete, s druge strane, pridonijeli su tome da Dinara ostane sačuvana od intenzivnog antropogenog utjecaja a ipak u velikoj mjeri oblikovana dugogodišnjim stočarenjem, tradicijskom djelatnošću stanovništva toga kraja. Tu su nastala i vrijedna antropogeno uvjetovana doprinska staništa, u prvom redu pretplaninski i planinski travnjaci. Upravo je taj tip staništa jedan od najznačajnijih, ali i najugroženijih PP. Uz njih, na vršnom području Dinare nalaze se i planinske rudine nastale sekundarno uslijed potiskivanja klekovine i planinskih šuma, koje unatoč postupnom napuštanju ekstenzivnog stočarstva na Dinari i dalje prekrivaju velike površine jer je proces zaraštavanja zbog ekoloških uvjeta relativno spor. Ti su tipovi travnjaka i floristički i faunistički bogati endemičnim i ugroženim vrstama.

S gledišta bioraznolikosti posebno su vrijedni vlažni travnjaci koji se razvijaju na krškim poljima uz Cetinu. Tu se nalazi endemična zajednica livadnog procjepka i sitne busike bogata brojnim ugroženim i endemičnim vrstama flore. Ti su travnjaci, kao i močvarna vegetacija tih polja, izuzetno važna staništa mnogobrojnih ugroženih ptica.

Krajobrazno najmarkantnija pojava koja obilježava vizuru Dinare jesu gotovo okomite litice stijena upečatljive slojevitosti. To je stanište s aspekta ekoloških uvjeta vrlo zahtjevno, stoga broj vrsta flore i faune tu nije velik, ali ih čine visoko specijalizirani predstavnici. Pod liticama stijena često se razvijaju sipari ili točila specifičnog flornog sastava, s nekim vrijednim i endemičnim biljnim zajednicama i njihovim predstavnicima: tu primjerice, može se naći endemična vrsta dinarski rožac (*Cerastium dinaricum* G. Beck et Szyszyl.) iz Priloga II. Direktivi o staništima.

Očuvanost područja, raznolikost staništa, ali i specifični biogeografski položaj pojasa dinarskog krša u Hrvatskoj, te činjenica da je to područje služilo kao refugij mnogim europskim vrstama u vrijeme oledbi, neki su od najvažnijih razloga visokog stupnja biološke raznolikosti i endemizma toga područja. Visok stupanj endemičnosti možda se najbolje očituje u vrstama špiljske faune, od kojih su brojne endemične

za područje Dinarida. Fauna riba također se ističe dvjema stenoendemičnim vrstama sliva Cetine i trima regionalnim endemima, dok herpetofauna Dinare broji osam endemičnih vrsta.

U koritu rijeke Cetine i uz njenu obalu nađeno je golemo arheološko blago prošlih civilizacija, kao i brojni tragovi izgubljenog izvornog hrvatskog zavičaja. Istraživanja se na tom području vrše još od 18. stoljeća tako da uz rijeku i na njezinim neposrednim pristancima ima oko 800 arheoloških nalazišta.

U literaturi i usmenoj predaji te likovnoj i glazbenoj kulturi novog doba Dinara je prepoznata kao specifični etnografski prostor na razmeđu različitih društava i kultura u dugom povijesnom trajanju.

Crkva Sv. Spasa u selu Cetina nedaleko od izvora rijeke Cetine potječe iz 9. stoljeća pa spada među prve crkve koje su Hrvati podigli na svom državnom tlu. Crkva je istraživana još 1772. godine: ima najstariji očuvani zvonik u Hrvatskoj i jedan od najstarijih u europskoj srednjovjekovnoj arhitekturi. Okružuje je najveće poznato starohrvatsko srednjovjekovno groblje, iz 11. i 12. stoljeća. Arheološkim iskapanjima pronađeni su bogati grobni nalazi, a oko crkve je sačuvano više od 700 stećaka raznih veličina i oblika, ali su mnogi uništeni prilikom skupljanja materijala za gradnju dva niska mostića preko Cetine.

Crkva sv. Spasa
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Dinara
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Stara straža

spomenici prirode

Vrela Cetine

Slojevi vapnenca i dolomita
foto: arhiva JU Priroda SKŽ

Stara straža

Stara straža geološki je spomenik prirode zaštićen 1961. godine. Nalazi se oko pet kilometara sjeverozapadno od grada Knina, oko dvjestotinjak metara od odvojka ceste Knin - Žagrovići za Staru stražu. Površina zaštićenog područja iznosi 1,17 ha. Zaštićen je profil slojeva jurske (titonske) i kredne starosti dug petnaestak, visok oko pet metara. Sastoji se od naizmjeničnih slojeva vapnenca i dolomita u sklopu kojih se javljaju zone sivih tankopločastih laporovitih vapnenaca i rožnjaka. U slojevima se ističu slikovite tanke bore, koje su dobro otkrivene, pa se zato i ubrajaju među geološke rijetkosti. U malmskim slojevima dobro se vidi koralj roda *Cladocoropsis*. Lokalitet je važan zbog karakterističnih paleontoloških, mineraloških, petrografskih i sedimentnih profila.

Veliko vrilo
foto: arhiva Šibensko-kninske županije

Vrela Cetine

Spomenik prirode Vrela Cetine zaštićen je 1972. godine. Obuhvaća prostor od nekoliko vrela koja su nastanci izoliranih podzemnih tokova dinarskog masiva što u dodiru s nepropusnim laporima izbijaju na površinu i prvih dvjesto metara toka rijeke. Tri su glavna vrela: Veliko vrilo, Vukovića vrilo i Batića vrilo. Nalaze se u podnožju Dinare, na prosječnoj nadmorskoj visini od 380 m, u sjeverozapadnom dijelu Cetinskog polja nedaleko od Vrljke. Vrela osim znanstvene imaju i estetsku vrijednost: ubrajaju se među najljepša krška vrela Hrvatske. Površina zaštićenog područja iznosi 2,13 ha. Spomenik prirode Vrela Cetine 2021. ušao je u granice Parka prirode Dinara.

Veliko vrilo potopljeni je speleološki objekt, istražen do dubine od 150 m. Šestotinjak metara sjeverno od izvora, u zaseoku Milaši, na nadmorskoj visini od 430 m, nalazi se špilja Gospodska pećina ili Gostinjska špilja. Krajem 1776. istražio ju je i opisao prvi hrvatski speleolog Ivan Lovrić (Sinjanin). Do sada je istražena u dužini od oko 3 111 m. U špilji su pronađeni ostaci kamenog i kremenog oruđa iz neolitika, ulomci keramičkih posuda i kosti špiljskog medvjeda (*Ursus spelaeus*) iz pleistocena.

Krka – donji tok

značajni krajobrazi

Rijeka Krčić

Kanal – Luka

Krka - gornji tok

Značajni krajobraz Krka - gornji tok zaštićen je 1962. godine (u to vrijeme u kategoriji zaštite rezervat prirodnog predjela). Proglašenjem Nacionalnog parka „Krka” 1985. i izmjenom granice NP „Krka” 1997., uzvodni dio toka Krke od slapa Krčić do granice NP „Krka” ostao je u kategoriji zaštićenog krajobraza. Obuhvaća područje od izvora rijeke Krke, oko 3,5 km sjeveroistočno od centra grada Knina (oko 500 m od ceste Knin - Vrljika - Split), do sjeverne granice NP „Krka”, dva kilometra nizvodno od Knina. Površina zaštićenog područja iznosi 3 881,6 ha.

U zaštićenom području nalazi se izvor rijeke Krke. Smješten je u podnožju planine Dinare tri i pol kilometra sjeveroistočno od Knina podno 22 m visokog, zimj bučnog, a ljeti bezvodnog, Topoljskog slapa, Velikog buka ili Krčića slapa. Sastoji se od tri stalna izvora: Glavnog izvora, Malog izvora i Trećeg izvora. Glavni izvor nalazi se u špilji (sifonu) na 224 m nadmorske visine. Treći izvor i Mali izvor nalaze se na lijevoj obali Krke, oko 50 odnosno 150 m nizvodno od slapa. Treći izvor daje oko 3-5 % ukupnih voda izvora Krke, Mali izvor oko 10-15 %, a najizdašniji,

Glavni izvor oko 80-95 %. Dotok Glavnog izvora kreće se od 1,5 do 10 m³/s. Smatra se da je izvor Krke u geološkoj prošlosti, prije nego što je rijeka Krčić postala periodična tekućica, bio u Podinarju na mjestu današnjeg izvora Krčića. Proglašenjem Parka prirode Dinara 2021. godine izvorišni dio Krke i Topoljski buk ušli su u sastav parka.

U prva 4 km toka rijeka Krka prima tri pritoka: Kosovčicu (12,5 km), Orašnicu (5,3 km) i Butišnicu (39 km). Prvi lijevi prtok je Kosovčica, koja dovodi vode više stalnih ili povremenih izvora (Velikog i Malog izvora i Lopuskog polja) s istočnog oboda Kninskog polja. Prvi desni prtok je Orašnica, koja glavninu vode dobiva od Crnog vrela i izvora u Vrpolju. Nizvodno od ušća Orašnice, nakon što Krka napusti Kninsko polje, s desne strane u nju utječe Butišnica. Rijeka Butišnica izvire u planinskom području najsjevernijeg dijela slijeva Krke i najizdašniji je njezin prtok. Na svom 39 km dugom toku prima i više stalnih, ali kratkih pritoka: Jelenački potok, Duler, Crni potok, Mračaj, Došnicu, i Radljevac. Butišnica je za Prvog svjetskog rata nasipom odvojena od Krke, tako da one danas teku paralelno do svoga spoja, čime je „prirodno“ ušće Butišnice kod Bulinog kuka pomaknuto oko dva kilometra nizvodno.

Izvor rijeke Krke podno Topoljskog slapa
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Žutsko-sitska otočna skupina

Značajni krajobraz Žutsko-sitska otočna skupina zaštićen je 1967. godine. Nalazi se sjeverno od NP „Kornati“. Površina zaštićenog područja iznosi 10 006,56 ha. Žutsko-sitsku otočnu skupinu okružuju Pašman na sjeveru, Vrgada na istoku, Dugi otok na zapadu i Kornat na jugu. Obuhvaća trideset pet otoka (i otočića), osam hridi i jedan greben. Najveći otok je Žut, površine 14,81 km², s najvišim vrhom (176 m) na brdu Gubavcu. Drugi po veličini je otok Sit, površine 1,63 km², s najvišim vrhom Velim vrhom (84 m).

Krš je glavno obilježje reljefa pa se na otocima može vidjeti raskoš krških reljefnih oblika nastalih korozijom i erozivnim procesima (kamenice, škrape, žljebovi...). Otoci nemaju izvorske vode, a građeni su uglavnom od rudistnih i hondrodontnih vapnenaca. U geološkoj prošlosti bili su sastavni dio kopna. Sadašnji izgled poprimili su nakon podizanja morske razine prije deset tisuća godina. Obale su razvedene (zaljevi, uvale, rtovi...), a ljepotu krajobraza naglašava kontrast plavetnila mora i bijelih karbonatnih stijena obraslih oskudnom eumediteranskom vegetacijom.

Žutsko-sitska otočna skupina pripada eumediteranskoj vegetacijskoj zoni. Šumska vegetacija sastoji se od vazdazelene šume i makije crnike (*Quercus ilex* L.) s mirtom (*Myrtus communis* L.) u razvojnim oblicima od makije do gariga i ogoljelog kamenjara. Veći otoci obrasli su kamenjarskim pašnjacima, siromašnim svojstama, među kojima prevladava razgranjena kostrika [*Brachypodium retusum* (Pers.) P. Beauv].

Čikola

Značajni krajobraz Čikola zaštićen je 1967. godine. Obuhvaća 13 km kanjona, dubokog i do 130 m, od kraja Petrova polja kod Drniša do granice NP „Krka“ tristotinjak metara nizvodno od mosta preko rijeke Čikole na cesti Pakovo Selo – Ključ. Površina zaštićenog područja iznosi 1 139,9 ha.

U geološkoj građi toga prostora prevladavaju vapnenci mezozojske i paleogene starosti, a među njima javlja se i pojas dolomita. Na nekim mjestima preko debele serije mezozojskih vapnenaca nataložene su mlade naslage lapora, pješčenjaka i konglomerata, što čini fliš iz gornje krede. Krška zaravan nastala je krajem pliocena i početkom pleistocena. Od kraja pleistocena u nju se usijeca kanjon Čikole, iznimni geomorfološki fenomen krša. Prostor je dodatno oblikovan kasnijim erozijskim procesima. U kanjonu se za ljetne suše mogu vidjeti vrtložni lonci, pješčani sprudovi, valutice i sedra, a na rubovima kanjona bore, slojevi i sipari ili točila.

U kanjonu Čikole nalazi se i nekoliko podzemnih staništa (špilja i jama), među kojima su najpoznatije špilje u Brini i špilja Topla peč. U špiljama u Brini, smještenim u zapadnom dijelu kanjona rijeke Čikole, 4 km od Drniša, pronađeni su prvi tragovi nazočnosti čovjeka na prostoru Šibensko-kninske županije, iz razdoblja mlađeg paleolitika (oko 18 000 g. pr. Kr.).

Rijeka Čikola, najduži pritok Krke (s Vrbom duga 47,8 km), izvire podno planine Svilaje u jugoistočnom dijelu Petrova polja (aluvijalne zaravni, površine 50 km²) u blizini zaseoka Čavoglave. Površina porječja iznosi 836,8 km². U rijeku Krku ulijeva se iznad Skradinskog buka. Ušće i tri kilometra toka Čikole sada su potopljene zbog rasta sedrene barijere Skradinskog buka. U svom toku Čikola tvori i nekoliko jezeraca, među kojima se ističe Ovčjak, u blizini zaseoka Knezovi, i slapove Lasmač i Saranču (Kotline). Za kišna vremena tok je aktivan, a u sušnom razdoblju rijeka presuši na početku kanjona, neposredno iza Drniša. Kanjon rijeke Čikole pripada listopadnoj ili submediteranskoj zoni sredozemne vegetacijske regije.

Krka - donji tok

Značajni krajobraz Krka - donji tok zaštićen je 1968. godine (u to vrijeme kao kategorija zaštite rezervat prirodnog predjela). Proglašenjem Nacionalnog parka „Krka“ 1985. to područje ušlo je u granice Parka. Izmjenom granica NP „Krka“ 1997. područje je izdvojeno iz Parka, ali je ostalo zaštićeno u kategoriji zaštićenog krajobraza. U okviru zaštićenog područja nalaze se grad Skradin, Prokljansko jezero, ušće rijeke Guduče i Kanal sv. Josipa. Površina zaštićenog područja iznosi 3 358,73 ha.

Četiri kilometra nizvodno od Skradina nalazi se Prokljansko jezero (Prukljan). Vizualno u krajoliku Prukljan izgleda kao jezero jer ga sa svih strana okružuje kopno, ali po svojim fizikalno-kemijskim i biološkim osobitostima to je more. Prukljan kakvog danas poznajemo oblikovan je u holocenu (prije 8 500 godina) kada se razina mora podigla za 90-95 m. Dužina Prukljana je oko 6,7 km, širina 2,8 km, linija obale 28,8 km, a ukupna površina oko 11,5 km². Obale su niske i slabo razvedene, osim u jugozapadnom dijelu, gdje se nastavljaju prukljanskim tjesnacem (Kanalom sv. Josipa). Neposredno prije ulaska u prukljanski tjesnac zabilježena je i najveća dubina: 22 m. Na obalama Prukljana smješteno je nekoliko naselja: selo Raslina na zapadu, Prukljan na sjeveru, a na jugu i jugoistoku zaseoci Bilica: Šparadi, Mikulandre, Stubalj, Burići i Vrulje. S njegove sjeverozapadne strane u Prukljan se ulijeva bujični potok Guduča. Donji dio toka i ušće vodotoka Guduče područje je karakteristične močvarne vegetacije, bogate i raznolike flore i faune, te izuzetnog pejzažno-ambijentalnog ugođaja. Kilometar istočno od ušća Guduče i južno od naselja Prukljan nalazi se otok Stipanac, Sustipan ili Sv. Stjepan, jedini otok na Prukljanu.

Kanal - Luka

Značajni krajobraz Kanal - Luka zaštićen je 1974. godine. Obuhvaća prostor od Šibenskog mosta do kraja Kanala sv. Ante, odnosno do Tvrđave sv. Nikole, s pripadajućim okolnim obalnim prostorom. Prostor se dijeli na Šibenski zaljev i Kanal sv. Ante. Šibenski zaljev dijeli se na Paklenu, Martinsku i Pečinu - Zekovac. Granica krajobraza prolazi sredinom zaljeva paralelno s pružanjem grada Šibenika. Kanal započinje dvama rtovima, sjeverozapadnim rtom Burnjim Turanom i jugoistočnim rtom Južnim Turanom. Kanal je prirodni fenomen, s brojnim rtovima i uvalama, dug oko 2 500, širok od 140 do 220, dubok do 42 m. Značajni krajobraz obuhvaća nekoliko brda, od kojih je najviše Smričnjak (109 m), iznad Zekovca i gradske četvrti Njivice. Unutar krajobraza nalaze se dvije hridi. Na objema se nalazi svjetionik. Na kraju kanala nalaze se hrid Ročni i dva otočića (kamenim nasipom spojena s kopnom): Školjić i Ljuljevac. Površina zaštićenog područja je 1 196,77 ha.

Glavno obilježje reljefa je krš. Najstarije naslage su donjojurski i srednjojurski vapnenci. Krajem pliocena i početkom pleistocena na širem području današnje rijeke Krke nastala je erozijska Sjevernodalmatinska krška zaravan, koja se proteže većim dijelom slivnog područja rijeke Krke. Kanjon i ušće rijeke Krke nastali su u pleistocenu. Paleokanjon Krke danas je moguće pratiti uz južne obale Zlarina. Pretpostavlja se da je Krka u prošlosti imala deltni tip ušća, za razliku od današnjeg, estuarskog, koji je rezultat ranoholocenskog poslijeglacijalnog izdizanja morske razine prije 18 000 godina, tijekom kojega se nivo mora podigao za 120-125 m. Ušće rijeke Krke, Šibenski zaljev i Kanal sv. Ante oblikovani su u holocenu (prije 8 500 godina) i dio su potopljenog ušća rijeke Krke.

Značajni krajobraz Kanal - Luka nalazi se u eumediteranskoj vegetacijskoj zoni, u vegetacijskom pojasu vazdazelenih šuma hrasta crnike (zajednici *Orno-Quercetum ilicis*) u razvojnim oblicima od makije do gariga i ogoljelog kamenjara. Biljni pokrov pod snažnim je antropogenim utjecajima (poljoprivrede, stočarstva...), a vidljive su i posljedice šumskih požara. U šumskoj vegetaciji prevladavaju alepski bor (*Pinus halepensis* Mill.), hrast crnika (*Quercus ilex* L.) i šmrika (*Juniperus oxycedrus* L.).

Kanal sv. Ante i Tvrđava sv. Nikole
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Gvozdenovo - Kamenar

Značajni krajobraz Gvozdenovo - Kamenar zaštićen je 1974. godine. Pruža se u smjeru sjeverozapad-jugoistok u dužini od 6 500 i širini od 200 do 1400 m. Obuhvaća brda Gvozdenovo (221 m), Jamnjak (181 m), Luguša (214 m), Kamenar (256 m) i Oblič (237 m). Površina zaštićenog područja iznosi 548,4 ha. Na predjelu Šubićevac nalazi se Vidilica ili Belvedere, nekad omiljeni vidikovac Šibenčana, s kojeg se pruža pogled na Šibenski zaljev, Kanal sv. Ante i sam grad. Kroz značajni krajobraz dijelom prolazi poučni planinarski put „Ante Frua“, uređen za ekološku edukaciju učenika.

Područje se nalazi u vegetacijskom pojasu vazdazelenih šuma hrasta crnike (zajednici *Orno-Quercetum ilicis*), a u rubnim sjevernim prostorima, koji su ujedno i osojne strane, nalaze se elementi šuma hrasta medunca i bjelograba (zajednice *Quercus-Carpinetum orientalis*). Zbog stoljetnog antropogenog utjecaja, u krajobrazu prevladavaju sađena šuma alepskog bora (*Pinus halepensis* Mill.), degradacijski oblici šume crnike, garig, makija i kamenjarski travnjaci.

Značajni krajobraz Gvozdenovo – Kamenar poviše grada Šibenika
foto: I. Pervan

Izvor rijeke Krčić
foto: arhiva JU Priroda ŠkZ

Rijeka Krčić

Značajni krajobraz Rijeka Krčić zaštićen je 1964. godine. Obuhvaća prostor južnih padina Dinare zapadno od sela Kijeva u blizini Bosnića, Đurića i Vukovića do ušća, oko 3,5 km sjeveroistočno od centra grada Knina, petstotinjak metara od ceste Knin – Vrlika – Split, uz makadamsku cestu Knin – Kijevo. Površina zaštićenog područja iznosi 280,12 ha. Značajni krajobraz Rijeka Krčić 2021. je ušao u granice Parka prirode Dinara.

Rijeka Krčić izvire u podnožju Dinare, na 375 m nadmorske visine. Kanjon rijeke usječen je u 450 m visok vapnenački pod protkan vodonepropusnim dolomitima jurske starosti. Nastao je u pleistocenu, o čemu svjedoče ostaci fosilizirane sedre petnaest do dvadeset metara izvan toka rijeke uzvodno od Topoljskog buka. Sedra je stara 125 000 godina, a nastala je u toplom međuledenom dobu (Riss/Würm interglacijalu). Današnji izgled kanjon je poprimio u holocenu nakon posljednjeg ledenog doba kada su nastali povoljni klimatski uvjeti za taloženje sedre. Krčić je u morfogenetskom pogledu izvoriste rijeke Krke. Otvaranjem novih vertikalnih pukotina u toku Krčića smanjilo se površinsko protjecanje vode a rijeka se postupno pretvorila u periodičnu tekućicu. Tako su od jedne rijeke u geološkom razvoju nastale dvije

tekućice, što je čest slučaj u kršu. Rijeka Krčić sada je prvi pritok rijeke Krke. Duga je deset i pol kilometara. U svom toku tvori tri slapa. Prvi slap je bezimena sedrena pregrada, visoka kod zaseoka Krčić oko četiri metra, drugi je Mali buk, kilometar nizvodnije kod kuća Radulovića visok desetak metara, a treći Topoljski buk, Krčića slap ili Veliki buk, u neposrednoj blizini izvora Krke, najveći slap na rijeci Krčić, koji se sastoji od barijere visoke dvadeset dva metra, široke tridesetak metara. Svojevrsni je fenomen i prirodna znamenitost jer njime rijeka Krčić završava svoj tok, a sam slap ušće je kojim se ona ulijeva gotovo u izvor rijeke Krke.

Krčić ima sve osobitosti planinske krške rijeke. Srednji godišnji protok kreće se od 7 do 15 m³/s. Za obilnih kiša ili otapanja snijega na planinama u zaleđu neobuzdana je bujičarska rijeka razorne snage, dok u ljetnom razdoblju potpuno presuši. Unatoč tomu što nema stalni tok, sam izvor gotovo nikad ne presuši. Rijeka presuši jer postupno gubi vodu u koritu. Redovito presuši od srpnja do rujna, ali u izrazito suhim godinama sušno razdoblje zna početi u lipnju i potrajati do sredine studenoga. U nekoliko navrata Krčić je presušio i zimi. Iako presuši, ova kratka i zagonetna rijeka još uvijek pruža obilje prirodnih ljepota, među kojima i petnaestak speleoloških jama i špilja u iskonski očuvanom krajobrazu.

kulturnopovijesna
baština
značajnih
krajobraza

Kulturnopovijesna baština značajnih krajobraza

Obilju prirodnih vrijednosti zaštićenih područja Šibensko-kninske županije kojima upravlja Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije doprinose i istaknuti kulturnopovijesni spomenici.

Tipologiju kulturnopovijesne baštine čine arheološki lokaliteti i spomenici arhitekture sakralnog, profanog i fortifikacijskog karaktera. Etnografsko naslijeđe očituje se u gradnji bunja i suhozida, prežitaka tradicijske ruralne arhitekture.

Jedan od kulturnih bisera Šibensko-kninske županije je Tvrdava sv. Nikole, prepoznata i zaštićena na svjetskoj razini 2017. g., koja zajedno s Katedralom sv. Jakova grad Šibenik čini jednim od rijetkih gradova u svijetu koji na Popisu svjetske baštine UNESCO-a imaju dva spomenika kulturne baštine.

Spomenici pod posebnom zaštitom Republike Hrvatske upisani su u Registar zaštićenih spomenika kulture Ministarstva kulture i medija RH.

Zaštićeni spomenici kulture RH značajnih krajobraza Šibensko-kninske županije

Br.	Oznaka	Naziv spomenika	Značajni krajobraz	Vrsta spomenika	Klasifikacija	Datacija
1	Z-6516	Tvrđava sv. Nikole	Kanal - Luka	Nepokretna pojedinačna	Vojne i obrambene građevine	1540.
2	RST-0777	Hidroarheološko nalazište	Kanal - Luka	Arheologija	Podvodna arheološka zona/nalazište	Antika - novi vijek
3	Z-4184	Kulturnopovijesna cjelina naselja Skradin	Krka - donji tok	Kulturnopovijesna cjelina	Urbana cjelina	1. st. pr. n. e.
4	Z-5430	Arheološko nalazište Dedića Punta	Krka - donji tok	Arheologija	Kopnena arheološka zona nalazište	6. st. n. e.
5	RST-0597	Arheološko nalazište špilja Trdanj	Krka - donji tok	Arheologija	Kopnena arheološka zona nalazište	Prapovijest 7. st.
6	Z-4590	Kninska tvrđava	Krka - gornji tok	Nepokretna pojedinačna	Vojne i obrambene građevine	9. - 19. st.
7	Z-2052	Utvrda Gradina	Čikola	Nepokretna pojedinačna	Vojne i obrambene građevine	14. - 18. st.
8	Z-5545	Migalov most	Čikola	Nepokretna pojedinačna	Komunalna i tehnička građevina	19. st.
9	Z-5665	Most kod Mrđenovih mlinica	Čikola	Nepokretna pojedinačna	Komunalna i tehnička građevina	16. -19. st.

* Izvor podataka: registar.kulturnadobra.hr

Značajni krajobraz Kanal - Luka

Kanal sv. Ante, jedini prirodni morski put do Šibenske luke nazvan je po sv. Anti Opatu (Pustinjaku), titularu crkvice smještene u špiljskom objektu u Kanalu. Osim po prirodnoj ljepoti, Kanal je poznat i po važnoj obrambenoj ulozi u povijesti Šibenika. Bio je okružen objektima fortifikacijske i vjerske arhitekture, koji i danas predstavljaju kulturnopovijesnu baštinu područja. Iako su neki objekti, zbog povijesnih okolnosti, srušeni, o njihovoj prisutnosti svjedoče mnogobrojni grafički prikazi Kanala iz razdoblja od 16. do 19. st., kao što su prikazi dviju nasuprotno postavljenih kula (toreta) na ulazu u Šibenski zaljev i nekadašnje crkvice sv. Andrije na lokaciji poluotoka Jadrije. Takozvane Velika i Mala kula, danas prisutne samo u ostacima, bile su sastavni dio srednjovjekovnog fortifikacijskog sustava grada Šibenika.

F. Hogenberg, veduta Šibenika i Kanal sv. Ante.
Objavljeno u: G. Bruni, *Civitates Orbis Terrarum*, sv. II., br. 52., 1575.

Od postojećih spomenika, ističe se specifična špilja-crkva sv. Ante pozicionirana unutar speleološkog objekta na jugoistočnoj obali kanala. U špilji, koja je sakralizirana vjerojatno u srednjem vijeku, boravili su pustinjaci (eremiti), o čemu svjedoče arhivski izvori u kojima se crkva prvi put spominje u 15. st. kao eremitorij. Objekt je adaptiran u crkvu zatvaranjem otvora špilje kamenim pročelnim zidom. U unutrašnjosti se nalaze, djelomično očuvana, dva oltara i kamenica s vodom. Tridesetih godina 20. stoljeća objekt je izgubio sakralnu funkciju prenamjenom u vojne svrhe raznim pregradnjama, koje su dovele do devastacije lokaliteta. Od sakralnih zdanja, na predjelu Martinska nalaze se ostaci crkve sv. Martina (15. st.), a na sjeverozapadnoj obali Kanala sv. Ante kapela sv. Križa.

Zračna fotografija špilje-crkve sv. Ante, pristaništa i bočnog otvora kojim se pristupa vojnom potkopu foto: E. Podrug

Osim Tvrdave sv. Nikole, u kanalu je još jedna specifična gradnja vojne namjene: morski tunel nedaleko od špilje-crkve sv. Ante. Taj potkop za skrivanje i servisiranje ratnih brodova građen je pred kraj Drugog svjetskog rata. Karakteriziraju ga dva glavna i više pomoćnih, skrivenih, otvora za dopremu oružja i hrane. Gradnju tunela, izdubljenog u prirodnoj okomitoj stijeni, započela je njemačka, a dovršila jugoslavenska ratna mornarica nakon rata. U 19. i 20. st. u kanalu su sagrađeni objekti profane funkcije: svjetionik na Jadriji, ljetnikovac obitelji Giovannija della Feste i skladišni kompleks u uvali Minerska.

Uz objekte arhitekture, kulturnopovijesnu baštinu Kanala sv. Ante čine i arheološki nalazi u njegovu podmorju. Podmorska arheološka nalazišta duž čitava kanala čuvaju brojne tragove ljudske prisutnosti (nepokretne i pokretne nalaze) datirane od prapovijesti do danas. Ti vrijedni nalazi pronađeni unutar slojeva već istraženih hidroarheoloških zona svjedoče o turbulentnoj povijesnoj dinamici toga strateški važnog obrambenog područja.

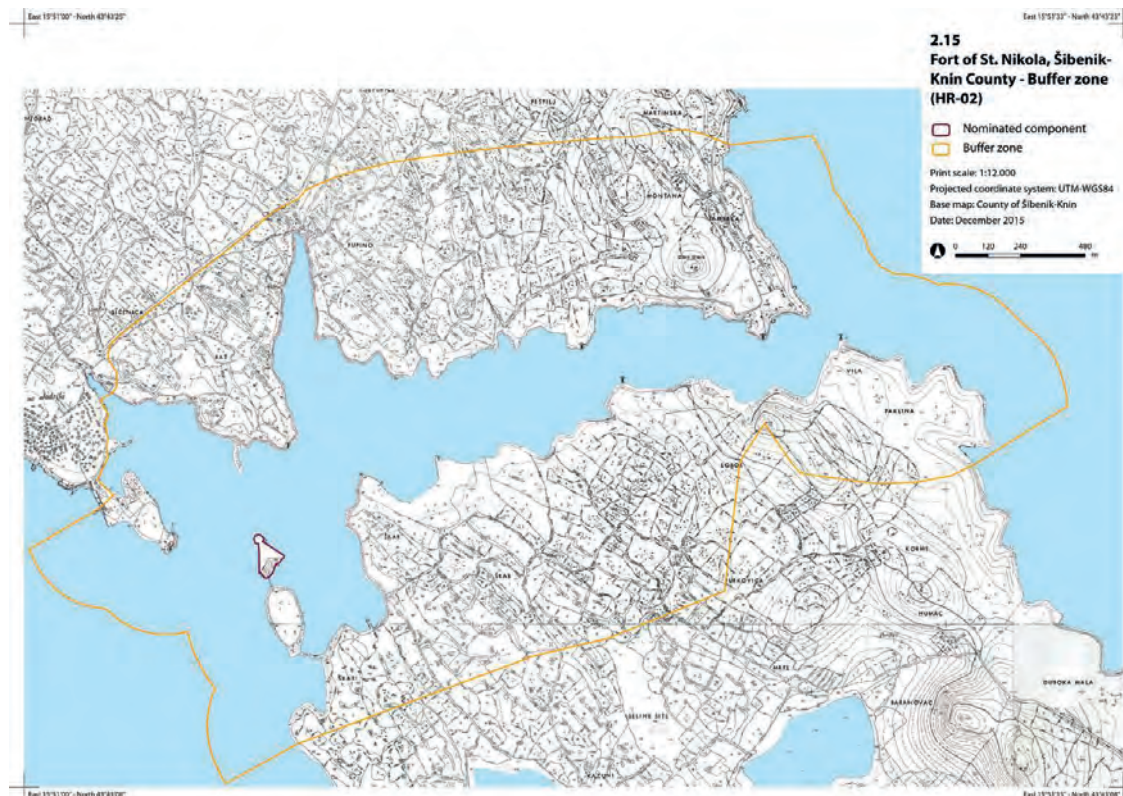
Morski potkop foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Tvrđava sv. Nikole, jedinstvena građevina renesansnog venecijanskog fortifikacijskog graditeljstva, izniman je spomenik svjetske graditeljske baštine. Jedina je mletačka vojna utvrda smještena isključivo na moru. Dio je linije duge tisuću kilometara koja povezuje šest mletačkih obrambenih fortifikacija, od talijanske regije Lombardije, preko hrvatske obale Jadrana do Crne Gore. Sagrađena je četrdesetih godina 16. stoljeća, u jeku sve veće osmanske opasnosti, prema projektu mletačkog arhitekta Giangiolama Sanmichelija, nećaka poznatog veronskog arhitekta Michelea Sanmichelija. Smještena je na otočiću Ljuljvcu, na samom ulazu u Kanal sv. Ante, s ciljem obrane šibenske luke, grada i prostora uz tok rijeke Krke sve do Skradina od neprijateljskih prijetnji s mora. Ime je dobila po nekadašnjem benediktinskom samostanu sv. Nikole, na čijem mjestu je podignuta.

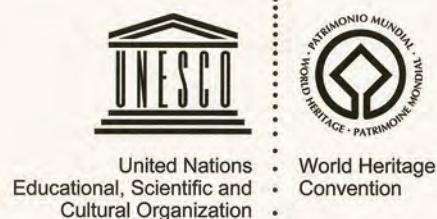
Osnovni tlocrt tvrđave trokutasta je oblika, rijedak kod onodobnih fortifikacijskih objekata, prilagođen funkciji i reljefu terena. Na sjevernom završetku, istaknutom prema kanalu, nalazi se proširenje gljivasta oblika - rondel (*torion*), dok su na južnoj strani dva polubastiona između kojih je prostor zatvoren

kortinom, što tvori oblik klijesta (*tenaglia*) prema kopnu. Tvrđava se sastoji od dvije unutarnje etaže, kojima se pristupa preko rampi, i prostrane terase, kao treće etaže. Etaže su povezane i sustavom odzračnika - svjetlarnika probijenih vertikalno kroz svodove sve do razine poda terase. Tvrđava je projektirana kao čvrsta i sigurna građevina, koja je svojom arhitekturom pratila suvremene tijekomove gradnje vojnih objekata 16. stoljeća, prema *alla moderna* modelu. Neka rješenja primijenjena na njoj među prvima su u Europi, npr. gradnja klijesta između polubastiona na južnoj strani tvrđave.

Tvrđava sv. Nikole upisana je u Registar kulturnih dobara RH 1964. kao pojedinačno zaštićeno nepokretno kulturno dobro (Z-6516). Posebna joj je vrijednost to što je zadržala izvornu formu i renesansna arhitektonska rješenja. Godine 2017. upisana je na Popis svjetske baštine UNESCO-a u sklopu transnacionalne nominacije „Obrambeni sustavi Republike Venecije u razdoblju od 16. do 17. stoljeća“, koju još čine obrambeni sustav Zadra, utvrđeni grad Bergamo, utvrđeni grad Peschiera del Garda i grad-tvrđava Palmanova u Italiji, te grad Kotor u Crnoj Gori.

Buffer zona UNESCO-ova spomenika unutar zaštićenog područja
Značajni krajobraz Kanal - Luka u Šibeniku

CONVENTION CONCERNING
THE PROTECTION OF
THE WORLD CULTURAL
AND NATURAL HERITAGE

*The World Heritage Committee
has inscribed*

*Venetian Works of Defence between
the 16th and 17th Centuries:
Stato da Terra – Western Stato da Mar
on the World Heritage List*

*Inscription on this List confirms the outstanding
universal value of a cultural or
natural property which requires protection for
the benefit of all humanity*

DATE OF INSCRIPTION

12 July 2017

Irina Bokova

DIRECTOR-GENERAL
OF UNESCO

Panoramski prikaz Tvrđave sv. Nikole, Kanala sv. Ante i grada Šibenika
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Značajni krajobraz Čikola

Kulturnopovijesnu baštinu ZK Čikola čine spomenici povijesne, većinom obrambene i profane arhitekture, te značajna arheološka nalazišta. Najstariju baštinu čine špiljski objekti u kanjonu Čikole, špilje Štrikinica i Topla peć, te špilje u Brini, gdje su pronađeni tragovi nazočnosti čovjeka iz mlađeg paleolitika, oko 18 000 g. pr. Krista. Od arheoloških lokaliteta, značajna je i drniška Gradina, koja se nalazi na početku kanjona nedaleko od Drniša, u blizini ceste Šibenik – Knin. Na tom lokalitetu pronađeni su arheološki nalazi od prapovijesti do druge polovice 19. stoljeća. Danas Gradina ima obilježje prežitka srednjovjekovne i osmanske fortifikacije. Podno Gradine nalazi se obnovljena srednjovjekovna vodenica (mlinica), a duž kanjona Čikolu premošćuju dva kamena mosta koji imaju status zaštićenoga kulturnog dobra.

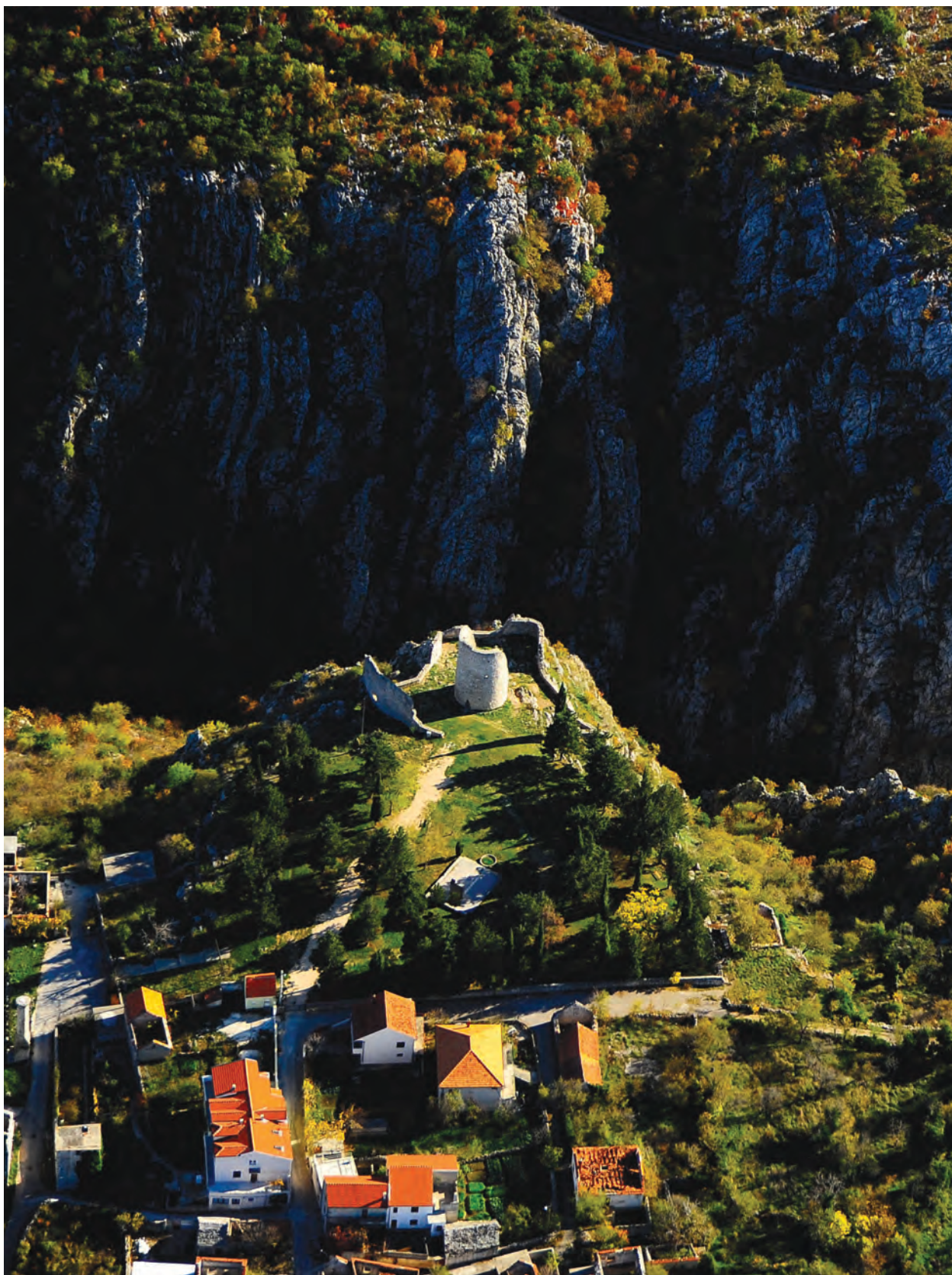
U kanjonu rijeke Čikole nekoliko je speleoloških objekata bogatih arheološkim ostacima. Na ruti koja vodi do tri glavna penjačka sektora nalaze se dvije veće špilje: Štrikinica (duga 85 m) i Topla peć (duga 206 m). U objema špiljama provedena su arheološka istraživanja tijekom kojih su pronađeni ulomci keramičkih posuda i ostaci životinjskih kostiju na kojima su vidljivi tragovi termičke obrade i sječenja, što svjedoči o boravku ljudi u njima. Analiza pronađenih nalaza otkrila je da datiraju iz mlađega kamenog doba (neolitika, 6000 – 4500 g. pr. Kr.) i brončanog doba (oko 2000 – 800 g. pr. Kr.), što potvrđuje da su u prapovijesti Topla peć i Štrikinica služile ljudima kao skloništa.

Špilja Štrikinica
foto: T. Barišić

Tri špilje u Brini, u zapadnom dijelu kanjona rijeke Čikole, udaljene su oko četiri kilometra od Drniša. Špilje imaju izgled vodoravnih rovova. U dvjema su 1960. godine izvedena sondažna istraživanja, koja su polučila zanimljive rezultate: otkriveni su ostaci kostiju ledenodobnih životinja i kameni artefakti, tragovi najstarije nazočnosti ljudi na prostoru Šibensko-kninske županije.

Utvrda Gradina povijesni je spomenik. Izgrađena je početkom 14. stoljeća iznad kanjona Čikole, na lokaciji od strateškog značaja, kao dio sustava utvrda velikaške obitelji Nelipić. Za osmanske vlasti pregrađivana je i nadograđivana. Imala je dva pojasa zidova postavljena prstenasto jedan oko drugog i visoku okruglu kulu u sredini. Kula je imala tri kata. Dolaskom Mletačke Republike krajem 17. stoljeća naređeno je njezino rušenje, međutim uskoro je ipak obnovljena zbog prijetnje od provale Osmanlija. Mlečani su u 18. stoljeću znatno proširili i dogradili tvrđavu tako da je njezin srednjovjekovni i osmanski dio uklopljen u novo utvrđenje. U 19. stoljeću izgubila je svaku funkciju te je postala izvor građevinskog materijala za rastući grad Drniš. Ostaci na južnoj strani dio su srednjovjekovne utvrde, dok središnja kula i sjeveroistočni obrambeni zid pripadaju razdoblju osmanske vladavine. Registrirana je kao zaštićeni spomenik kulture (Z-2052).

Drniška gradina iznad kanjona rijeke Čikole
foto: I. Pervan

Stara vodenica na desnoj obali Čikole
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Neposredno uz rijeku Čikolu, na desnoj obali, oko 150 m nizvodno od mosta na samom početku kanjona, na ulazu u grad Drniš, nalazi se stara vodenica (mlinica). Prema povijesnim izvorima, datira iz srednjeg vijeka. Vjerojatno je u početku bila vlasništvo hrvatskih velikaških obitelji. Sagrađena je od kamena. Temeljni zid do korita rijeke zidan je većim kamenim blokovima zbog statičkih razloga, dok su ostali izvedeni od manjih kamenih klesanaca. Prema orijentaciji mlinskoga kola, pripada mlinovima žličarima s vodoravno položenim mlinskim kolom. U mlinici su bila četiri mlina. Zbog starosti, graditeljske vrsnoće, položaja i ambijentalne vrijednosti, proglašena je kulturnim dobrom od lokalnog značaja. Mlinica je obnovljena i otvorena za posjetitelje.

Korito rijeke Čikole kod Drniša (područje naselja Žitnić) premošteno je dvama kamenim mostovima: Migalovim i mostom kod Mrđenovih mlinica. Mostovi su građeni od lomljenog kamena različitih oblika, razvedeni polukružnim lukovima i riječnim pilonima. Dataciju mostova određuje njihov prikaz na mletačkim topografskim kartama iz 16. stoljeća, a kasnijim renovacijama svjedoče uklesani natpisi iz druge polovine 19. stoljeća. Prema povijesnim izvorima most kod Mrđenovih mlinica spominju putopisci u 16. st. i dubrovačko-mletački izvori iz 17. stoljeća. Mostovi su danas u ruševnom stanju. O njihovom derutnom stanju svjedoče nedostaci pojedinih dijelova, unatoč prisutnim elementima prepoznatljivih kamenih pilona. Mostovi imaju status spomenika zaštićene nepokretne kulturne baštine RH (Z-5545 i Z-5665).

Migalov most u kanjonu Čikole
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Značajni krajobraz Krka – donji tok

Na području donjeg toka rijeke Krke nalaze se grad Skradin, Prokljansko jezero, ušće rijeke Guduče i Kanal sv. Josipa. Skradin je grad mediteranske tipologije, bogate arheološke i graditeljske baštine, formiran na mjestu utvrđene prapovijesne gradine. Nalazi se na desnoj obali rijeke Krke. Već u liburnsko doba grad je bio značajna trgovačka i ratna luka. Prilog spomeničkoj baštini Skradina dale su liburnska, rimska, starohrvatska, mletačka, osmanska, francuska i austrijska uprava o čemu svjedoče i brojni arheološki nalazi poput ostataka rimskog vodovoda, zgrada s mozaicima i freskama, lučkog skladišta te mnogobrojnih kamenih spomenika. Staru gradsku jezgru Skradina karakteriziraju elementi srednjovjekovnog dalmatinskog urbanog graditeljstva i slojevite spomeničke baštine, zbog čije autentičnosti je i proglašena zaštićenom kulturnopovijesnom cjelinom. Iznad stare gradske jezgre izdižu se ostaci obrambenih zidova i povijesne utvrde Turine.

Na obalama Prukljana brojni tragovi drevne naseljenosti prepoznati su u bogatoj arheološkoj baštini, koja datira još u prapovijest. Na jugoistočnoj obali Prokljana, u Bilicama, na području zvanom Dedića Punta, nalaze se ostaci ranokršćanske crkve iz 6. stoljeća, zaštićenog kulturnog dobra RH. Radi se o jednobrodnoj bazilici s trikonhalnim (trolisnim) svetištem na istoku. Taj značajni arheološki lokalitet dio je šireg kulturnog krajolika uz Prukljan, u kojem posebno mjesto ima i rimska vila smještena u neposrednoj blizini. Arheološka istraživanja crkvenog kompleksa u Bilicama pridonose poznavanju ranokršćanske arhitekture na području cijele Dalmacije.

Grad Skradin
foto: D. Marguš

Na otoku Stipancu ili Sv. Stjepanu, jedinom otoku na Prokljanskom jezeru, nalaze se ostaci srednjovjekovne crkve sv. Stjepana. Za otok je vezana narodna predaja o potonulim Gavanovim dvorima i oholom bogatašu Gavanu, kojeg je, zbog nemilosrdnosti i škrtosti, stigla Božja kazna pa su njegovi dvori zauvijek uništeni.

U Kanalu sv. Josipa, na brdu Tradanj, smještena je špilja Tradanj. Špilja je važan arheološki lokalitet. Nalazi pronađeni u njoj – neolitička keramika, kremeni nožić i ulomci žara i kosti – svjedoče o povremenom boravku ljudi, od neolitika (6. tisućljeća pr. Krista) do kasnoantičkog perioda. Istraživanja krajem 19. st. u toj špilji temelj su arheologije šibenskog kraja i početak speleoarheologije u Hrvatskoj.

Manja špilja Šarina draga još je jedan zanimljiv speleološki objekt na tome području, prepoznat i valoriziran kao značajno prapovijesno arheološko nalazište. Nalazi se pored Zatona, u neposrednoj blizini špilje Tradanj. Istraživanja provedena u toj špilji pokazala su da je bila svojevrsna lovna stanica ili lovni kamp u kasnom paleolitu.

Ostaci crkvice sv. Stjepana na otoku Stipancu na Prokljanskom jezeru
foto: I. Pervan

Značajni krajobraz Krka - gornji tok

Kulturnopovijesna baština koja neupitno dominira krajobrazom gornjeg toka rijeke Krke monumentalna je Kninska tvrđava sagrađena na uzvisini neposredno uz rijeku. Ubraja se među najveće hrvatske fortifikacijske spomenike i druga je po veličini vojna utvrda u Europi. Uz to što je izuzetno razvijena, njezini dijelovi sačuvali su svoja obilježja. Gradnja tvrđave počela je u 9. stoljeću, u vrijeme nastajanja starohrvatske države. Knin je hrvatskim kraljevima bio povremena, a kralju Dmitru Zvonimiru i stalna prijestolnica. Tvrđava se sastoji od pet dijelova, koji čine međusobno povezane stari, srednji i novi grad. Nalazi se na 342 m nadmorske visine, stotinjak metara iznad grada Knina. Duga je 470 m, a na najvišem dijelu široka 110 m. Obrambeni zidovi koji je opasuju sa svih strana u dužini od gotovo 2 km mjestimično su visoki i do 20 m. Tvrđava je živući spomenik kulture, s ugostiteljskim i izložbenim prostorima, a u njoj je smješten i gradski muzej.

Kninska tvrđava
foto: I. Pervan

Značajni krajobraz Žutsko-sitska otočna skupina

Kulturni krajobraz Žutsko-sitske otočne skupine formiran je pod utjecajem stoljetnih gospodarskih aktivnosti lokalnog stanovništva: sezonskog stočarenja, maslinarstva i vinogradarstva. Nekoliko značajnih arheoloških lokaliteta svjedoči o prisutnosti drevnih Liburna, koji su barem povremeno naseljavali otok Žut. Arheološka su nalazišta prapovijesna gradina na položaju Grbe i liburnski grobni humci (tumuli) na brežuljku zvanom Gomilica u Donjem Pinizeliću i uvali Ražanj. Na temelju fragmenata rimskog posuđa pronađenog na tim lokacijama, može se zaključiti da su i u vrijeme rimske uprave na tim otocima živjeli pastiri.

Prvi pisani spomen otoka Žuta nalazi se u popisu zadarskih otoka datiranom od 11. do 15. st. pod imenom Xut. Prvi podaci o njemu potječu iz 15. st. kad je bio vlasništvo zadarske plemićke obitelji Civaleli. Početkom 19. st. u katastarskom planu zabilježen je kao vlasništvo plemića iz Šibenika. U drugoj polovici 19. st. posjedi te otočne skupine kupovinom su prešli u vlasništvo murterskih obitelji. Na Žutu nema stalnih naselja, već na njemu sezonski borave ribari, pastiri i ratari (maslinari i vinogradari).

Prežici kulturne baštine otoka očituju se u očuvanoj ruralnoj arhitekturi tradicijskih pastirskih stanova, gospodarskih objekata i suhozida, kojima su razgraničavani pašnjaci i štitile se i formirale površine za poljoprivredne kulture (ograde, terase). Ti su elementi oblikovali prostor otočne skupine, oni pokazuju način njegova korištenja i uopće života na tom području, pa su kao takvi vrijedno povijesno naslijeđe, koje treba sačuvati.

Pogled iz zraka na Žutsko-sitsku otočnu skupinu
foto: I. Pervan

Značajni krajobraz Gvozdenovo – Kamenar

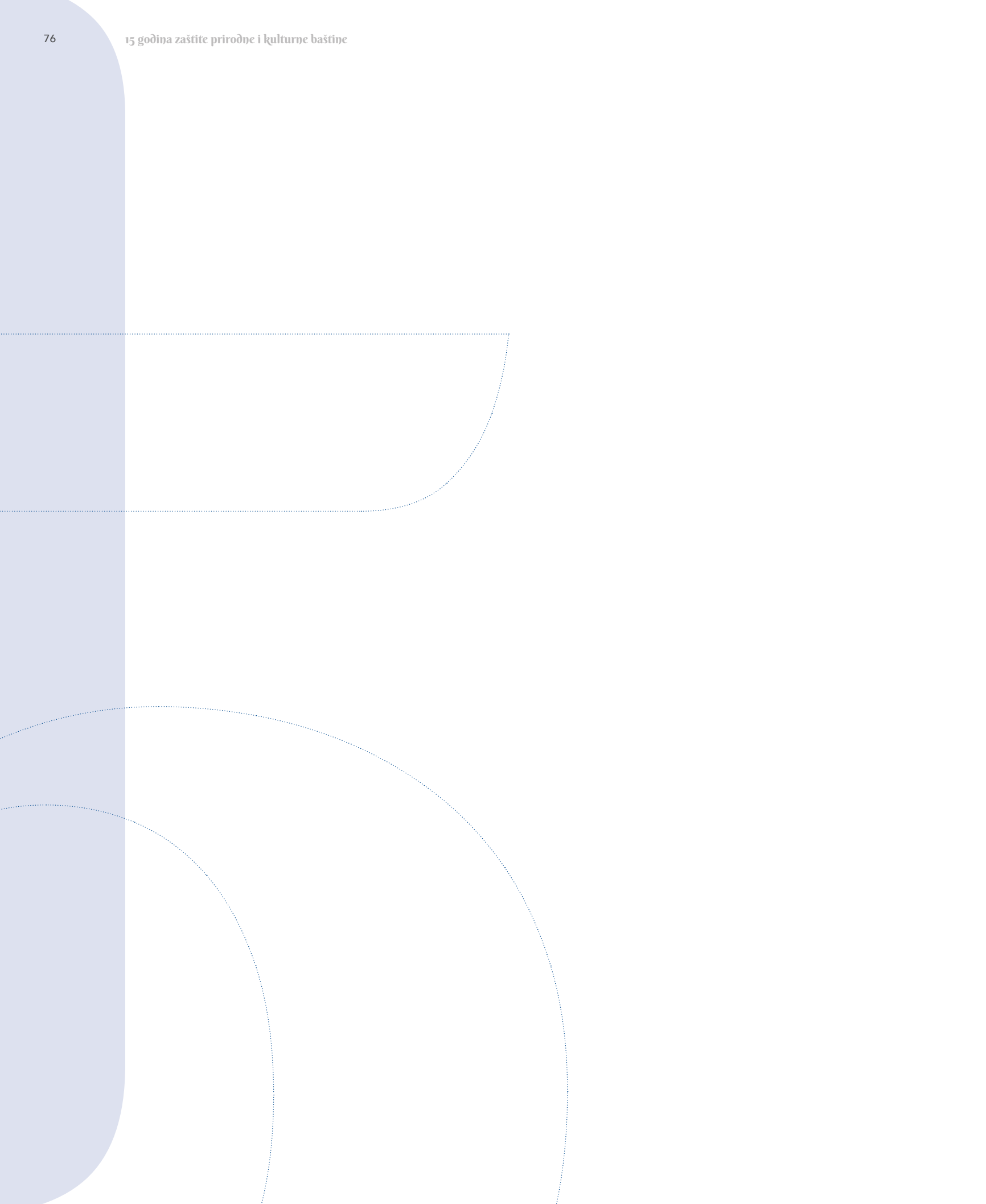
Od sakralnih građevina na području značajnog krajobraza na brdu Vršine, u župi Dubrava, nalazi se Crkva sv. Mihovila. U pisanim dokumentima crkva se prvi puta spominje početkom 15. stoljeća. Sagrađena je u romaničko-gotičkom stilu.

Više je puta adaptirana, posljednji puta 1997. godine kada je dobila svoju današnju formu.

U neposrednoj blizini lokaliteta smjestile su se dvije od četiri šibenske utvrde, tvrđava sv. Ivan i tvrđava Barone, obje sagrađene 1646. g. zbog obrane od Osmanlija.

Značajni krajobraz Gvozdenovo – Kamenar poviše grada Šibenika
foto: I. Pervan

**ekološka
mreža
natura 2000**

Natura 2000 ekološka je mreža Europske unije koju čine prirodni stanišni tipovi i staništa divljih vrsta od interesa za Europsku uniju. Ekološka mreža sustav je međusobno povezanih ili prostorno bliskih ekološki važnih područja za ugrožene svojte i staništa koja uravnoteženom biogeografskom raspoređenošću pridonose očuvanju prirodne ravnoteže i biološke raznolikosti. Ekološka mreža Republike Hrvatske proglašena je Uredbom o ekološkoj mreži (NN 124/13) i Uredbom o izmjenama Uredbe o ekološkoj mreži (NN 105/15). Proglašenjem Ekološke mreže u pravni poredak Republike Hrvatske prenesene su EU legislative: Direktive Vijeća o očuvanju divljih ptica (Council Directive 79/409/EEC) i Direktive Vijeća o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore (Council Directive 92/43/EEC). U kolovozu 2019. donesena je Uredba o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (NN 80/19) te su s danom stupanja na snagu te Uredbe prestale važiti uredbe o ekološkoj mreži (NN 124/13 i 105/15). Prema članku 5. Uredbe o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže, Ekološku mrežu RH (mrežu Natura 2000) čine područja očuvanja značajna za ptice (POP), područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS), vjerojatna područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (vPOVS) i posebna područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (PPOVS). Nadležnosti javnih ustanova koje upravljaju zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže za upravljanje i donošenje planova upravljanja ekološkom mrežom određene su člankom 11. Uredbe. Ekološka mreža Natura 2000 Republike Hrvatske obuhvaća 36,67 % kopnenog teritorija i 16,26 % teritorijalnog mora i unutarnjih morskih voda RH, odnosno 29,34 % ukupne površine RH.

Kukuljari kraj otoka Murtera
foto: I. Pervan

Ekološka mreža Natura 2000 u Šibensko-kninskoj županiji

Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije upravlja s pedeset šest područja (ili dijelova područja) ekološke mreže Natura 2000 u Šibensko-kninskoj županiji. Pet su područja očuvanja značajna za ptice (POP), a pedeset jedno područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS). Ukupna površina Natura 2000 područja u Šibensko-kninskoj županiji iznosi 49,8 % kopnene i 25,03 % morske površine, odnosno 38 % ukupne površine Šibensko-kninske županije.

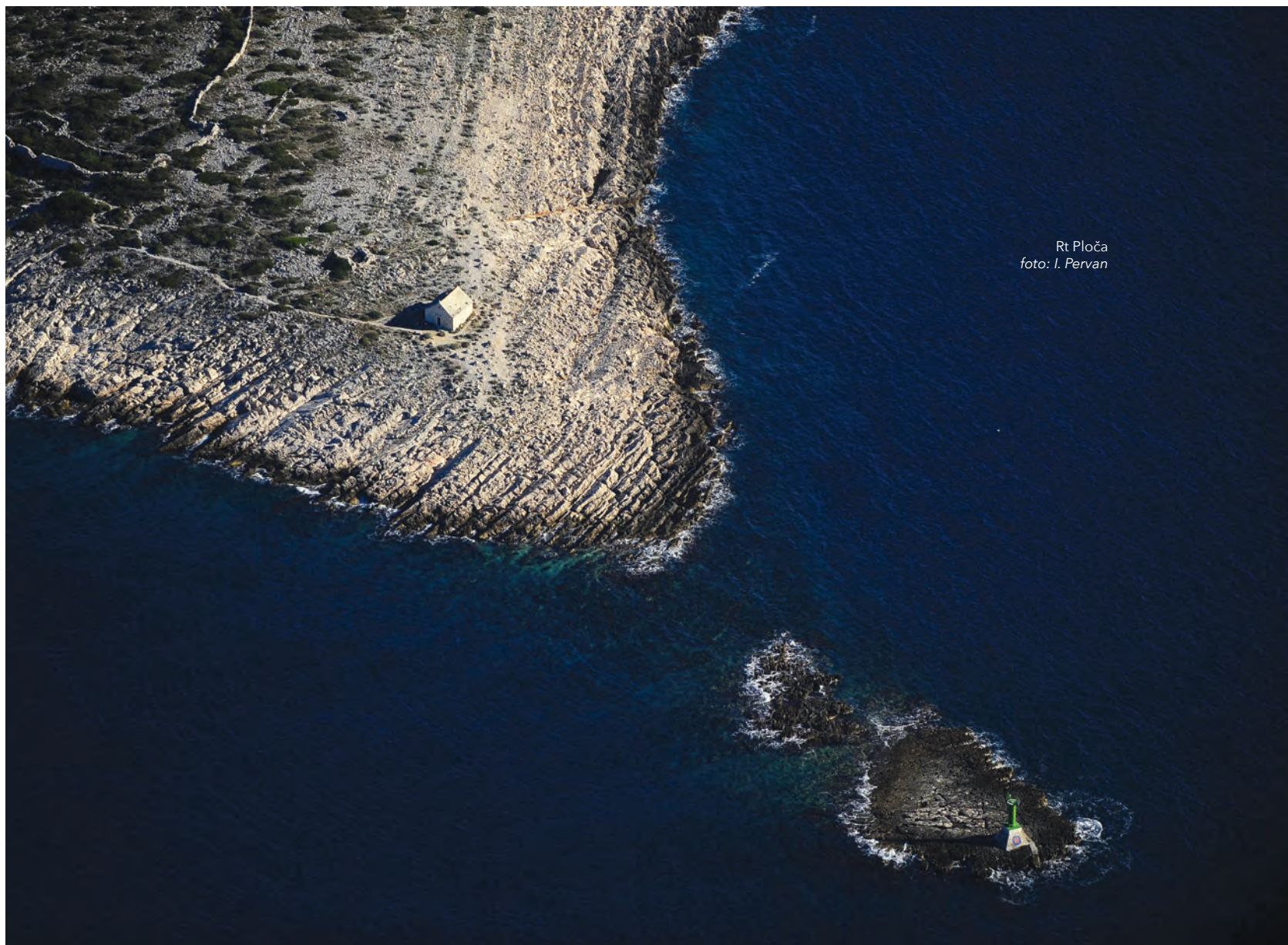
Ekološka mreža u Šibensko-kninskoj županiji

Šifra područja	Naziv područja
HR3000473	Babuljaši i okolni grebeni
HR3000092	Blitvenica
HR2001394	Bribišnica - Vrbica
HR1000029	Cetina
HR2000919	Čikola - kanjon
HR1000028	Dinara
HR5000028	Dinara
HR2001444	Drenovača jama
HR2001314	Izvorišni dio Cetine s Paškim i Vrličkim poljem
HR3000419	J. Molat - Dugi - Kornat - Murter - Pašman - Ugljan - Rivanj - Sestrunj
HR2001241	Jama Golubinka
HR3000319	Jama Gradina
HR3000442	Kakanski kanal
HR3000441	Kaprije
HR3000438	Kosmerka - Prokladnica - Vrtlac - Babuljak - podmorje
HR2000917	Krčić
HR1000026	Krka i okolni plato
HR3000444	Kukuljari
HR3000460	Morinjski zaljev
HR1000027	Mosor, Kozjak i trogirski zagora

HR2001050	Murter
HR3000445	Murterski kanal
HR2001344	Novkovići - Bošnjakuša
HR2001400	Orašnica
HR2000526	Oštrica - Šibenik
HR3000474	Otočić Drvenik
HR2001362	Otok Žut
HR2001188	Pečina, Raslina
HR2000020	Područje oko Velike Čulumove pećine
HR2001371	Područje oko Dobre vode
HR2001375	Područje oko špilje Golubnjače, Žegar
HR2000132	Škarin samograd
HR2001253	Poštak
HR2001068	Radljevac
HR1000024	Ravni kotari
HR2001361	Ravni kotari
HR3000081	Rončić
HR3000437	Sedlo - podmorje
HR2000922	Svilaja
HR2001491	Šibensko zaleđe - Lozovac
HR3000443	Tetovišnjak - podmorje
HR2000175	Trogrlo
HR3000171	Ušće Krke
HR3000088	Uvala Grebaštica
HR3000086	Uvala Makirina
HR2000788	Uvala Makirina 1
HR3000090	Uvala Stivančica
HR3000091	Uvala Tijašnica
HR3000089	Uvale oko rta Ploča
HR3000439	Uvale Tratinska i Balun
HR3000082	V. i M. Skala
HR2001266	Vrba
HR2001363	Zaleđe Trogira
HR3000177	Zmajevsko oko
HR3000414	Zmajevsko uho
HR3000440	Žirje – Kabal

Rt Oštrica
foto: I. Pervan

Rt Ploča
foto: I. Pervan

Područja očuvanja značajna za ptice (POP)

Područje očuvanja značajno za ptice (POP) je područje važno za očuvanje divljih vrsta ptica od interesa za Europsku uniju i njihovih staništa, migratornih vrsta ptica i močvarnih staništa od međunarodne važnosti. Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije upravlja s pet područja očuvanja značajnih za ptice (POP).

Područja očuvanja značajna za ptice (POP) kojima upravlja
Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije

Identifikacijski broj područja	Naziv područja	Znanstveni naziv vrste	Hrvatski naziv vrste	Status		
HR1000024	Ravni kotari	<i>Alectoris graeca</i>	jarebica kamenjarka	G		
		<i>Anthus campestris</i>	primorska trepteljka	G		
		<i>Bubo bubo</i>	ušara	G		
		<i>Calandrella brachydactyla</i>	kratkoprsta ševa	G		
		<i>Caprimulgus europaeus</i>	leganj	G		
		<i>Circaetus gallicus</i>	zmijar	G		
		<i>Circus cyaneus</i>	eja strnjarica			Z
		<i>Circus pygargus</i>	eja livadarka	G		
		<i>Coracias garulus</i>	zlatovrana	G		
		<i>Dendrocopos medius</i>	crvenoglavi djetlić	G		
		<i>Falco columbarius</i>	mali sokol			Z
		<i>Falco naumanni</i>	bjelonokta vjetruša	G		
		<i>Grus grus</i>	ždral			
		<i>Hippolais olivetorum</i>	voljić maslinar	G		
		<i>Lanius collurio</i>	rusi svračak	G		
		<i>Lanius minor</i>	sivi svračak	G		
		<i>Lullula arborea</i>	ševa krunica	G		
		<i>Melanocorypha calandra</i>	velika ševa	G		

HR1000026	Krka i okolni plato	<i>Acrocephalus melanopogon</i>	crnoprugasti trstenjak			Z
		<i>Alcedo atthis</i>	vodomar		G	Z
		<i>Alectoris graeca</i>	jarebica kamenjarka		G	
		<i>Anthus campestris</i>	primorska trepteljka		G	
		<i>Aquila chrysaetos</i>	suri orao		G	
		<i>Botaurus stellaris</i>	bukavac	G	P	Z
		<i>Bubo bubo</i>	ušara	G		
		<i>Burhinus oedicnemus</i>	ćukavica	G		
		<i>Calandrella brachydactyla</i>	kratkoprsta ševa	G		
		<i>Caprimulgus europaeus</i>	leganj	G		
		<i>Circaetus gallicus</i>	zmijar	G		
		<i>Circus aeruginosus</i>	eja močvarica			Z
		<i>Circus cyaneus</i>	eja strnjara			Z
		<i>Dendrocopos medius</i>	crvenoglavi djetlić	G		
		<i>Egretta garzetta</i>	mala bijela čaplja		P	
		<i>Falco columbarius</i>	mali sokol			Z
		<i>Falco peregrinus</i>	sivi sokol	G		
		<i>Hippolais olivetorum</i>	voljić maslinar	G		
		<i>Ixobrychus minutus</i>	čapljica voljak	G	P	
		<i>Lanius collurio</i>	rusi svračak	G		
		<i>Lanius minor</i>	sivi svračak	G		
		<i>Lullula arborea</i>	ševa krunica	G		
		<i>Melanocorypha calandra</i>	velika ševa	G		
		<i>Pandion haliaetus</i>	bukoč		P	
		<i>Pernis apivorus</i>	škanjac osaš	G		
		<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	mali vranac		P	Z
		<i>Porzana parva</i>	siva štijoka	G	P	
		<i>Porzana porzana</i>	riđa štijoka	G	P	
		<i>Porzana pusilla</i>	mala štijoka		P	
		značajne negniježdeće (selidbene) populacije ptica (patka žličarka <i>Anas clypeata</i> , kržulja <i>Anas crecca</i> , zviždara <i>Anas penelope</i> , divlja patka <i>Anas platyrhynchos</i> , patka pupčanica <i>Anas querquedula</i> , glavata patka <i>Aythya ferina</i> , krunata patka <i>Aythya fuligula</i> , crvenokljuni labud <i>Cygnus olor</i> , liska <i>Fulica atra</i> , kokošica <i>Rallus aquaticus</i>)				

Identifikacijski broj područja	Naziv područja	Znanstveni naziv vrste	Hrvatski naziv vrste	Status		
HR1000027	Mosor, Kozjak i Trogirska zagora	<i>Alectoris graeca</i>	jarebica kamenjarka	G		
		<i>Anthus campestris</i>	primorska trepteljka	G		
		<i>Aquila chrysaetos</i>	suri orao	G		
		<i>Bubo bubo</i>	ušara	G		
		<i>Caprimulgus europaeus</i>	leganj	G		
		<i>Circaetus gallicus</i>	zmijar	G		
		<i>Circus cyaneus</i>	eja strnjarica			Z
		<i>Emberiza hortulana</i>	vrtna strnadica	G		
		<i>Falco peregrinus</i>	sivi sokol	G		
		<i>Grus grus</i>	ždral		P	
		<i>Hippolais olivetorum</i>	voljić maslinar	G		
		<i>Lanius collurio</i>	rusi svračak	G		
		<i>Lanius minor</i>	sivi svračak	G		
		<i>Lullula arborea</i>	ševa krunica	G		
		<i>Pernis apivorus</i>	škanjac osaš		P	
HR1000028	Dinara	<i>Alectoris graeca</i>	jarebica kamenjarka	G		
		<i>Anthus campestris</i>	primorska trepteljka	G		
		<i>Aquila chrysaetos</i>	suri orao	G		
		<i>Bubo bubo</i>	ušara	G		
		<i>Calandrella brachydactyla</i>	kratkoprsta ševa	G		
		<i>Caprimulgus europaeus</i>	leganj	G		
		<i>Circaetus gallicus</i>	zmijar	G		
		<i>Circus cyaneus</i>	eja strnjarica			Z
		<i>Dendrocopos leucotos</i>	planinski djetlić	G		
		<i>Emberiza hortulana</i>	vrtna strnadica	G		
		<i>Eremophila alpestris</i>	planinska ševa	G		
		<i>Falco peregrinus</i>	sivi sokol	G		
		<i>Lanius collurio</i>	rusi svračak	G		
		<i>Lanius minor</i>	sivi svračak	G		
		<i>Lullula arborea</i>	ševa krunica	G		
		<i>Sylvia nisoria</i>	pjegava grmuša	G		

HR1000029	Cetina	<i>Acrocephalus melanopogon</i>	crnoprugasti trstenjak	G		Z
		<i>Actitis hypoleucos</i>	mala prutka	G		
		<i>Alcedo atthis</i>	vodomar	G		
		<i>Alectoris graeca</i>	jarebica kamenjarka	G		
		<i>Anthus campestris</i>	primorska trepteljka	G		
		<i>Bubo bubo</i>	ušara	G		
		<i>Burhinus oedicnemus</i>	ćukavica	G		
		<i>Calandrella brachydactyla</i>	kratkoprsta ševa	G		
		<i>Caprimulgus europaeus</i>	leganj	G		
		<i>Circaetus gallicus</i>	zmijar	G		
		<i>Circus aeruginosus</i>	eja močvarica	G		Z
		<i>Circus cyaneus</i>	eja strnjarica			Z
		<i>Circus pygargus</i>	eja livadarka	G		
		<i>Crex crex</i>	kosac	G		
		<i>Falco columbarius</i>	mali sokol			Z
		<i>Falco peregrinus</i>	sivi sokol	G		
		<i>Falco vespertinus</i>	crvenonoga vjetruša		P	
		<i>Grus grus</i>	ždral		P	
		<i>Ixobrychus minutus</i>	čapljica voljak	G		
		<i>Lanius collurio</i>	rusi svračak	G		
		<i>Lanius minor</i>	sivi svračak	G		
		<i>Lullula arborea</i>	ševa krunica	G		
		<i>Mergus merganser</i>	veliki ronac	G		
		<i>Pernis apivorus</i>	škanjac osaš	G		
		<i>Sylvia nisoria</i>	pjegava grmuša	G		
		<i>Tringa totanus</i>	crvenonoga prutka	G		
		značajne negnijezdeće (selidbene) populacije ptica (divlja patka <i>Anas platyrhynchos</i> , glavata patka <i>Aythya ferina</i> , patka batoglavi- ca <i>Bucephala clangula</i> , vivak <i>Vanellus vanellus</i>)				

* G – gnjezdarica; P – preletnica; Z – zimovalica

Sivi sokol (*Falco peregrinus*)
foto: I. Lolić

Mala bijela čaplja (*Egretta garzetta*)
foto: G. Šafarek

U pet područja ekološke mreže Natura 2000 u Šibensko-kninskoj županiji obitavaju četrdeset dvije prioritetne divlje vrste (ciljane vrste) ptica od interesa za Europsku uniju i Republiku Hrvatsku.

Abecedni popis vrsta ptica u područjima očuvanja značajnim za ptice (POP) kojima upravlja Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije

Br.	Znanstveni naziv vrste	Hrvatski naziv vrste	Identifikacijski broj područja	Naziv područja
1	<i>Acrocephalus melanopogon</i>	crnoprugasti trstenjak	HR1000026	Krka i okolni plato
			HR1000029	Cetina
2	<i>Actitis hypoleucos</i>	mala prutka	HR1000029	Cetina
3	<i>Alcedo atthis</i>	vodomar	HR1000026	Krka i okolni plato
			HR1000029	Cetina
4	<i>Alectoris graeca</i>	jarebica kamenjarka	HR1000024	Ravni kotari
			HR1000026	Krka i okolni plato
			HR1000027	Mosor, Kozjak i Trogirska zagora
			HR1000028	Dinara
			HR1000029	Cetina
5	<i>Anthus campestris</i>	primorska trepteljka	HR1000024	Ravni kotari
			HR1000026	Krka i okolni plato
			HR1000027	Mosor, Kozjak i Trogirska zagora
			HR1000028	Dinara
			HR1000029	Cetina
6	<i>Aquila chrysaetos</i>	suri orao	HR1000026	Krka i okolni plato
			HR1000027	Mosor, Kozjak i Trogirska zagora
			HR1000028	Dinara
7	<i>Botaurus stellaris</i>	bukavac	HR1000026	Krka i okolni plato
8	<i>Bubo bubo</i>	ušara	HR1000024	Ravni kotari
			HR1000026	Krka i okolni plato
			HR1000027	Mosor, Kozjak i Trogirska zagora
			HR1000028	Dinara
			HR1000029	Cetina
9	<i>Burhinus oedicnemus</i>	ćukavica	HR1000026	Krka i okolni plato
			HR1000029	Cetina

10	<i>Calandrella brachydactyla</i>	kratkoprsta ševa	HR1000024	Ravni kotari
			HR1000026	Krka i okolni plato
			HR1000028	Dinara
			HR1000029	Cetina
11	<i>Caprimulgus europaeus</i>	leganj	HR1000024	Ravni kotari
			HR1000026	Krka i okolni plato
			HR1000027	Mosor, Kozjak i Trogirska zagora
			HR1000028	Dinara
			HR1000029	Cetina
12	<i>Circaetus gallicus</i>	zmijar	HR1000024	Ravni kotari
			HR1000026	Krka i okolni plato
			HR1000027	Mosor, Kozjak i Trogirska zagora
			HR1000028	Dinara
			HR1000029	Cetina
13	<i>Circus aeruginosus</i>	eja močvarica	HR1000026	Krka i okolni plato
			HR1000029	Cetina
14	<i>Circus cyaneus</i>	eja strnjarica	HR1000024	Ravni kotari
			HR1000026	Krka i okolni plato
			HR1000027	Mosor, Kozjak i Trogirska zagora
			HR1000028	Dinara
			HR1000029	Cetina
15	<i>Circus pygargus</i>	eja livadarka	HR1000024	Ravni kotari
			HR1000029	Cetina
16	<i>Coracias garulus</i>	zlatovrana	HR1000024	Ravni kotari
17	<i>Crex crex</i>	kosac	HR1000029	Cetina
18	<i>Dendrocopos leucotos</i>	planinski djetlić	HR1000028	Dinara

Br.	Znanstveni naziv vrste	Hrvatski naziv vrste	Identifikacijski broj područja	Naziv područja
19	<i>Dendrocopos medius</i>	crvenoglavi djetlić	HR1000024	Ravni kotari
			HR1000026	Krka i okolni plato
20	<i>Egretta garzetta</i>	mala bijela čaplja	HR1000026	Krka i okolni plato
21	<i>Emberiza hortulana</i>	vrtna strnadica	HR1000027	Mosor, Kozjak i Trogirska zagora
			HR1000028	Dinara
22	<i>Eremophila alpestris</i>	planinska ševa	HR1000028	Dinara
23	<i>Falco columbarius</i>	mali sokol	HR1000024	Ravni kotari
			HR1000026	Krka i okolni plato
			HR1000029	Cetina
24	<i>Falco naumanni</i>	bjelonokta vjetruša	HR1000024	Ravni kotari
25	<i>Falco peregrinus</i>	sivi sokol	HR1000026	Krka i okolni plato
			HR1000027	Mosor, Kozjak i Trogirska zagora
			HR1000028	Dinara
			HR1000029	Cetina
26	<i>Falco vespertinus</i>	crvenonoga vjetruša	HR1000029	Cetina
27	<i>Grus grus</i>	ždral	HR1000024	Ravni kotari
			HR1000027	Mosor, Kozjak i Trogirska zagora
			HR1000029	Cetina
28	<i>Hippolais olivetorum</i>	voljić maslinar	HR1000024	Ravni kotari
			HR1000026	Krka i okolni plato
			HR1000027	Mosor, Kozjak i Trogirska zagora
29	<i>Ixobrychus minutus</i>	čapljica voljak	HR1000026	Krka i okolni plato
			HR1000029	Cetina
30	<i>Lanius collurio</i>	rusi svračak	HR1000024	Ravni kotari
			HR1000026	Krka i okolni plato
			HR1000027	Mosor, Kozjak i Trogirska zagora
			HR1000028	Dinara
			HR1000029	Cetina

31	<i>Lanius minor</i>	sivi svračak	HR1000024	Ravni kotari
			HR1000026	Krka i okolni plato
			HR1000027	Mosor, Kozjak i Trogirska zagora
			HR1000028	Dinara
			HR1000029	Cetina
32	<i>Lullula arborea</i>	ševa krunica	HR1000024	Ravni kotari
			HR1000026	Krka i okolni plato
			HR1000027	Mosor, Kozjak i Trogirska zagora
			HR1000028	Dinara
			HR1000029	Cetina
33	<i>Melanocorypha calandra</i>	velika ševa	HR1000024	Ravni kotari
			HR1000026	Krka i okolni plato
34	<i>Mergus merganser</i>	veliki ronac	HR1000029	Cetina
35	<i>Pandion haliaetus</i>	bukoč	HR1000026	Krka i okolni plato
36	<i>Pernis apivorus</i>	škanjac osaš	HR1000026	Krka i okolni plato
			HR1000027	Mosor, Kozjak i Trogirska zagora
			HR1000029	Cetina
37	<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	mali vranac	HR1000026	Krka i okolni plato
38	<i>Porzana parva</i>	siva štijoka	HR1000026	Krka i okolni plato
39	<i>Porzana porzana</i>	riđa štijoka	HR1000026	Krka i okolni plato
40	<i>Porzana pusilla</i>	mala štijoka	HR1000026	Krka i okolni plato
41	<i>Sylvia nisoria</i>	pjegava grmuša	HR1000028	Dinara
			HR1000029	Cetina
42	<i>Tringa totanus</i>	crvenonoga prutka	HR1000029	Cetina

Vodomar (*Alcedo atthis*)
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Kratkoprsta ševa (*Calandrella brachydactyla*)
foto: I. Lolić

Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS)

Područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS) je područje koje u biogeografskoj regiji kojoj pripada znatno doprinosi održavanju ili povratu u povoljno stanje očuvanosti prirodnog stanišnog tipa od interesa za Europsku uniju a prirodno je rasprostranjeno na teritoriju Republike Hrvatske ili znatno pridonosi održavanju ili povratu u povoljno stanje očuvanosti neke od vrsta navedenih na popisu divljih vrsta (osim ptica) od interesa za Europsku uniju koje se redovito pojavljuju na teritoriju Republike Hrvatske te znatno doprinosi cjelovitosti ekološke mreže i održavanju bioraznolikosti pripadajuće biogeografske regije. Javna ustanova Priroda upravlja s pedeset jednim područjem očuvanja značajnim za vrste i stanišne tipove (POVS).

Područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove (POVS) kojima upravlja Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije

Identifikacijski broj područja	Naziv područja	Hrvatski naziv vrste/hrvatski naziv staništa	Znanstveni naziv vrste/Šifra stanišnog tipa
HR2000020	Područje oko Velike Čulumove pećine	Blazijev potkovnjak	<i>Rhinolophus blasii</i>
		južni potkovnjak	<i>Rhinolophus euryale</i>
		veliki potkovnjak	<i>Rhinolophus ferumequinum</i>
		mali potkovnjak	<i>Rhinolophus hipposideros</i>
		oštrouhi šišmiš	<i>Myotis blythii</i>
		dugokrili pršnjak	<i>Miniopterus schreibersii</i>
		dugonogi šišmiš	<i>Myotis capaccinii</i>
		veliki šišmiš	<i>Myotis myotis</i>
		Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
HR2000132	Područje oko špilje Škarin samograd	južni potkovnjak	<i>Rhinolophus euryale</i>
		oštrouhi šišmiš	<i>Myotis blythii</i>
		dugokrili pršnjak	<i>Miniopterus schreibersii</i>
		dugonogi šišmiš	<i>Myotis capaccinii</i>
		veliki šišmiš	<i>Myotis myotis</i>
		jadranska kozonoška	<i>Himantoglossum adriaticum</i>
		dalmatinski okaš	<i>Proterebia afra dalmata</i>
		Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
		Istočno submediteranski suhi travnjaci (<i>Scorzonera retalia villosae</i>)	62A0

HR2000175	Trogrlo	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
HR2000526	Oštrica – Šibenik	Mediterranske makije u kojima dominiraju borovice <i>Juniperus</i> spp.	5210
HR2000788	Uvala Makirina 1	Mediterranske sitine (<i>Juncetalia maritimi</i>)	1410
		Mediterranska i termootlantska vegetacija halofilnih grmova (<i>Sarcocornetea fruticosi</i>)	1420
HR2000917	Krčić	jezerski regoč	<i>Lindenia tetraphylla</i>
		dalmatinski okaš	<i>Proterebia afra dalmata</i>
		veliki potkovnjak	<i>Rhinolophus ferumequinum</i>
		južni potkovnjak	<i>Rhinolophus euryale</i>
		Sedrene barijere krških rijeka Dinarida	32A0
		Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
HR2000919	Čikola	dalmatinska gaovica	<i>Phoxinellus dalmaticus</i>
		oštrulja	<i>Aulopyge huegelii</i>
HR2000922	Svilaja	vuk	<i>Canis lupus</i> *
		modra sasa	<i>Pulsatilla vulgaris</i> ssp. <i>grandis</i>
		dalmatinski okaš	<i>Proterebia afra dalmata</i>
		Ilirske bukove šume (<i>Aremonio-Fagion</i>)	91K0
		Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
		Istočno submediteranski suhi travnjaci (<i>Scorzoneretalia villosae</i>)	62A0
HR2001050	Murter	Eumediterranski travnjaci <i>Thero-Brachypodietea</i>	6220*
		Vegetacija pretežno jednogodišnjih halofita na obalama s organskim nanosima (<i>Cakiletea maritimae</i> p.p.)	1210
		Stijene i strmci (klifovi) mediteranskih obala obrasli endemičnim vrstama <i>Limonium</i> spp.	1240
		Mediterranska i termootlantska vegetacija halofilnih grmova (<i>Sarcocornetea fruticosi</i>)	1420
HR2001068	Radljevac	potočni rak	<i>Austropotamobius torrentium</i> *
HR2001188	Pećina, Raslina	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
HR2001241	Jama Golubinka	čovječja ribica	<i>Proteus anguinus</i> *
		Špilje i jame zatvorene za javnost	8310

Identifikacijski broj područja	Naziv područja	Hrvatski naziv vrste/hrvatski naziv staništa	Znanstveni naziv vrste/ Šifra stanišnog tipa
HR2001253	Poštak	planinski žutokrug	<i>Vipera ursinii macrops*</i>
		modra sasa	<i>Pulsatilla vulgaris ssp. grandis</i>
		dalmatinski okaš	<i>Proterebia afra dalmata</i>
		Istočno submediteranski suhi travnjaci (<i>Scorzoneretalia villosae</i>)	62A0
HR2001266	Vrba	dalmatinska gaovica	<i>Phoxinellus dalmaticus</i>
HR2001314	Izvorišni dio Cetine s Paškim i Vrličkim poljem	mali potkovnjak	<i>Rhinolophus hipposideros</i>
		barska kornjača	<i>Emys orbicularis</i>
		bjelonogi rak	<i>Austropotamobius pallipes</i>
		cetinski vijun	<i>Cobitis dalmatina</i>
		istočna vodendjevojčica	<i>Coenagrion ornatum</i>
		močvarna gladiola	<i>Gladiolus palustris</i>
		livadni procjepak	<i>Chouardia litardierei</i>
		dalmatinski okaš	<i>Proterebia afra dalmata</i>
		Istočno submediteranski suhi travnjaci (<i>Scorzoneretalia villosae</i>)	62A0
		Vodni tokovi s vegetacijom <i>Ranunculion fluitantis</i> i <i>Callitricho-Batrachion</i>	3260
		Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
		Submediteranski travnjaci sveze <i>Molinio-Hordeion secalini</i>	6540
HR2001344	Novkovići – Bošnjakuša	potočni rak	<i>Austropotamobius torrentium*</i>
HR2001361	Ravni kotari	bjelonogi rak	<i>Austropotamobius pallipes</i>
		kopnena kornjača	<i>Testudo hermanni</i>
		četveroprugi kravosas	<i>Elaphe quatuorlineata</i>
		crvenkrpica	<i>Zamenis situla</i>
		dugokrili pršnjak	<i>Miniopterus schreibersii</i>
		oštrouhi šišmiš	<i>Myotis blythii</i>
		dalmatinski okaš	<i>Proterebia afra dalmata</i>
		Mediterranski visoki vlažni travnjaci <i>Molinio-Holoschoenion</i>	6420
		Špilje i jame zatvorene za javnost	8310

HR2001362	Otok Žut	četveroprugi kravosas	<i>Elaphe quatuorlineata</i>
		Stijene i strmci (klifovi) mediteranskih obala obrasli endemičnim vrstama <i>Limonium</i> spp.	1240
HR2001363	Zaleđe Trogira	veliki potkovnjak	<i>Rhinolophus ferumequinum</i>
		četveroprugi kravosas	<i>Elaphe quatuorlineata</i>
		crvenkrpica	<i>Zamenis situla</i>
		kopnena kornjača	<i>Testudo hermanni</i>
		dalmatinski okaš	<i>Proterebia afra dalmata</i>
		Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
		Eumediterranski travnjaci <i>Thero-Brachypodietea</i>	6220*
		Istočno submediteranski suhi travnjaci (<i>Scorzoneretalia villosae</i>)	62A0
		veliki potkovnjak	<i>Rhinolophus ferumequinum</i>
HR2001371	Područje oko Dobre vode	južni potkovnjak	<i>Rhinolophus euryale</i>
		veliki potkovnjak	<i>Rhinolophus ferumequinum</i>
		ridi šišmiš	<i>Myotis emarginatus</i>
		Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
HR2001375	Područje oko špilje Golubnjače, Žegar	mali potkovnjak	<i>Rhinolophus hipposideros</i>
		južni potkovnjak	<i>Rhinolophus euryale</i>
		Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
HR2001394	Bribišnica - Vrbica	bjelonogi rak	<i>Austropotamobius pallipes</i>
HR2001400	Orašnica	potočni rak	<i>Austropotamobius torrentium</i> *
HR2001444	Drenovača jama	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
HR2001491	Šibensko zaleđe - Lozovac	jadranska kozonoška	<i>Himantoglossum adriaticum</i>
HR3000081	Rončić	Naselja posidonije (<i>Posidonion oceanicae</i>)	1120*
HR3000082	V. i M. Skala	Naselja posidonije (<i>Posidonion oceanicae</i>)	1120*
HR3000086	Uvala Makirina	Obalne lagune	1150*
HR3000088	Uvala Grebaštica	Velike plitke uvale i zaljevi	1160
HR3000089	Uvale oko rta Ploča	Grebeni	1170
HR3000090	Uvala Stivančica	Grebeni	1170
HR3000091	Uvala Tijašnica	Velike plitke uvale i zaljevi	1160
HR3000092	Blitvenica	Grebeni	1170

Identifikacijski broj područja	Naziv područja	Hrvatski naziv vrste/hrvatski naziv staništa	Znanstveni naziv vrste/ Šifra stanišnog tipa
HR3000171	Ušće Krke	veliki potkovnjak	<i>Rhinolophus ferumequinum</i>
		južni potkovnjak	<i>Rhinolophus euryale</i>
		oštrouhi šišmiš	<i>Myotis blythii</i>
		dugokrili pršnjak	<i>Miniopterus schreibersii</i>
		dugonogi šišmiš	<i>Myotis capaccinii</i>
		ridi šišmiš	<i>Myotis emarginatus</i>
		Preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje	8330
		Estuariji	1130
		Pješčana dna trajno prekrivena morem	1110
		Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
HR3000177	Zmajevo oko	Preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje	8330
		Obalne lagune	1150*
HR3000319	Jama Gradina	Preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje	8330
HR3000414	Zmajevo uho	Preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje	8330
HR3000419	J. Molat – Dugi – Kornat – Žirje – Zlarin – Murter – Pašman – Ugljan – Rivanj – Sestrunj – Molat	dobri dupin	<i>Tursiops truncatus</i>
		Grebeni	1170
		Preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje	8330
HR3000437	Sedlo – podmorje	Grebeni	1170
HR3000438	Kosmerka – Prokladnica – Vrtlac – Babuljak – podmorje	Grebeni	1170
HR3000439	Uvale Tratinska i Balun	Grebeni	1170
		Naselja posidonije (<i>Posidonion oceanicae</i>)	1120*

HR3000440	Žirje - Kabal	Grebeni	1170
		Naselja posidonije (<i>Posidonion oceanicae</i>)	1120*
HR3000441	Kaprije	Naselja posidonije (<i>Posidonion oceanicae</i>)	1120*
HR3000442	Kakanski kanal	Naselja posidonije (<i>Posidonion oceanicae</i>)	1120*
		Grebeni	1170
		Pješčana dna trajno prekrivena morem	1110
HR3000443	Tetovišnjak - podmorje	Grebeni	1170
		Naselja posidonije (<i>Posidonion oceanicae</i>)	1120*
HR3000444	Kukuljari	Preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje	8330
		Grebeni	1170
		Naselja posidonije (<i>Posidonion oceanicae</i>)	1120*
HR3000445	Murterski kanal	Naselja posidonije (<i>Posidonion oceanicae</i>)	1120*
		Grebeni	1170
HR3000460	Morinjski zaljev	Obalne lagune	1150*
HR3000473	Babuljaši i okolni grebeni	Grebeni	1170
		Naselja posidonije (<i>Posidonion oceanicae</i>)	1120*
HR3000474	Otočić Drvenik	Grebeni	1170
		Preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje	8330

Identifikacijski broj područja	Naziv područja	Hrvatski naziv vrste/hrvatski naziv staništa	Znanstveni naziv vrste/ Šifra stanišnog tipa
HR5000028	Dinara	mirišljivi samotar	<i>Osmoderma eremita</i> *
		alpinska strizibuba	<i>Rosalia alpina</i> *
		velika četveropjega cvilidreta	<i>Morimus funereus</i>
		planinski žutokrug	<i>Vipera ursinii macrops</i> *
		oštrouhi šišmiš	<i>Myotis blythii</i>
		veliki šišmiš	<i>Myotis myotis</i>
		južni potkovnjak	<i>Rhinolophus euryale</i>
		vuk	<i>Canis lupus</i> *
		medvjed	<i>Ursus arctos</i> *
		dinarski rožac	<i>Cerastium dinaricum</i>
		Skopolijeva gušarka	<i>Arabis scopoliana</i>
		dinarski voluhar	<i>Dinaromys bogdanovi</i>
		dalmatinski okaš	<i>Proterebia afra dalmata</i>
		balkanska divokoza	<i>Rupicapra rupicapra balcanica</i>
		Planinski i pretplaninski vapnenački travnjaci	6170
		Istočno submediteranski suhi travnjaci (<i>Scorzoneretalia villosae</i>)	62A0
		Klekovina bora krivulja (<i>Pinus mugo</i>) s dlakavim pjenišnikom (<i>Rhododendron hirsutum</i>)	4070*
		Karbonatne stijene s hazmofitskom vegetacijom	8210
		Špilje i jame zatvorene za javnost	8310
		Planinske i borealne vrištine	4060
		Karbonatna točila <i>Thlaspietea rotundifolii</i>	8120
		Suhi kontinentalni travnjaci (<i>Festuco-Brometalia</i>) (*važni lokaliteti za kačune)	6210*

* Prioritetna vrsta ili stanišni tip zbog kojeg je pojedino područje određeno kao područje ekološke mreže

Velika Čulumova pećina
foto: G. Safarek

Rijeka Krčić
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Murter
foto: I. Pervan

U dvadeset jednom području ekološke mreže Natura 2000 u Šibensko-kninskoj županiji obitava trideset jedna prioriteta životinjska divlja vrsta (ciljana vrsta) od interesa za Europsku uniju i Republiku Hrvatsku.

Popis ciljnih životinjskih vrsta u područjima očuvanja značajnim za vrste i stanišne tipove (POVS) kojima upravlja Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije

Br.	Hrvatski naziv vrste	Znanstveni naziv vrste	Identifikacijski broj područja	Naziv područja
SISAVCI				
1	Blazijev potkovnjak	<i>Rhinolophus blasii</i>	HR2000020	Područje oko Velike Čulumove pećine
2	južni potkovnjak	<i>Rhinolophus euryale</i>	HR2000020	Područje oko Velike Čulumove pećine
			HR2000132	Područje oko špilje Škarin samograd
			HR2000917	Krčić
			HR2001371	Područje oko Dobre vode
			HR2001375	Područje oko špilje Golubnjače, Žegar
			HR3000171	Ušće Krke
			HR5000028	Dinara
3	veliki potkovnjak	<i>Rhinolophus ferumequinum</i>	HR2000020	Područje oko Velike Čulumove pećine
			HR2000917	Krčić
			HR2001363	Zaleđe Trogira
			HR2001371	Područje oko Dobre vode
			HR3000171	Ušće Krke
4	mali potkovnjak	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	HR2000020	Područje oko Velike Čulumove pećine
			HR2001314	Izvorišni dio Cetine s Paškim i Vrličkim poljem
			HR2001375	Područje oko špilje Golubnjače, Žegar
5	oštrouhi šišmiš	<i>Myotis blythii</i>	HR2000020	Područje oko Velike Čulumove pećine
			HR2000132	Područje oko špilje Škarin samograd
			HR2001361	Ravni kotari
			HR3000171	Ušće Krke
			HR5000028	Dinara

6	dugokrili pršnjak	<i>Miniopterus schreibersii</i>	HR2000020	Područje oko Velike Čulumove pećine
			HR2000132	Područje oko špilje Škarin samograd
			HR2001361	Ravni kotari
			HR3000171	Ušće Krke
7	dugonogi šišmiš	<i>Myotis capaccinii</i>	HR2000020	Područje oko Velike Čulumove pećine
			HR2000132	Područje oko špilje Škarin samograd
			HR3000171	Ušće Krke
8	veliki šišmiš	<i>Myotis myotis</i>	HR2000020	Područje oko Velike Čulumove pećine
			HR2000132	Područje oko špilje Škarin samograd
			HR5000028	Dinara
9	ridi šišmiš	<i>Myotis emarginatus</i>	HR2001371	Područje oko Dobre vode
			HR3000171	Ušće Krke
10	vuk	<i>Canis lupus</i>	HR2000922	Svilaja
			HR5000028	Dinara
11	medvjed	<i>Ursus arctos</i>	HR5000028	Dinara
12	balkanska divokoza	<i>Rupicapra rupicapra balcanica</i>	HR5000028	Dinara
13	dinarski voluhar	<i>Dinaromys bogdanovi</i>	HR5000028	Dinara
14	dobri dupin	<i>Tursiops truncatus</i>	HR3000419	J. Molat - Dugi - Kornat - Žirje - Zlarin - Murter - Pašman - Ugljan - Rivanj - Sestrunj - Molat
GMAZOVI				
15	kopnena kornjača	<i>Testudo hermanni</i>	HR2001361	Ravni kotari
16	barska kornjača	<i>Emys orbicularis</i>	HR2001363	Zaleđe Trogira
			HR2001314	Izvorišni dio Cetine s Paškim i Vrličkim poljem
17	planinski žutokrug	<i>Vipera ursinii macrops</i>	HR2001253	Poštak
			HR5000028	Dinara
18	četveroprugi kravosas	<i>Elaphe quatuorlineata</i>	HR2001361	Ravni kotari
			HR2001362	Otok Žut
			HR2001363	Zaleđe Trogira
19	crvenkrpica	<i>Zamenis situla</i>	HR2001361	Ravni kotari

Br.	Hrvatski naziv vrste	Znanstveni naziv vrste	Identifikacijski broj područja	Naziv područja
VODOZEMCI				
20	čovječja ribica	Proteus anguinus	HR2001241	Jama Golubinka
RIBE				
21	dalmatinska gaovica	Phoxinellus dalmaticus	HR2000919	Čikola
			HR2001266	Vrba
22	cetinski vijun	Cobitis dalmatina	HR2001314	Izvorišni dio Cetine s Paškim i Vrličkim poljem
23	oštrulja	Aulopyge huegelii	HR2000919	Čikola
SLATKOVODNI RAKOVI				
24	potočni rak	Austropotamobius torentium	HR2001068	Radljevac
			HR2001344	Novkovići - Bošnjakuša
			HR2001400	Orašnica
25	bjelonogi rak	Austropotamobius pallipes	HR2001314	Izvorišni dio Cetine s Paškim i Vrličkim poljem
			HR2001394	Bribišnica - Vrbica
			HR2001361	Ravni kotari
KORNJAŠI				
26	mirišljivi samotar	Osmoderma eremita	HR5000028	Dinara
27	alpinska strizibuba	Rosalia alpina*	HR5000028	Dinara
28	velika četveropjega cvilidreta	Morimus funereus	HR5000028	Dinara
VRETENCA				
29	jezerski regoč	Lindenia tetraphylla	HR2000917	Krčić
30	istočna vodendjevojčica	Coenagrion ornatum	HR2001314	Izvorišni dio Cetine s Paškim i Vrličkim poljem
LEPTIRI				
31	dalmatinski okaš	Proterebia afra dalmata	HR2000917	Krčić
			HR2000922	Svilaja
			HR2001253	Poštak
			HR2001361	Ravni kotari
			HR2000132	Područje oko špilje Škarin samograd
			HR2001363	Zaleđe Trogira
			HR5000028	Dinara

Veliki potkovnjak (*Rhinolophus ferrumequinum*)
foto: G. Rnjak

Čovječja ribica (*Proteus anguinus*)
foto: G. Šafarek

U dvadeset jednom području ekološke mreže Natura 2000 u Šibensko-kninskoj županiji raste šest prioriternih biljaka divljih vrsta (ciljanih vrsta) od interesa za Europsku uniju i Republiku Hrvatsku.

Popis ciljnih biljnih vrsta u područjima očuvanja značajnim za vrste i stanišne tipove (POVS) kojima upravlja Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije

Br.	Hrvatski naziv vrste	Znanstveni naziv vrste	Identifikacijski broj područja	Naziv područja
1	modra sasa	<i>Pulsatilla vulgaris ssp. grandis</i>	HR2000922	Svilaja
			HR2001253	Poštak
2	jadranska kozonoška	<i>Himantoglossum adriaticum</i>	HR2000132	Područje oko špilje Škarin samograd
			HR2001491	Šibensko zaleđe - Lozovac
3	močvarna gladiola	<i>Gladiolus palustris</i>	HR2001314	Izvorišni dio Cetine s Paškim i Vrličkim poljem
4	livadni procjepak	<i>Chouardia litardierei</i>		
5	dinarski rožac	<i>Cerastium dinaricum</i>	HR5000028	Dinara
6	Skopolijeva gušarka	<i>Arabis scopoliana</i>		

Jadranska kozonoška (*Himantoglossum adriaticum* H. Baumann)
foto: M. Milović

Lijadnji procjepak (*Chouardia litardierei*)
fotograf M. Milović

Ugrožena i rijetka staništa

Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije upravlja s dvadest šest ugroženih i rijetkih staništa (ili dijelova staništa) ekološke mreže Natura 2000 u Šibensko-kninskoj županiji od interesa za Europsku uniju i Republiku Hrvatsku.

Popis ciljnih stanišnih tipova kojima upravlja
Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije

Br.	Naziv staništa	Natura kod	Identifikacijski broj područja	Naziv područja
1	Špilje i jame zatvorene za javnost	8310	HR2000020	Područje oko Velike Čulumove pećine
			HR2000132	Područje oko špilje Škarin samograd
			HR2000175	Trogrlo
			HR2000917	Krčić
			HR2000922	Svilaja
			HR2001241	Jama Golubinka
			HR2001188	Pećina, Raslina
			HR2001314	Izvorišni dio Cetine s Paškim i Vrličkim poljem
			HR2001361	Ravni kotari
			HR2001362	Otok Žut
			HR2001363	Zaleđe Trogira
			HR2001371	Područje oko Dobre vode
			HR2001375	Područje oko špilje Golubnjače, Žegar
			HR2001444	Drenovača jama
			HR3000171	Ušće Krke
			HR5000028	Dinara
2	Istočno submediteranski suhi travnjaci (<i>Scorzonetalia villosae</i>)	62A0	HR2000132	Područje oko špilje Škarin samograd
			HR2000922	Svilaja
			HR2001253	Poštak
			HR2001314	Izvorišni dio Cetine s Paškim i Vrličkim poljem
			HR2001363	Zaleđe Trogira
			HR5000028	Dinara
3	Mediterske makije u kojima dominiraju borovice <i>Juniperus</i> spp.	5210	HR2000526	Oštrica – Šibenik
4	Mediterske sitine (<i>Juncetalia maritimi</i>)	1410	HR2000788	Uvala Makirina 1

5	Mediteranska i termoatlantska vegetacija halofilnih grmova (<i>Sarcocornetea fruticosi</i>)	1420	HR2000788	Uvala Makirina 1
			HR2001050	Murter
6	Sedrene barijere krških rijeka Dinarida	32A0	HR2000917	Krčić
7	Ilirske bukove šume (<i>Aremonio-Fagion</i>)	91K0	HR2000922	Svilaja
8	Eumediterranski travnjaci <i>Thero-Brachypodietea</i>	6220	HR2001050	Murter
			HR2001363	Zaleđe Trogira
9	Vegetacija pretežno jednogodišnjih halofita na obalama s organskim nanosima (<i>Cakiletea maritimae</i> p.p.)	1210	HR2001050	Murter
10	Stijene i strmci (klifovi) mediteranskih obala obrasli endemičnim vrstama <i>Limonium</i> spp.	1240	HR2001050	Murter
			HR2001362	Otok Žut
11	Vodni tokovi s vegetacijom <i>Ranunculion fluitantis</i> i <i>Callitricho-Batrachion</i>	3260	HR2001314	Izvorišni dio Cetine s Paškim i Vrličkim poljem
12	Submediteranski travnjaci sveze <i>Molinio-Hordeion secalini</i>	6540	HR2001314	Izvorišni dio Cetine s Paškim i Vrličkim poljem
	Prirodne eutrofne vode s vegetacijom <i>Hydrocharition</i> ili <i>Magnopotamion</i>	3150	HR2001314	Izvorišni dio Cetine s Paškim i Vrličkim poljem
13	Mediterranski visoki vlažni travnjaci <i>Molinio-Holoschoenion</i>	6420	HR2001361	Ravni kotari
14	Naselja posidonije (<i>Posidonion oceanicae</i>)	1120	HR3000081	Rončić
			HR3000082	V. i M. Skala
			HR3000439	Uvale Tratinska i Balun
			HR3000440	Žirje - Kabal
			HR3000441	Kaprije
			HR3000442	Kakanski kanal
			HR3000443	Tetovišnjak - podmorje
			HR3000444	Kukuljari
			HR3000445	Murterski kanal
			HR3000473	Babuljaši i okolni grebeni
15	Obalne lagune	1150	HR3000086	Uvala Makirina
			HR3000177	Zmajevo oko
			HR3000460	Morinjski zaljev
16	Velike plitke uvale i zaljevi	1160	HR3000088	Uvala Grebaštica
			HR3000091	Uvala Tijašnica

Br.	Naziv staništa	Natura kod	Identifikacijski broj područja	Naziv područja
17	Grebeni	1170	HR3000089	Uvale oko rta Ploča
			HR3000090	Uvala Stivančica
			HR3000092	Blitvenica
			HR3000419	J. Molat - Dugi - Kornat - Žirje - Zlarin - Murter - Pašman - Ugljan - Rivanj - Se-strunj - Molat
			HR3000437	Sedlo - podmorje
			HR3000438	Kosmerka - Prokladnica - Vrtlac - Babuljak - podmorje
			HR3000439	Uvale Tratinska i Balun
			HR3000440	Žirje - Kabal
			HR3000442	Kakanski kanal
			HR3000443	Tetovišnjak - podmorje
			HR3000444	Kukuljari
			HR3000445	Murterski kanal
			HR3000473	Babuljaši i okolni grebeni
			HR3000474	Otočić Drvenik
18	Preplavljene ili dijelom preplavljene morske špilje	8330	HR3000171	Ušće Krke
			HR3000177	Zmajevo oko
			HR3000414	Zmajevo uho
			HR3000419	J. Molat - Dugi - Kornat - Žirje - Zlarin - Murter - Pašman - Ugljan - Rivanj - Se-strunj - Molat
			HR3000319	Jama Gradina
			HR3000444	Kukuljari
			HR3000474	Otočić Drvenik
19	Estuariji	1130	HR3000171	Ušće Krke
20	Pješčana dna trajno prekrivena morem	1110	HR3000171	Ušće Krke
			HR3000442	Kakanski kanal
21	Planinski i pretplaninski vapnenački travnjaci	6170	HR5000028	Dinara
22	Klekovina bora krivulja (<i>Pinus mugo</i>) s dlakavim pjenišnikom (<i>Rhododendron hirsutum</i>)	4070	HR5000028	Dinara
23	Karbonatne stijene s hazmofitskom vegetacijom	8210	HR5000028	Dinara
24	Planinske i borealne vrištine	4060	HR5000028	Dinara
25	Karbonatna točila <i>Thlaspietea rotundifolii</i>	8120	HR5000028	Dinara
26	Suhi kontinentalni travnjaci (<i>Festuco-Brometalia</i>) (*važni lokaliteti za kačune)	6210*	HR5000028	Dinara

Oceanski porost *Posidonia oceanica*
foto: arhiva JU Priroda SKZ

Izvorišni dio rijeke Cetine
foto: I. Pervan

Paško polje
foto: M. Milović

javna
ustanova
priroda
šibensko-
kninske
županije

Javna ustanova
PRIRODA Šibensko-kninske županije

Public Institution
NATURE of Šibenik-Knin County

15 godina
zaštite
prirodne
i kulturne
baštine

Osnutak Javne ustanove Priroda Šibensko-kninske županije

Na temelju članka 72. stavka 3. Zakona o zaštiti prirode (NN 70/05) i članka 20. točke 10. Statuta Šibensko-kninske županije (Službeni vjesnik Šibensko-kninske županije 08/07), na 14. sjednici održanoj 6. studenoga 2007. Županijska skupština Šibensko-kninske županije donijela je Odluku o osnivanju Javne ustanove za upravljanje zaštićenim područjima i drugim zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Šibensko-kninske županije (Službeni vjesnik Šibensko-kninske županije 13/07). Ustanova je s radom započela 1. veljače 2008. godine. Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o osnivanju Javne ustanove za upravljanje zaštićenim područjima i drugim zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Šibensko-kninske županije od 24. veljače 2014. godine promijenjen je i naziv ustanove u Javna ustanova za upravljanje zaštićenim područjima i drugim zaštićenim dijelovima Šibensko-kninske županije – Priroda.

Javna ustanova obavlja djelatnost zaštite, održavanja, promicanja i prezentiranja prirodne i kulturne baštine zaštićenih područja Šibensko-kninske županije s ciljem zaštite i očuvanja izvornosti prirode, osigurava nesmetano odvijanje prirodnih procesa i održivo korištenje prirodnim dobrima, nadzire provođenje uvjeta i mjera zaštite prirode na područjima kojima upravlja, sudjeluje u prikupljanju podataka u svrhu praćenja stanja očuvanosti prirode (monitoring), te obavlja i druge djelatnosti određene Statutom JU Priroda Šibensko-kninske županije.

Javna ustanova ima svojstvo pravne osobe s pravima, obvezama i odgovornostima propisanim Zakonom o zaštiti prirode, aktom o osnivanju i Statutom. Tijela Javne ustanove su ravnatelj i Upravno vijeće. Javnom ustanovom upravlja Upravno vijeće u skladu s odredbama Zakona o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19), Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99, 151/03, 157/03, 100/04, 87/09, 88/10, 61/11, 25/12, 136/12, 157/13, 152/14, 98/15, 44/17, 90/18, 32/20, 62/20, 117/21), Zakonom o ustanovama (NN 76/93, 29/97, 47/99, 35/08, 127/19) i Statutom JU Priroda Šibensko-kninske županije.

Opći akti JU Priroda Šibensko-kninske županije

STATUT JU PRIRODA ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE

Statutom su uređeni naziv, sjedište, djelatnost, pečat i znak, zastupanje i predstavljanje, unutarnje ustrojstvo, upravljanje i vođenje Javne ustanove Priroda Šibensko-kninske županije, sastav, imenovanje i razrješenje predsjednika i članova Upravnog vijeća, način rada i donošenja odluka Upravnog vijeća, imenovanje i razrješenje ravnatelja, način rada i donošenja odluka ravnatelja, stručni rad Ustanove, imovina, stjecanje imovine i financijsko poslovanje, javnost rada, opći akti, tajnost podataka, provođenje zaštite, upravljanje i nadzor zaštićenih područja na području Šibensko-kninske županije, osim onih kojima upravljaju javne ustanove koje je imenovala Republika Hrvatska, te druga pitanja od značaja za obavljanje djelatnosti i poslovanje Ustanove. Statut je donijelo Upravno vijeće Javne ustanove Priroda Šibensko-kninske županije, na temelju članka 134. stavka 1. točke 1. alineje 1. Zakona o zaštiti prirode (NN 80/13) i članka 54. stavka 1. Zakona o ustanovama (NN 76/93, 29/97, 47/99 i 35/08), na 49. sjednici, održanoj 2. veljače 2015.

Odlukom o dopuni predmeta poslovanja i izmjenama i dopunama statuta Javne ustanove za upravljanje zaštićenim područjima i drugim zaštićenim dijelovima prirode Šibensko-kninske županije - Priroda od 2. veljače 2015. godine dopunjen je predmet poslovanja za obavljanje dodatnih djelatnosti. Odluku je donijelo Upravno vijeće Javne ustanove Priroda Šibensko-kninske županije, na temelju članka 134. stavka 1. točke 1. Zakona o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19) i članka 54. stavka 1. Zakona o ustanovama (NN 76/93, 29/97, 47/99 i 35/08), na 129. sjednici, održanoj 30. srpnja 2019.

PRAVILNIK O UNUTARNJEM USTROJSTVU I NAČINU RADA JU PRIRODA ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE

Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu i načinu rada uređene su unutarnje ustrojstvene jedinice i njihov djelokrug, način upravljanja tim jedinicama, uvjeti i način rada u njima, sistematizacija radnih mjesta, potreban broj javnih službenika i namještenika Ustanove, radno vrijeme, javnost rada, kućni red, te druga pitanja u svezi s ustrojstvom, djelokrugom, uvjetima i načinom rada Ustanove. Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu i načinu rada JU Priroda Šibensko-kninske županije donijelo je Upravno vijeće Javne ustanove Priroda Šibensko-kninske županije, na temelju članka 134. Zakona o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19) i članka 45. Statuta JU Priroda Šibensko-kninske županije, na 123. sjednici, održanoj 3. svibnja 2019. godine.

PRAVILNIK O RADU I PLAĆAMA RADNIKA JU PRIRODA ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE

Pravilnikom o radu i plaćama radnika JU Priroda Šibensko-kninske županije određena su prava i obveze radnika Ustanove kao što su zasnivanje radnog odnosa, radno vrijeme i raspored radnog vremena, odmori i dopusti, plaće i dodaci na plaće, materijalna prava i odgovornosti, zaštita prava, zdravlja i sigurnosti radnika na radu, prestanak radnog odnosa i ostvarivanje prava i obveza iz radnog odnosa radnika. Pravilnik o radu i plaćama radnika donijelo je Upravno vijeće Javne ustanove Priroda Šibensko-kninske županije, na temelju članka 134. stavka 1. Zakona o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19) i članka 45. Statuta Javne ustanove Priroda Šibensko-kninske županije, na 123. sjednici, održanoj 3. svibnja 2019.

Planski dokumenti i strategije

PLAN UPRAVLJANJA KULTURNOM BAŠTINOM ZA TVRĐAVU SV. NIKOLE

Plan upravljanja kulturnom baštinom za Tvrđavu sv. Nikole operativni je alat za održivo upravljanje Tvrđavom sv. Nikole i njezinom kontaktnom zonom. Planom su definirani krovna vizija i zajednički cilj zaštite i upotrebe Tvrđave sv. Nikole kroz očuvanje njezine autentičnosti – iznimne univerzalne vrijednosti kulturne i prirodne baštine – uz istodobno održivo i participativno upravljanje. Glavni strateški cilj održivog upravljanja tvrđavom i njezinom kontaktnom zonom obuhvaća sljedeće specifične ciljeve: a) stvoriti odgovarajuće organizacijske i financijske pretpostavke za održivo upravljanje, b) zaštititi i unaprijediti univerzalne vrijednosti tvrđave kao svjetskog kulturnog dobra integralnim upravljanjem kulturnom i prirodnom baštinom, c) povećati njezinu vrijednost razvojem odgovarajućih sadržaja u kontaktnoj zoni, d) osigurati njezino održivo korištenje stvaranjem pozitivnog gospodarskog, kulturnog i društvenog utjecaja, e) povećati odnosno unaprijediti znanje o tvrđavi kao osnovnoj pretpostavci za njezinu zaštitu, f) unaprijediti veze i suradnju između kulturnih dobara uključenih u mrežu Obrambeni sustavi Republike Venecije u razdoblju od 16. do 17. stoljeća, kao i UNESCO-ovih lokaliteta u Šibeniku i Hrvatskoj u cjelini. Planirane aktivnosti su definirane tako da se u što kraćem vremenu i s racionalnim ulaganjima obnovi tvrđava, uvede infrastruktura i uspostave sadržaji u kontaktnoj zoni da se tvrđava s kontaktnom zonom integrira u društveni i kulturni život grada Šibenika i županije. Izradu Plana upravljanja Tvrđavom sv. Nikole koordinirao je Institut za turizam iz Zagreba u suradnji sa stručnjacima Hrvatskog restauratorskog zavoda. Plan je rezultat niza konzultacija s ključnim dionicima preko fokus-grupa, radionica, dubinskih intervjua i anketiranja građana. Djelatnici Javne ustanove Priroda aktivno su sudjelovali u procesu definiranja Plana, koji je nadziralo na nacionalnoj razini formirano povjerenstvo sastavljeno od predstavnika ključnih dionika Grada Šibenika, Šibensko-kninske županije, Ministarstva kulture i eminentnih stručnjaka i znanstvenika. Službeni prijedlog dokumenta Plana upravljanja finaliziran je krajem 2019. godine. Plan upravljanja usklađen je s postojećom prostorno-planskom dokumentacijom i strateškim dokumentima na europskoj, nacionalnoj, županijskoj i lokalnoj razini. Zaštita prirodne i kulturne baštine sastavni je dio politika Europske unije (Strategija Europa 2020 i EU strategija razvoja turizma).

Dionička radionica za Plan upravljanja 2019.
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

PLAN PROMOTIVNIH AKTIVNOSTI JAVNE USTANOVE ZAŠTIĆENE PRIRODNE VRIJEDNOSTI ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE ZA RAZDOBLJE 2014. – 2023.

Plan promotivnih aktivnosti Javne ustanove Zaštićene prirodne vrijednosti Šibensko-kninske županije za razdoblje 2014. – 2023. dovršen je u veljači 2014. Plan je rađen s ciljem podizanja razine svijesti javnosti o važnosti očuvanja prirodnih vrijednosti u lokalnoj zajednici, edukacije lokalnog stanovništva i posjetitelja o pravilima ponašanja, načinima očuvanja i održive upotrebe zaštićenih prirodnih vrijednosti, brendiranja Šibensko-kninske županije kao prepoznatljive i privlačne destinacije temeljene na vrijednostima očuvanja i održive upotrebe prirodnih vrijednosti, jačanja kapaciteta JU Priroda, brendiranja JU Priroda kao relevantne i odgovorne ustanove koja brine o zaštićenim prirodnim vrijednostima i njihovoj održivoj upotrebi na korist lokalne zajednice, stvaranja pozitivnog okruženja, povećanja broja posjetitelja i poticanja realizacije projekata održivog razvoja. Izradu plana koordinirali su djelatnici društva Kreator, agencije za tržišno komuniciranje iz Šibenika. Plan je sufinancirala Europska unija iz Europskog fonda za regionalni razvoj.

Promotivni materijali
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

MARKETING STRATEGIJA I MEDIJA PLAN TURISTIČKE VALORIZACIJE KANALA SV. ANTE U ŠIBENIKU – 2. FAZA

Marketing strategija i medija plan Turističke valorizacije Kanala sv. Ante u Šibeniku – 2. faza dovršeni su u siječnju 2020. Marketing strategija i medija plan rađeni su s ciljem očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti, povećanja privlačnosti, uređenjem posjetiteljske infrastrukture, i obrazovnog kapaciteta, uvođenjem edukativno-informacijskih sadržaja i edukativnih radionica, te unaprjeđenja turističkog i gospodarskog potencijala Značajnog krajobraza Kanal – Luka u Šibeniku i ekološke mreže Natura 2000 Ušće Krke HR30007171 uređenjem, opremanjem i kreiranjem sadržaja posjetiteljskog centra. Marketing strategija i medija plan usklađeni su s postojećom prostorno-planskom dokumentacijom, strateškim dokumentima na europskoj, nacionalnoj, županijskoj i lokalnoj razini i zakonima zaštite prirodne i kulturne baštine u Hrvatskoj. Plan je sufinancirala Europska unija iz Europskog fonda za regionalni razvoj.

Radionica za Akcijski plan upravljanja 2019.
foto: Grgurević & partneri d.o.o.

KOMUNIKACIJSKI PLAN ZA TVRĐAVU SV. NIKOLE

Komunikacijski plan za Tvrđavu sv. Nikole dovršen je 15. studenoga 2020. Rađen je s ciljem brendiranja Tvrđave sv. Nikole, jedinstvenog spomenika renesansnog fortifikacijskog graditeljstva upisanog u Registar zaštićenih kulturnih dobara RH, koji je od 2017. na Popisu svjetske baštine UNESCO-a, podizanjem prepoznatljivosti tvrđave na domaćem i međunarodnom turističkom tržištu, uvođenjem tvrđave na turističko tržište i privlačenjem većeg broja posjetitelja na korist lokalne zajednice. Izradu Komunikacijskog plana koordinirao je Institut za turizam iz Zagreba. Plan je sufinancirala Europska unija iz Europskog fonda za regionalni razvoj.

AKCIJSKI PLAN UPRAVLJANJA POSJETITELJIMA ZNAČAJNOG KRAJOBRAZA KANAL - LUKA U ŠIBENIKU

Akcijski plan upravljanja posjetiteljima Značajnog krajobraza Kanal - Luka u Šibeniku dovršen je u rujnu 2020. Rađen je s ciljem unaprjeđenja upravljanja posjećivanjem, gradnje primjerene posjetiteljske infrastrukture i rasta godišnjeg broja posjetitelja i udjela posjetitelja uključenih u edukativne programe prilikom posjeta. Rađen je na temelju Zakona o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19), u skladu sa Smjernicama za planiranje upravljanja zaštićenim područjima i/ili područjima ekološke mreže (Smjernice MZOE/HAOP 2018), odnosno principima participativnog planiranja i prilagodljivog (adaptivnog) upravljanja, i uputama i potrebama Javne ustanove Priroda Šibensko-kninske županije za plansko razdoblje 2021. - 2030. godine. Kroz participativni pristup, u njegovu izradu bili su uključeni svi važni dionici, a koordinirali su je zaposlenici društva Grgurević & partneri d. o. o. za planiranje i projektiranje iz Zagreba.

Torion, Tvrđava sv. Nikole
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Pogled iz zraka na Žužsko-sitsku otočnu skupinu
foto: I. Pervan

Prostorni plan područja posebnih obilježja Žutsko-sitske otočne skupine (Gornjega Kurnata)

Prostorni plan područja posebnih obilježja Žutsko-sitske otočne skupine (Gornjega Kurnata) dovršen je u srpnju 2018. Županijska skupština Šibensko-kninske županije usvojila ga je na sjednici održanoj 7. ožujka 2019. To je prvi prostorni plan u Republici Hrvatskoj koji regulira isključivo prostor značajnog krajobraza na otočnom području, koji je ujedno i područje ekološke mreže Natura 2000 HR2001362 Otok Žut, kojim upravlja Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije. Plan je rađen s ciljem zaštite prostora od devastacije prekomjernom ili na drugi način neprimjerenom izgradnjom i unapređenja tradicijske gospodarske upotrebe prostora uz uključivanje turističkog posjećivanja kao sukladne i važne gospodarske djelatnosti, uz očuvanje izvornosti i ljepote prostora. Prostorni plan usklađen je s postojećim zakonima o prostornom uređenju i gradnji, zaštiti prirode i okoliša i zaštiti i očuvanju kulturnih dobara na nacionalnoj, županijskoj i lokalnoj razini. Izradila ga je Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje Šibensko-kninske županije u suradnji s društvom URBING d. o. o., a postupak izrade vodio je Upravni odjel za zaštitu okoliša i komunalne poslove Šibensko-kninske županije.

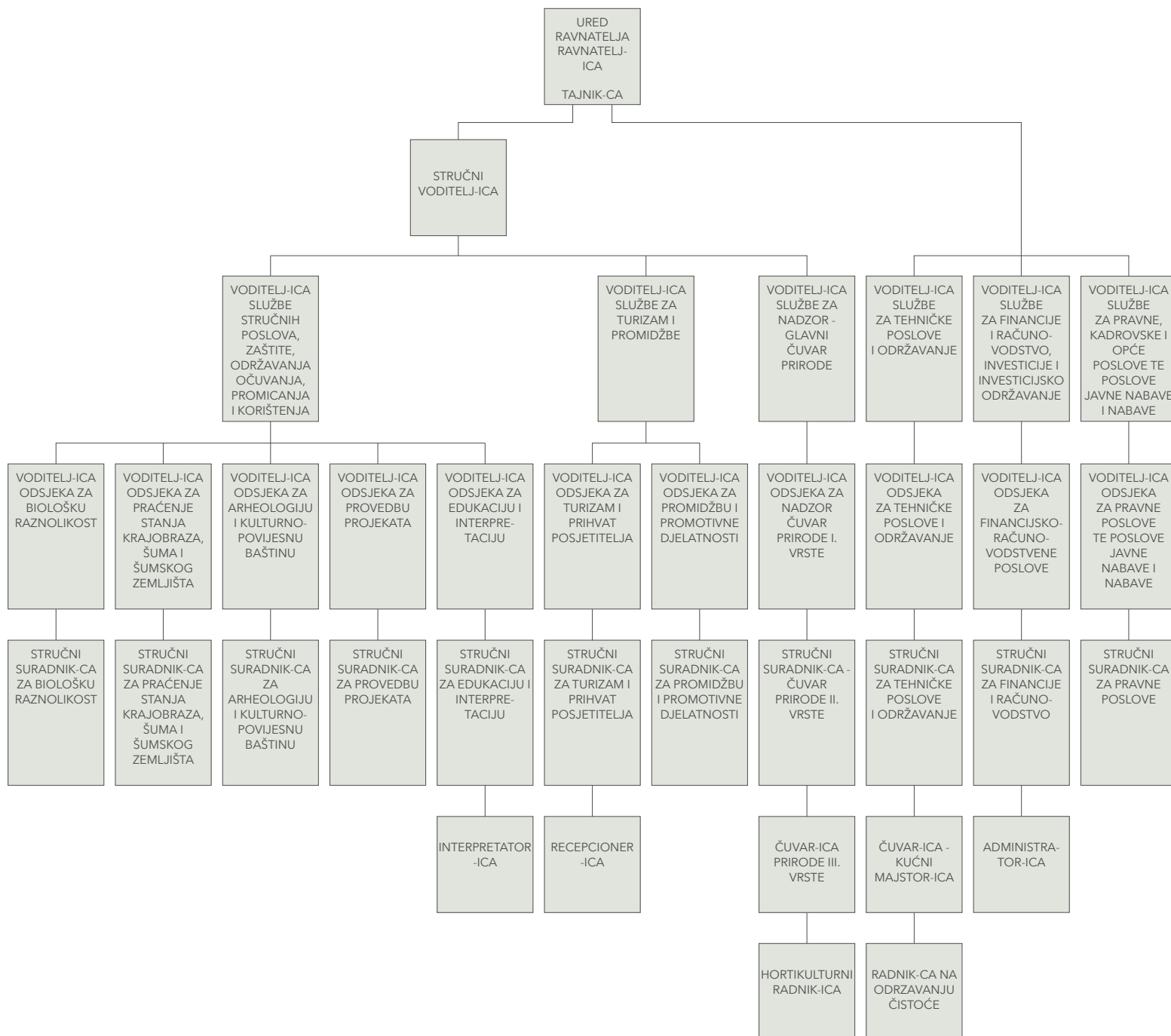
Ustrojstvo JU Priroda Šibensko-kninske županije

Unutarnje ustrojstvo i djelokrug unutarnjih ustrojstvenih jedinica Javne ustanove Priroda Šibensko-kninske županije temelji se na stručnom, funkcionalnom, racionalnom, fleksibilnom i djelotvornom ustroju s jasno određenim linijama koordinacije i suradnje jedinica, sve s ciljem učinkovitijeg rada i što više stručne razine u ostvarivanju godišnjeg programa zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i upotrebe zaštićenih područja koji donosi Upravno vijeće JU uz suglasnost župana nakon prethodno pribavljenog mišljenja nadležnog ministarstva prema Zakonu o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19).

Članovi Upravnog vijeća JU Priroda Šibensko-kninske županije

Ime i prezime	Funkcija u Upravnom vijeću	Imenovanje	Ponovno imenovanje		Razrješenje
dr. sc. Drago Marguš	Predsjednik	6.11.2007.	21.11.2015.	21.11.2019.	03.11.2021.
mr. sc. Martina Markov Podvinski	Član	6.11.2007.			20.07.2015.
Nikola Blažević	Član	6.11.2007.			20.07.2015.
Paško Rakić	Član	6.11.2007.			20.07.2015.
Hrvoje Odak	Član	6.11.2007.			10.10.2011.
Renata Slavica, dipl. oec.	Član, predstavnik zaposlenika	10.10.2011.			25.08.2015.
Karmelita Erak	Član, predstavnik zaposlenika	25.08.2015.	21.11.2015.	21.11.2019.	03.11.2021.
Marko Pulić	Član	20.07.2015.	21.11.2015.	21.11.2019.	03.11.2021.
Petar Papeša, dipl. ing.	Član	20.07.2015.	21.11.2015.	21.11.2019.	03.11.2021.
mr. sc. Katarina Gugo	Član	20.07.2015.	21.11.2015.	21.11.2019.	03.11.2021.
Tonči Restović, dipl. iur.	Predsjednik	3.11.2021.			
Kristina Dobra, mag ethiol. et anthrop.	Član	3.11.2021.			
Goranka Čular, dipl. ing.	Član	3.11.2021.			
Josip Sučić	Član	3.11.2021.			

Ustrojstvene jedinice Javne ustanove
Priroda Šibensko-kninske županije

Trend zapošljavanja

Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije ima petnaest zaposlenika na neodređeno radno vrijeme, četiri zaposlenika na određeno radno vrijeme zbog povećanog obima posla te sedam sezonskih zaposlenika.

Broj zaposlenika, od jednog 2007., povećavao se u skladu s izvorima financiranja i dinamikom planiranih radova, tj. ostvarenim prihodima iz proračuna i od HZZO-a temeljem ugovornih obveza i prijenosom EU sredstava ostvarenih od pomoći apliciranjem na javne pozive i natječaje.

Zaposlenici Javne ustanove Priroda Šibensko-kninske županije 2022. godine

Ime i prezime	Ustrojstvena jedinica	Radno mjesto	Zvanje	Tip ugovora	Godina zaposlenja
Anita Babačić Ajduk	Ured ravnatelja	Ravnateljica	VSS, mr .sc., dipl. inž. bio.	Na neodređeno	2007.
Karmelita Erak		Tajnica	SSS	Na neodređeno	2014.
Renata Slavica	Služba za financije, računovodstvo, investicije i investicijsko održavanje	Voditeljica Službe za financije, računovodstvo, investicije i investicijsko održavanje	VSS, dipl. oec.	Na neodređeno	2009.
Ksenija Labor		Voditeljica Odsjeka za financijsko-računovodstvene poslove	VSS, mag. oec.	Na neodređeno	2019.
Tina Dragutin Burić	Služba stručnih poslova zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja	Voditeljica Službe stručnih poslova zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja	VSS, mag. biol. ekolog	Na neodređeno	2009.
Iva Bilušić		Voditeljica odsjeka za provedbu projekata	VSS, mag. oec.	Na neodređeno	2022.
Angela Bilić		Stručna suradnica za edukaciju i interpretaciju	VSS, prof. tal. i franc.	Na neodređeno	2019.
Anamarija Kućan		Stručna suradnica za arheologiju i kulturno-povijesnu baštinu	VSS, prof. povijesti umjetnosti i etnologije	Na određeno	2021.

Nika Vuletin Bujas	Služba za pravne, kadrovske i opće poslove, te poslove javne nabave i nabave	Voditeljica Odsjeka za pravne poslove, te poslove javne nabave i nabave	VSS, dipl. iur.	Na neodređeno	2016.
Anita Belak		Voditeljica Odsjeka za pravne poslove, te poslove javne nabave i nabave (zamjena)	VSS, mag. iur.	Na određeno	2022.
Andrea Lovrić Brbić		Stručna suradnica za pravne poslove	VSS, mag. iur.	Na neodređeno	2018.
Marko Plenča Mudrić	Služba za nadzor	Voditelj Odsjeka za nadzor – čuvar prirode I. vrste	VSS, mag. geografije	Na neodređeno	2015.
Svetin Pivac		Hortikulturni radnik/ica	SSS	Na neodređeno	2018.
Dino Baljkas		Čuvar prirode III. vrste	SSS	Na određeno	2022.
Hrvoje Zekanović*	Služba za tehničke poslove i održavanje	Voditelj Službe za nadzor – glavni čuvar prirode	VSS, prof. geog.	Na neodređeno	2008.
Milka Antić Krstić	Služba za turizam i promidžbu	Voditeljica Odsjeka za turizam i prihvati posjetitelja	VSS, dipl. oec.	Na neodređeno	2018.
Sabina Lasan		Stručna suradnica za turizam i prihvati posjetitelja	VSS, dipl. oec.	Na neodređeno	2019.
Marijana Mrdeža		Stručna suradnica za turizam i prihvati posjetitelja	VSS	Na određeno	2021.
Zrinka Lise		Stručna suradnica za turizam i prihvati posjetitelja	VSS, dipl. oec.	Na neodređeno	2021.

* saborski zastupnik

Sezonski zaposlenici JU Priroda Šibensko-kninske županije
2022. godine

Ime i prezime	Ustrojstvena jedinica	Radno mjesto	Zvanje	Tip ugovora
Ante Kozić	Služba za nadzor	Hortikulturni radnik	SSS	Sezonski / Na određeno
Milan Plenča		Hortikulturni radnik	SSS	Sezonski / Na određeno
Alen Špinjača	Služba za tehničke poslove i održavanje	Čuvar – kućni majstor	SSS	Sezonski / Na određeno
Jelena Tabula	Služba za turizam i promidžbu	Recepcioner	SSS	Sezonski / Na određeno
Danijela Marinčić		Recepcioner	SSS	Sezonski / Na određeno
Ivana Ljubić	Služba stručnih poslova zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja	Interpretator	VŠS	Sezonski / Na određeno
Danijel Čapalija		Interpretator	SSS	Sezonski / Na određeno

Od svog osnutka Javna Ustanova je preko mjere Javni radovi Hrvatskog zavoda za zapošljavanje angažirala sedamnaest radnika.

Financiranje Javne ustanove Priroda Šibensko-kninske županije

PRIHODI JAVNE USTANOVE PRIRODA ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE

Prema odluci o osnivanju Javne ustanove, temeljni Ukupni prihodi i primici Javne ustanove Priroda Šibensko-kninske županije kretali su se u rasponu od 108.156 EUR 2008. g. do 2.343.836 EUR 2022. g. Ostvareni prihodi i primici bilježe rast sukladno realizaciji aktivnosti i projekata definiranih Godišnjim programom zaštite, održavanja, promicanja i korištenja zaštićenih dijelova prirode na području Šibensko-kninske županije.

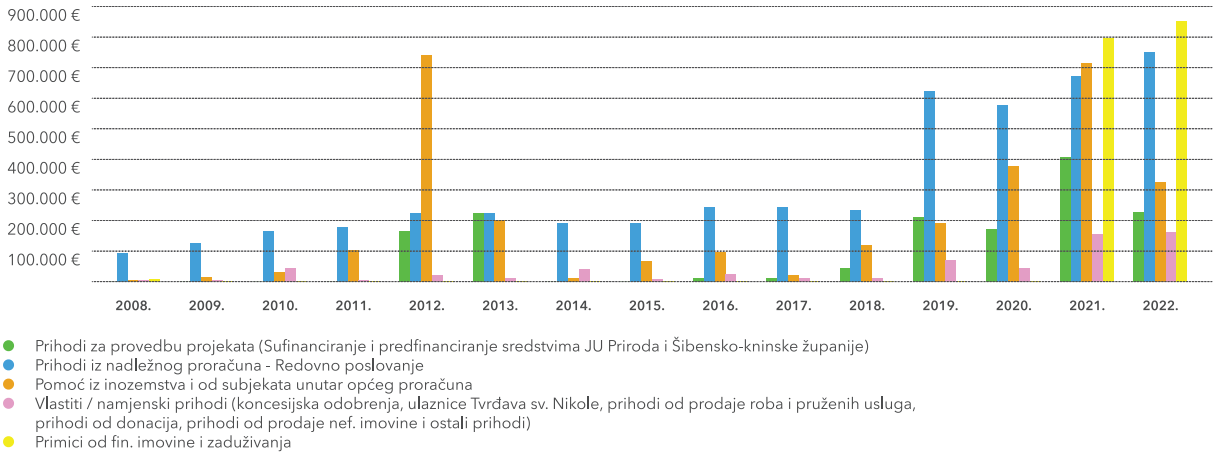
Odlukom o osnivanju Javne ustanove temeljni kapital ustanove iznosio je 26.545 EUR.

U strukturi ostvarenih prihoda, u razdoblju od 2008. g. do 2022. g., udio prihoda sufinanciranja i predfinanciranja provedbe projekata iznosio je 12,8 %, udio prihoda iz nadležnog proračuna za obavljanje redovne djelatnosti iznosio je 41,4 %, udio pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna iznosio je 26,2 %, udio vlastitih i namjenskih prihoda iznosio je 5,3 % te udio primitaka od zaduživanja iznosio je 14,3 %.

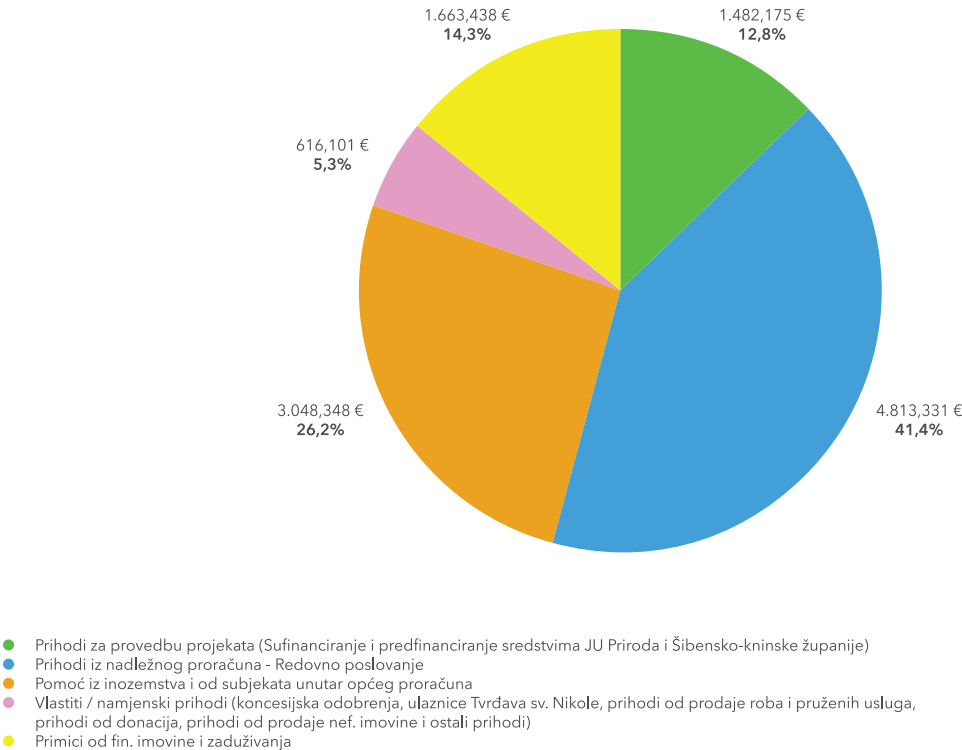
Prihodi poslovanja (eur) Javne ustanove Priroda Šibensko-kninske županije od 2008. g. do 2022. g.

GOD.	Prihodi za provedbu projekata (Sufinanciranje i predfinanciranje sredstvima JU Priroda i Šibensko-kninske županije)	Udio prihoda u ukupnim prihodima i primicima %	Prihodi iz nadležnog proračuna - Redovno poslovanje	Udio prihoda u ukupnim prihodima i primicima %	Pomoć iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna	Udio prihoda u ukupnim prihodima i primicima %	Vlastiti / namjenski prihodi (koncesijska odobrenja, ulaznice Tvrdava sv. Nikole, prihodi od prodaje roba i pruženih usluga, prihodi od donacija, prihodi od prodaje nef. imovine i ostali prihodi)	Udio prihoda u ukupnim prihodima i primicima %	Primici od fin. imovine i zaduživanja	Udio primika u ukupnim prihodima i primicima %	Ukupni prihodi i primici
2008.	0	0,0	99.542	92,0	0	0,0	79	0,1	8.535	7,9	108.156
2009.	0	0,0	132.534	88,4	14.037	9,4	3.325	2,2	0	0,0	149.896
2010.	0	0,0	170.704	67,2	35.264	13,9	48.141	18,9	0	0,0	254.109
2011.	0	0,0	182.037	63,1	106.395	36,9	6	0,0	0	0,0	288.438
2012.	169.885	14,6	227.812	19,6	745.686	64,3	16.421	1,4	0	0,0	1.159.804
2013.	224.301	34,2	224.033	34,2	203.221	31,0	4.249	0,6	0	0,0	655.804
2014.	0	0,0	198.020	81,7	0	0,0	44.397	18,3	0	0,0	242.417
2015.	0	0,0	199.525	71,5	69.892	25,1	9.541	3,4	0	0,0	278.958
2016.	373	0,1	248.120	65,3	101.207	26,6	30.267	8,0	0	0,0	379.967
2017.	5.821	2,0	251.055	86,9	28.077	9,7	3.848	1,3	0	0,0	288.801
2018.	48.979	11,6	238.651	56,5	122.571	29,0	12.286	2,9	0	0,0	422.487
2019.	217.626	19,5	632.535	56,7	192.059	17,2	73.342	6,6	0	0,0	1.115.562
2020.	177.899	15,1	576.833	48,9	379.252	32,2	45.405	3,8	0	0,0	1.179.389
2021.	404.002	14,7	677.361	24,6	718.067	26,1	154.202	5,6	802.137	29,1	2.755.769
2022.	233.289	10,0	754.569	32,2	332.620	14,2	170.592	7,3	852.766	36,4	2.343.836
UKUPNO JU PRIRODA	1.482.175	12,8	4.813.331	41,4	3.048.348	26,2	616.101	5,3	1.663.438	14,3	11.623.393

Prihodi Javne ustanove Priroda Šibensko-kninske županije u eurima

Struktura prihoda Javne ustanove Priroda Šibensko-kninske županije

PRIHODI IZ NADLEŽNOG PRORAČUNA

Javna ustanova je u razdoblju od 2008. g. do 2022. g. ostvarila 1.482.175 EUR prihoda koji se odnose na realizaciju raznih projekata koje je Javna ustanova sufinancirala u iznosu od 379.810 EUR, te 502.958 EUR kojima je Šibensko-kninska županija sufinancirala i 599.407 EUR kojima je predfinancirala provedbu projekata. Također ostvareno je 4.813.331 EUR prihoda iz nadležnog proračuna za redovno poslovanje.

POMOĆI IZ INOZEMSTVA I OD SUBJEKATA UNUTAR OPĆEG PRORAČUNA

Prihodi pomoći ostvareni apliciranjem na javne pozive i natječaje u razdoblju od 2008.g. do 2022.g. iznosili su 4.813.331 EUR a realizirani su provedbom tekućih i kapitalnih projekata od sljedećih tijela i institucija:

- UNDP Međunarodna organizacija - projekt COAST, u razdoblju od 2010.g. do 2012.g., u iznosu od 167.382 EUR,
- MEDPAN Međunarodna organizacija, 2012.g. i 2013.g., u iznosu od 16.216 EUR,
- Ministarstvo kulture RH, u razdoblju od 2010.g. do 2022.g., u iznosu od 254.044 EUR,
- Ministarstvo turizma RH, u razdoblju od 2010.g. do 2022.g., u iznosu od 20.273 EUR,
- Središnja agencija za financiranje i ugovaranje EU sredstava, 2012.g. i 2013.g., u iznosu od 894.572 EUR, za projekt „Turistička valorizacija Kanala sv. Ante u Šibeniku” 1.faza
- Hrvatski zavod za zapošljavanje, u razdoblju od 2016.g. do 2021.g., u iznosu od 31.790 EUR,
- Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost, do 2022.g. u iznosu od 141.155 EUR,
- **Sredstva pomoći temeljem prijenosa EU sredstava, u razdoblju od 2015.g. do 2022.g., ukupno su iznosila 1.514.493 EUR a korištena su za realizaciju četiri projekta:**
 - „Razvoj turizma na rubnim dijelovima NP Krka”, tijekom 2015.g. i 2016.g. u iznosu od 165.533 EUR,
 - „Turistička valorizacija Tvrdave sv. Nikole”, tijekom 2017.g., u iznosu od 465 EUR, (s tim da je Osnivač osigurao sredstva predfinanciranja za realizaciju cijelog EU projekta čija je ukupna vrijednost 282.204 EUR)
 - „Turistička valorizacija Kanala sv. Ante u Šibeniku – 2. faza”, u razdoblju od 2018.g. do 2022.g. (provedba projekta je u tijeku) u iznosu od 1.317.364 EUR, i
 - Hrvatski centar koralja Zlarin, u razdoblju od 2018.g. do 2022.g. (provedba projekta je u tijeku) u iznosu od 4.722 EUR,

- Javna Ustanova ostvaruje u razdoblju od 2018.g. do 2021.g. tekuće pomoći za mjeru Javni radovi također sufinancirane bespovratnim sredstvima EU i to u iznosu od 26.410 EUR

- **Prijenosi između proračunskih korisnika istog proračuna sredstva su kojima Šibensko-kninska županija i Javna ustanova Razvojna agencija Šibensko-kninske županije kao partneri sufinanciraju provedbu EU projekata. Tijekom proteklog razdoblja evidentirani su prihodi od:**

- Javne ustanove Razvojna agencija Šibensko-kninske županije za sufinanciranje projekta „Turistička valorizacija Tvrdave sv. Nikole”, 2019. u iznosu od 58.153 HRK,
- Šibensko-kninske županije za sufinanciranje projekta „Turistička valorizacija Kanala sv. Ante u Šibeniku – 2. faza”, od 2018. do 2021., u iznosu od 2.496.119 HRK.

PRIHODI OD IMOVINE

Prihodi ostvareni od imovine, u razdoblju od 2008.g. do 2022.g. iznose 98.554 EUR. Prihodi od financijske imovine iznose 2.053 EUR, a odnose se na pasivne kamate, dok prihodi od nefinancijske imovine na ime koncesijskih odobrenja izdanih za zaštićena područja kojima Javna Ustanova upravlja iznose 70.540 EUR, dok prihodi za ostale naknade iznose 25.963 EUR.

PRIHODI OD UPRAVNIH I ADMINISTRATIVNIH PRISTOJBI, PRISTOJBI PO POSEBNIM PROPISIMA I NAKNADA

Prihodi ostvareni po posebnim propisima, u razdoblju od 2008.g. do 2022.g. iznose 327.594 EUR. Navedeni prihodi sastoje se od:

- prihoda od kotizacije sudionika konferencije u organizaciji Javne ustanove 2013.g. u sklopu provedbe projekta Turistička valorizacija Kanala sv. Ante u iznosu od 3.376 EUR,
- prihoda ostvarenih od Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Područna služba Šibenik, 2014.g. i 2015.g. u svrhu stručnog osposobljavanja i za mjeru Javni radovi radom za zajednicu u iznosu od 8.723 EUR,
- prihoda od prodanih ulaznica za organizirano posjećivanje Tvrdave sv. Nikole u razdoblju od 2019.g. do 2022.g. u iznosu od 315.495 EUR.

PRIHODI OD PRODAJE PROIZVODA I ROBE TE PRUŽENIH USLUGA I PRIHODI OD DONACIJA

U razdoblju od 2008.g. do 2022.g. ostvareni su u iznosu od 94.067 EUR:

- Prihod od 16.168 EUR ostvaren je od prodaje knjiga „Zaštićene prirodne vrijednosti Šibensko-kninske županije“ i „Ronilački vodič podmorjem Šibensko-kninske županije“, te od usluge prijevoza i pomoći prilikom uzorkovanja mora.
- Prihod od 12.238 EUR ostvaren je 2015.g. i 2016.g. a odnosi se na prihod od donacije, u okviru provedbe projekta „Partnerstvo za održivo korištenje zaštićenih dijelova prirode u Dalmaciji – Priroda Dalmacije“.
- Prihod u iznosu od 18.051 EUR ostvaren je od Turističke zajednice Grada Šibenika kao partnera u svrhu provedbe projekta „Turistička valorizacija Kanala sv. Ante u Šibeniku“.
- Donacija u iznosu od 47.610 EUR ostvarena je sudjelovanjem Javne ustanove kao partnera na projektu SIPA.

OSTALI PRIHODI

Ostali prihodi su ostvareni temeljem naplate penala izvođačima radova u iznosu od 93.614 EUR 2014.g. u iznosu od 37.955 EUR i 2021.g. u iznosu od 55.659 EUR) uslijed nepoštivanja ugovorom definiranih rokova i 2.156 EUR od kojih 1.199 EUR ostvarenih temeljem provedbe projekta MPA Networks kojeg je voditelj NP Brijuni a JU Priroda partner te prihoda ostvarenih temeljem naknade troškova električne energije u iznosu od 957 EUR.

PRIMICI OD ZADUŽIVANJA

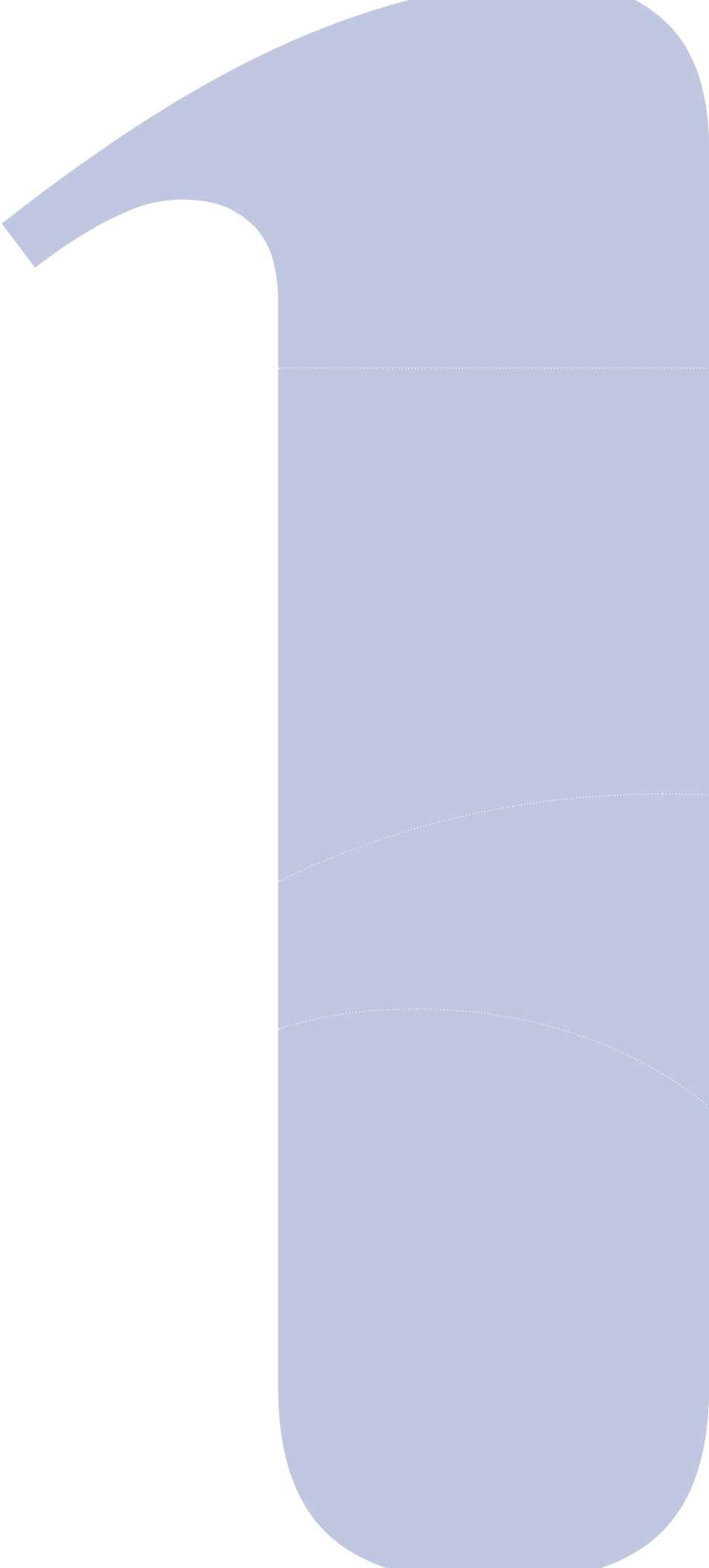
Javna ustanova se zadužila 2008. godine za kupnju poslovnog automobila u svrhu obavljanja osnovnih djelatnosti i to u iznosu od 8.535 EUR, te 2021.g. u svrhu uspješnog nastavka provedbe EU projekta u iznosu od 802.137 EUR s tim da je navedeni kratkoročni kredit otplaćen u cijelosti u siječnju 2022.g.. Također iste godine zadužujemo se sukladno nalogu i suglasnosti Osnivača Šibensko-kninske županije i to u iznosu od 852.766 EUR također u svrhu uspješnog završetka provedbe EU projekta „Turistička valorizacija Kanala sv. Ante u Šibeniku – 2.faza“.

UKUPNI RASHODI I IZDACI JAVNE USTANOVE

Ukupni rashodi i izdaci Javne ustanove kretali su se u rasponu od 107.268 EUR 2008.g do 1.997.123 EUR 2022.g. Rashodi poslovanja evidentirani u razdoblju od 2008.g. do 2022.g. iznose ukupno 4.947.911 EUR, rashodi za nabavu nefinancijske imovine u navedenom razdoblju ukupno iznose 5.297.697 EUR, dok izdaci za financijsku imovinu i otplatu zajmova u navedenom razdoblju iznose 810.869 EUR.

Šetnica u Kanalu sv. Ante
foto: Tamas Bujnovszky

upravljanje zaštićenim područjima

Sutok rijeka Krke i Čikole
foto: I. Pervan

Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije upravlja sa sedam zaštićenih područja, od toga jedno je spomenik prirode: Stara straža (1,17 ha), a šest značajni krajobraz: Krka - gornji tok (3 881,6 ha), Žutsko-sitska otočna skupina (10 006,56 ha), Krka - donji tok (3 358,73 ha), Kanal - Luka (1 196,77 ha), Gvozdenovo - Kamenar (549,4 ha) i Čikola (1 139,9 ha). Njihova ukupna površina iznosi 20 163,9 ha, što je 3,56 % ukupne površine (kopna i mora) Županije, odnosno 23,6 % ukupne površine njezinih zaštićenih područja.

Od osnutka 2007. godine Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije upravlja je i sa Spomenikom prirode Vrela Cetine (29,81 ha) i Značajnim krajobrazom Rijeka Krčić (280,12 ha), koji su 2021. ušli u granice Parka prirode Dinara.

Upravljanje zaštićenim područjima složen je posao koji zahtijeva interdisciplinarni pristup i intenzivnu međusektorsku suradnju. Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije zbog toga surađuje s nadležnim inspekcijama i državnim tijelima, kao i s nadležnim institucijama, u izradi i provedbi programa gospodarenja šumskogospodarskih, lovnogospodarskih i vodnogospodarskih osnova i planova upravljanja.

Najveći izazov za uspješnu realizaciju aktivnosti usmjerenih na održivi razvoj zaštićenih područja Šibensko-kninske županije jesu nedostatna financijska sredstva i broj zaposlenika.

Rješenje za to JU Priroda Šibensko-kninske županije pronašla je u apliciranju na različite fondove tako da je do sada realizirala niz projekata s infrastrukturnim komponentama, međusektorskom suradnjom i uključivanjem javnosti, uz naglasak na očuvanje i održivu upotrebu zaštićenih dijelova prirode. Sve to predstavlja ogroman izazov s obzirom na i dalje relativno mali broj zaposlenika.

Radi učinkovitijeg upravljanja na području Značajnog krajobraza Kanal - Luka u Šibeniku, JU Priroda Šibensko-kninske županije provela je postupak evidentiranja posebnog pravnog režima i izradila je potrebnu geodetsko-tehničku dokumentaciju a granice zaštićenog područja ucrtane su u katastarske planove, što omogućava evidentiranje zakonom predviđenih statusa i prava u službenim registrima (katastru i zemljišnim knjigama).

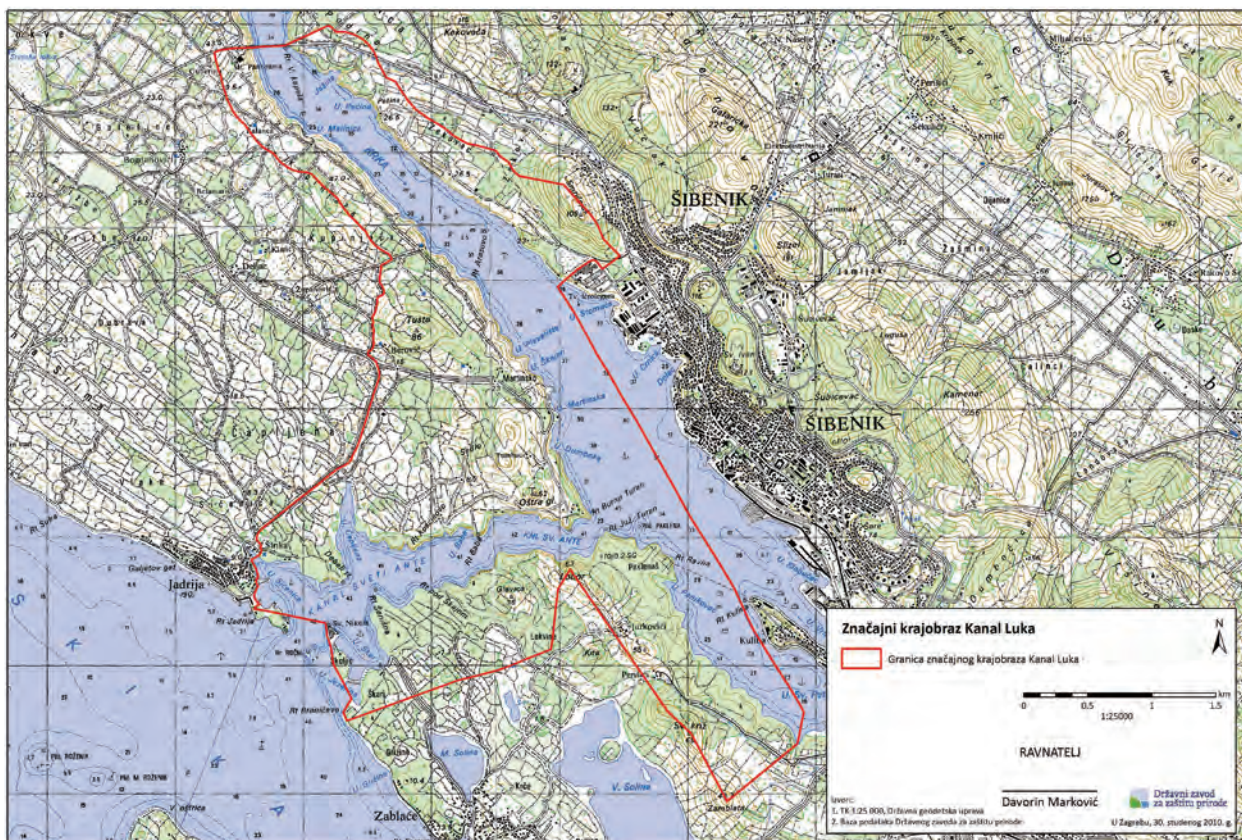
Od osnutka Javne ustanove Priroda Šibensko-kninske županije u njoj djeluju, kao temelj za upravljanje, Služba stručnih poslova zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja i Služba za nadzor - služba čuvara prirode.

Služba stručnih poslova zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja obavlja stručne poslove vezane za koordinaciju izrade i buduću provedbu planova upravljanja i akcijskih planova zaštićenih područja i područja ekološke mreže Šibensko-kninske županije, koordinaciju izrade i provedbu godišnjih programa, uspostavu, organizaciju i provedbu znanstvenih istraživanja, izradu, pripremu i objavljivanje edukativnih materijala o vrijednostima i problematici očuvanja prirodne i kulturne baštine ŠKŽ, suradnju sa stručnim i znanstvenim institucijama, u pripremi i provedbi projekata (nacionalnih i međunarodnih) vezanih za očuvanje i valorizaciju prirodne i kulturne baštine Šibensko-kninske županije. Sudjeluje u izradi državnih, županijskih i lokalnih sektorskih strategija, programa i prostornih planova, prati njihovu izradu kako bi Javna ustanova na vrijeme mogla reagirati na prijedloge prenamjene zemljišta i ostalih zahvata koji mogu imati negativan utjecaj na krajobrazne elemente, ciljne vrste i staništa. Aktivno surađuje sa svim dionicima na zaštićenim područjima, kako s lokalnim stanovništvom tako i s javnopravnim tijelima i jedinicama lokalne samouprave te svim nadležnim institucijama na lokalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini.

Služba čuvara prirode obavlja poslove neposrednog nadzora dopuštenih djelatnosti i radnji u zaštićenim područjima i dijelu ekološke mreže Natura 2000 kojom Ustanova upravlja, sukladno Zakonu o zaštiti prirode. Osim navedenog, sudjeluje u motrenju i praćenju

biljnih i životinjskih vrsta te drugih vrijednosti zaštićenog područja i područja ekološke mreže i u nadzoru nad provedbom mjera očuvanja ekološke mreže, zaštićenih područja, strogo zaštićenih vrsta te rijetkih i ugroženih stanišnih tipova. Nadzor se u pravilu obavlja terenskim vozilima, a, kako je znatan dio područja kojim upravlja Javna ustanova Priroda i na vodenim površinama, dio nadzora obavlja se i plovilima. Čuvarska služba izuzev neposrednog nadzora djeluje i preventivno kroz programe edukacije i podizanja ekološke svijesti stanovništva, od najranije dobi, djece vrtićkog uzrasta, pa do odraslih osoba. Služba skrbi o sigurnosti posjetitelja na zaštićenim područjima te ih kroz upozorenja, obavijesti, upute i svakodnevni kontakt s dionicima na terenu upućuje na pravila ponašanja i načine obavljanja određenih radnji u prirodi. Suraduje sa svim dionicima na zaštićenim područjima, kao što su Državni inspektorat (s naglaskom na Inspekciju zaštite prirode), Hrvatska gorska služba spašavanja, planinari, ronioci, jedinice lokalne samouprave, lovci, ekološke udruge itd.

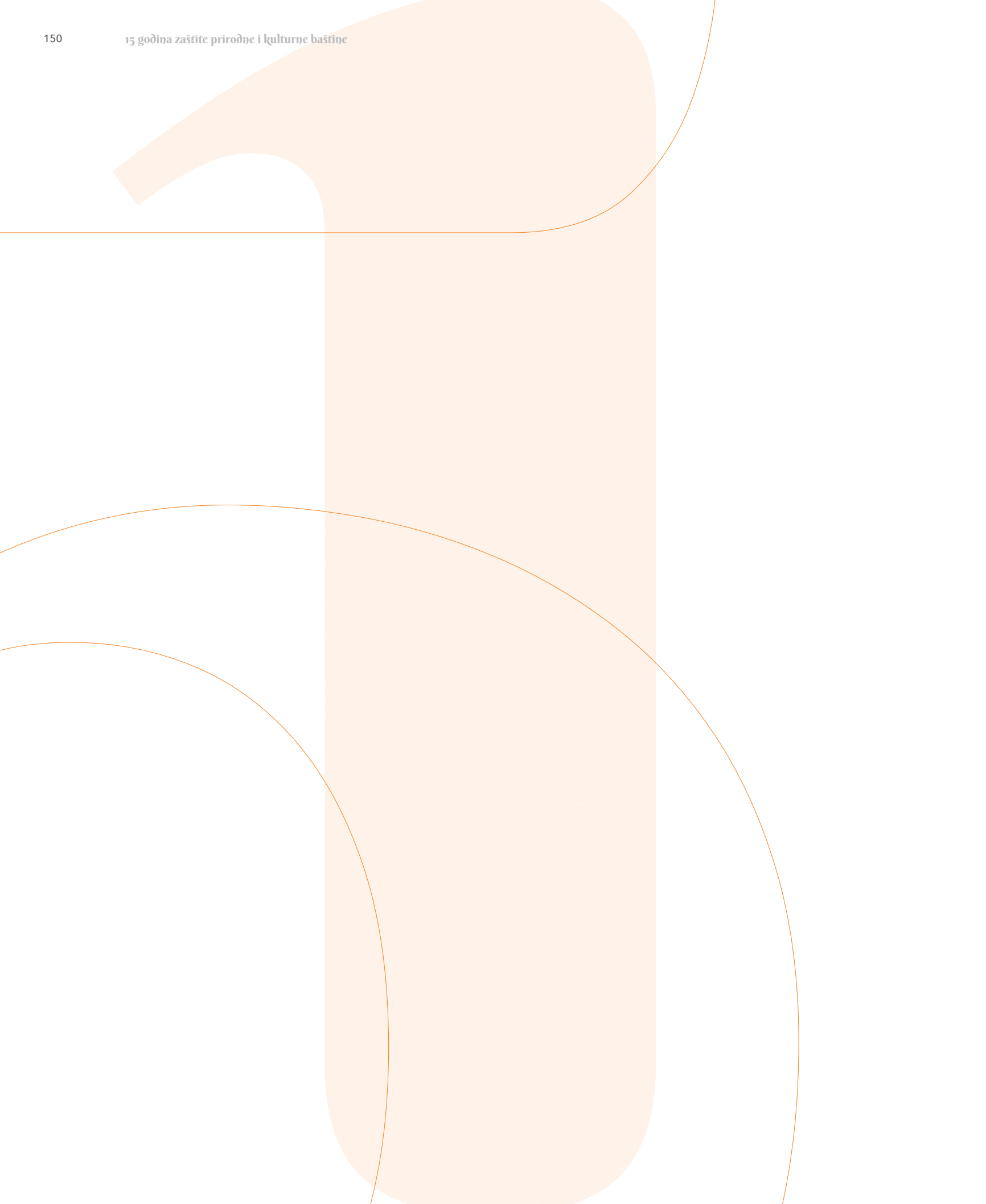
Kroz sustav videonadzora šumskih požara nadzire se skoro 90 % površine Županije. Kamere mogu prepoznati dim na visini od 10 m iznad zemlje na udaljenosti do 10 km i informacije o tome poslati u operativni motrilački centar, iz kojeg se cjelodnevno nadzire stanje na terenu, što uvelike olakšava nadzor i omogućava bržu detekciju i žurnije djelovanje u slučaju nastanka požara.

Karta ZK Kanal - Luka u Šibeniku

ZK Kanal – Luka u Šibeniku
foto: I. Pervan

**znanstvena i stručna
prirodoslovna
istraživanja i stručne
podloge**

U proteklih petnaest godina završeno je četrdeset pet prirodoslovnih istraživanja i pet stručnih podloga.

Prva sustavna istraživanja flore i faune vodenih ekosustava Natura 2000 lokaliteta kojima upravlja Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije, provedena su, na inicijativu JU, 2009. s ciljem uvrštenja u europsku ekološku mrežu Natura 2000. Prva istraživanja morskih staništa zaštićenih područja provedena su 2010. Inventarizacija speleoloških objekata počela je 2009., a biospeleološka istraživanja 2010. Redoviti monitoring morskih sisavaca u Šibensko-kninskoj županiji provodi se od 2010. Opsežna praćenja stanja rijetkih i ugroženih vrsta ptica značajnih za staništa Natura 2000 na području Šibensko-kninske županije provedena su 2014. i 2015., a istraživanja ornitofaune 2017., 2019., 2021. i 2022. Kartiranje staništa i istraživanje naselja morskih cvjetnica (*Posidonia oceanica*) na lokalitetima ekološke mreže Natura 2000 u akvatoriju Šibensko-kninske županije provedena su 2016. i 2019. Istraživanje trenutnog stanja prirodnih zajednica školjkaša i puževa, s naglaskom na vrstu *Pinna nobilis*, na području ekološke mreže Natura 2000 HR3000171 Ušće Krke provedeno je 2018., a praćenje stanja i nadzora zaraze periske 2020. i 2021. Izuzetno su vrijedna istraživanja koraligenskih biocenoza provedena 2011., a važni su i rezultati monitoringa jadranske kozonoške 2015., šišmiša 2017., livadskog procjepka 2018., planinskog žutokruga 2018. i danjih leptira 2019. U 2022. provedeni su monitoring vidre na područjima ekološke mreže Natura 2000: HR2000919 Čikola – kanjon i HR3000171 Ušće Krke i značajnim krajobrazima Čikola, Krka – donji tok i Krka – gornji tok te monitoring morskih kornjača u akvatoriju Šibensko-kninske županije dok će istraživanje kontakta Zmajevog oka s okolnim morem koje je započeto 2022. biti dovršeno 2023. godine.

Znanstvena i stručna istraživanja u zaštićenim dijelovima prirode kojima upravlja JU Priroda Šibensko-kninske županije od 2009. do 2022.

ZNANSTVENA I STRUČNA PRIRODOSLOVNA ISTRAŽIVANJA		
Br.	Godina	Autori / Naslov
1	2009.	Inventarizacija flore i faune vodenih ekosustava Natura lokaliteta (M 1:5000) / Ivančica Ternjej, Mladen Kerovec, Zlatko Mihaljević, Sanja Gottstein, Ana Previšić, Aleksandar Popijač, Krešimir Žganec, Marija Ivković, Vladimir Bartovsky, Mirjana Jelenčić. Zagreb : Prirodoslovno-matematički fakultet, 2009.
2		Istraživanja zajednica ptica Guduče i Prokljanskog jezera s turističkom valorizacijom / Jelena Kralj, Vesna Tutiš, Davor Čiković. Zagreb : Zavod za ornitologiju HAZU, 2009.
3		Istraživanja NATURA speleoloških lokaliteta / Teo Barišić. Šibenik : Speleološki odsjek HPK Sveti Mihovil, 2009.
4	2010.	Kartiranje morskih staništa ekološke mreže na području sidrišta / Petar Kružić, Aleksandar Popijač, Silvija Kipson, Vencislav Lonić. Zagreb : Prirodoslovno-matematički fakultet, 2010.
5		Monitoring morskih staništa ekološke mreže na području Šibensko-kninske županije / Petar Kružić, Aleksandar Popijač, Vanja Matas, Patrik Krstinić, Marino Kvarantan, Vencislav Lonić. Zagreb : NATURA – Društvo za zaštitu prirode Hrvatske, 2010.
6		Monitoring morskih sisavaca u Šibensko-kninskoj županiji / Tomislav Gomerčić, Martina Đuras Gomerčić. Zagreb : Udruga za zaštitu prirode „Val“, 2010.
7		Biospeleološka istraživanja potopljenog speleoobjekta špilja Drvenik, otok Drvenik kod Zlarina / Ivana Zubak, Hrvoje Čižmek. Zadar : Društvo istraživača mora 20 000 milja, 2010.
8	2011.	Sustav praćenja morskih sisavaca na području ekološke mreže akvatorija Šibensko-kninske županije / Tomislav Gomerčić, Martina Đuras Gomerčić. Zagreb : Udruga za zaštitu prirode „Val“, 2011.
9		Inventarizacija NATURA speleoloških lokaliteta / Teo Barišić. Šibenik : Speleološki odsjek HPK Sveti Mihovil, 2011.
10	2012.	Istraživanje anhidrinog speleološkog objekta špilje u uvali Vidrovača / Marijana Cukrov, Branko Jalžić, Vedran Jalžić, Neven Cukrov, Marija Bartulović, Maja Novosel, Jana Bedek. Zagreb : Hrvatsko biospeleološko društvo, 2012.
11		Monitoring morskih sisavaca na području akvatorija Šibensko-kninske županije / Tomislav Gomerčić, Martina Đuras. Zagreb : Udruga za zaštitu prirode „Val“, 2012.
12		Istraživanje speleoloških objekata na prostoru Šibensko-kninske županije / Teo Barišić. Šibenik : HPK Sveti Mihovil, 2012.
13	2013.	Odnos Zmajevog oka i okolnog mora (Vremenska varijacija volumena jezera) / Jasminka Klanjšček, Nuša Cukrov, Sunčana Geček, Tin Klanjšček, Tarzan Legović. Zagreb : Institut Ruđer Bošković, Zavod za istraživanje mora i okoliša, 2013.
14	2014.	Monitoring morskih lokaliteta ekološke mreže NATURA 2000 na području Šibensko-kninske županije / Petar Kružić, Marino Kvarantan, Vencislav Lonić, Stjepan Šaškar, Igor Šimpraga. Zagreb : NATURA – Društvo za zaštitu prirode Hrvatske, 2014.
15		Praćenje stanja rijetkih i ugroženih vrsta ptica značajnih za staništa Natura 2000 na području Šibensko-kninske županije / Gordan Lukač. Zagreb : NATURA – Društvo za zaštitu prirode Hrvatske, 2014.

Br.	Godina	Autori / Naslov
16	2015.	Praćenje stanja vidre (<i>Lutra lutra</i> L.) na području Šibensko-kninske županije / Milena Šijan. Split : Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce, 2015.
17		Praćenje stanja rijetkih i ugroženih vrsta ptica značajnih za staništa NATURA 2000 na području Šibensko-kninske županije – lokaliteti Pukljan, Guduča i Čikola / Gordan Lukač, Ivana Adžić, Marijan Milovac. Zagreb : NATURA – Društvo za zaštitu prirode Hrvatske, 2015.
18		Monitoring jadranske kozonoške (<i>Himantoglossum adriaticum</i> H. Baumann) u Šibensko-kninskoj županiji / Milenko Milović. Šibenik, 2015.
19	2016.	Istraživanje podzemne faune beskralježnjaka Šibensko-kninske županije u svrhu razvoja metodologije monitoringa / Kazimir Miculinić, Ana Komerički, Jana Bedek, Marko Lukić, Martina Pavlek, Tvrtko Dražina, Petra Bregović, Petra Kutleša, Branko Jalžić, Hrvoje Cvitanović, Tin Rožman, Alen Kirin, Nikiolina Kuharić, Petra Novina, Helena Bilandžija. Zagreb : Hrvatsko biospeleološko društvo, 2016.
20		Kartiranje staništa i istraživanje naselja morskih cvjetnica (<i>Posidonia oceanica</i>) na lokalitetima ekološke mreže Natura 2000 u akvatoriju Šibensko-kninske županije / Hrvoje Čižmek, Pavel Ankon, Sonja Sviben, Tina Nenadović, Ines Haberle, Vivian Tajmin, Tea Juretić, Marija Uhoda. Zadar : Društvo istraživača mora 20 000 milja, 2016.
21	2017.	Monitoring šišmiša na području Šibensko-kninske županije / Dina Rnjak, Goran Rnjak, Nikola Hanžek. Zagreb : Zelena infrastruktura d.o.o. i Geonatura d.o.o., 2017.
22		Monitoring poplavljenih i/ili dijelom poplavljenih morskih špilja (8330) na područjima ekološke mreže Natura 2000 Šibensko-kninske županije / Hrvoje Čižmek. Zadar : Društvo istraživača mora 20 000 milja, 2017.
23		Istraživanje sumračnih i noćnih vrsta ptica važnih za ekološku mrežu Natura 2000 HR5000028 Dinara / Ivica Lolić. Žrnovnica : Ornitološko društvo „Brgljaz Kamenjar“, 2017.
24	2018.	Istraživanje trenutnog stanja prirodnih zajednica školjkaša i puževa s naglaskom na vrstu <i>Pinna nobilis</i> na području ekološke mreže Natura 2000 HR3000171 Ušće Krke / Ivan Župan, Tomislav Šarić, Nino Perović, Danijel Kanski. Zadar : Sveučilište u Zadru, Odjel za ekologiju, agronomiju i akvakulturu, 2018.
25		Monitoring livadskog procjepka (<i>Chouardia litardierei</i> (Breistr.) Speta) na lokalitetima Danilo i Cetinsko (Paško) polje / Milenko Milović. Šibenik, 2018.
26		Halofitska vegetacija na području uvale Jezerina i rta Braničevo / Milenko Milović. Šibenik, 2018.
27		Monitoring planinskog žutokruga na području ekološke mreže Natura 2000 (HR5000028) Dinara u Šibensko-kninskoj županiji / Ivona Burić, Boris Lauš, Mladen Zadravec. Zagreb : Udruga Hyla, 2018.
28		Monitoring dobrih dupina (<i>Tursiops truncatus</i>) i drugih morskih sisavaca u akvatoriju Šibensko-kninske županije / Martina Đuras, Tomislav Gomerčić. Zagreb : Sveučilište u Zagrebu, Veterinarski fakultet, 2018.
29		Monitoring ptica u sklopu projekta „NATURA DRNIŠ“ – Održivi razvoj drniške prirodne baštine pod ekološkom mrežom Natura 2000 HR 100026 Krka i okolni plato / Ivica Lolić. Žrnovnica : Ornitološko društvo Brgljaz Kamenjar, 2019.
30	2019.	Pregled stanja danjih leptira na području ekološke mreže Natura 2000 sjeveroistočnog dijela Šibensko-kninske županije / Toni Koren, Petra Novina, Leonardo Kelava. Zagreb : Udruga Hyla, 2019.

31	2019.	Monitoring staništa i naselja morskih cvjetnica (<i>Posidonia oceanica</i>) na lokalitetima ekološke mreže Natura 2000 u Šibensko-kninskoj županiji / Hrvoje Čizmek, Barbara Čolić, Marija Oštarić, Bruno Ačkar, Andrea Bilajac, Nikola Biščan, Almoš Boros, Renato Katić, Natalia Mrnjavec, Tina Rokov, Korina Ujčić. Zadar : Društvo istraživača mora 20 000 milja i Udruga studenata biologije BIUS, 2019.
32		Geološka interpretacija područja ušća rijeke Krke s naglaskom na Značajni krajobraz Kanal - Luka u Šibeniku / Vladislav Mihelčić. Šibenik : 2019.
33		Batimetrijska i aerofotogrametrijska izmjera Zmajevog oka pomoću integralnog mjernog sustava i višeslopnog dubinomjera / Ante Šiljeg, Neven Cukrov, Ivan Marić, Lovre Panda, Marin Lovrić. Zadar : 2019.
34	2020.	Monitoring Ušća Krke / Ivan Cvitković, Živana Ninčević Gladan, Sanda Skejić, Mia Bužančić, Jasna Arapov, Olja Vidjak, Natalia Bojanić, Ante Žuljević, Marija Despalatović, Ivan Cvitković, Ante Žunec, Petra Lučić, Sanja Matić Skoko, Pero Tutman, Jakov Dulčić, Branko Dragičević, Dario Vrdoljak, Stefaniya Šestanović, Danijela Šantić, Grozdan Kušpilić, Jelena Mandić, Gordana Beg Paklar, Branka Grbec, Hrvoje Mihanović, Frano Matić, Stipe Muslim, David Udovičić, Split : Institut za oceanografiju i ribarstvo, 2020.
35		Praćenje stanja i nadzora zaraze te budućih koraka za uspostavu mjera očuvanja periske / Željko Mihaljević, Miroslav Benić, Angela Bradarić. Zagreb : Hrvatski veterinarski institut, 2020.
36		Flora Značajnog krajobraza „Kanal - Luka“ / Milenko Milović. Šibenik, 2020.
37		Monitoring staništa i naselja morskih cvjetnica (<i>Posidonia oceanica</i>) na lokalitetima ekološke mreže Natura 2000 u Šibensko-kninskoj županiji / Hrvoje Čizmek, Barbara Čolić, Marija Oštarić, Bruno Ačkar, Andrea Bilajac, Nikola Biščan, Almoš Boros, Renato Katić, Natalia Mrnjavec, Lea Okički, Paula Prpić, Tina Rokov, Korina Ujčić. Zadar : Društvo istraživača mora 20 000 milja i Udruga studenata biologije BIUS, 2020.
38		Praćenje stanja morskih sisavaca u akvatoriju Šibensko-kninske županije / Martina Đuras, Tomislav Gomerčić. Zagreb : Sveučilište u Zagrebu, Veterinarski fakultet, 2020.
39	2021.	Monitoring koraligenske biocenoze za potrebe projekta „Hrvatski centar koralja Zlarin“ / Petar Kružić, Pavel Ankon, Jelena Vidmar, Agata Kovačev, Marko Baričević, Nina Lončar, Marino Kvarantan, Željko Dundov, Vencislav Lonić, Dražan Mimica, Hrvoje Čizmek, Barbara Čolić, Lovrenc Lipej, Borut Mavrič. Zagreb : Prirodoslovno-matematički fakultet, 2021.
40		Ornitofauna Značajnog krajobraza Kanal - Luka / Ivica Lolić. Žrnovnica : Kulik, Obrt za usluge, 2021.
41		Ihtiološka istraživanja Čikole i Guduče / Laura Ana Jurman, Dušan Jelić, Lematt Mint Hama, Dean Karaica, Matej Vucić, Anđelko Vragović, Ivan Beno, Marija Krajnović, Marina Blažević. Grubišino polje : Biota, 2021.
42		Praćenje plemenite periske (<i>Pinna nobilis</i>) / Željko Mihaljević, Miroslav Benić, Angela Bradarić. Zagreb : Hrvatski veterinarski institut, 2021.
43	2022.	Monitoring populacije ptica na području jezera Prukljan / Ivica Lolić. Žrnovnica: Ornitološko društvo Brgljaz Kamenjar, 2022.
44		Monitoring vidre / Mišel Jelić. Varaždin: Gradski muzej, 2022.
45		Monitoring morskih kornjača u akvatoriju Šibensko-kninske županije / Grgur Pleslić. Veli Lošinj: Plavi svijet institut za istraživanje i zaštitu mora, 2022.

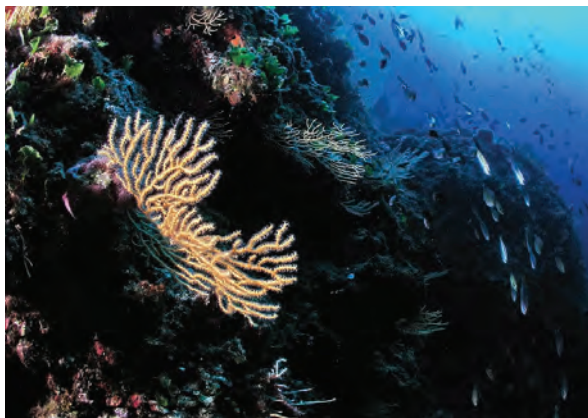
Stručne podloge izrađene u suradnji i na inicijativu
JU Priroda Šibensko-kninske županije

STRUČNE PODLOGE			
Br.	Godina	Autori / Naslov	Svrha
1	2009.	Podaci o vrstama, staništima, zaštićenim i evidentiranim područjima i područjima Ekološke mreže RH s prijedlogom mjera zaštite za potrebe izmjena i dopuna Prostornog plana Šibensko-kninske županije / Vladimir Hršak. Zagreb: Državni zavod za zaštitu prirode, 2009. 82 str.	Za potrebe izmjena i dopuna Prostornog plana Šibensko-kninske županije
2		Valorizacija područja Prokljanskog jezera i Guduče / Dijana Župan, Gordana Zwicker Kompar. Zagreb : Državni zavod za zaštitu prirode, 2009. 67 str.	Revizija granica Značajnog krajobrazu Krka donji tok / prekategORIZACIJA
3		Zbirni elaborat „Dinara“ / Vlatka Dumbović, Aljoša Duplić, Karla Fabrio, Goran Krivanek, Dušan Jelić, Luka Katušić, Krunoslav Leko, Davorin Marković, Patricija Oković, Gabrijela Šestani, Vida Posavec Vukelić, Irina Župan, Gordana Zwicker Kompar. Zagreb : Državni zavod za zaštitu prirode, 2009. 151 str.	Izrada dijela elaborata potrebnih za proglašenje područja Dinare zaštićenim područjem
4	2010.	Studija zaštite prirode šireg područja Značajnog krajobrazu Žutsko-sitska otočna skupina / Zrnka Draganović, Vladimir Hršak, Katja Jelić, Anamarija Partl, Gabrijela Šestani, Irina Žeger Pleše. Zagreb : Državni zavod za zaštitu prirode, 2010. 56 str.	Za potrebe izrade Prostornog plana uređenja područja posebnih obilježja (PPPPPO) Značajnog krajobrazu Žutsko-sitska otočna skupina
5	2011.	Primoštenski vinogradi – Bucavac / Ivana Ilijaš. Zagreb : Državni zavod za zaštitu prirode, 2011. 41 str.	Zaštita područja Bucavca, odnosno primoštenskih vinograda u kategoriji značajnog krajobrazu

S ciljem prikupljanja podataka radi proglašenja europske ekološke mreže Natura 2000 i praćenja stanja značajnih i ciljnih staništa i vrsta, Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije u petnaest godina provela je niz znanstveno-stručnih prirodoslovnih istraživanja.

Inventarizacija flore i faune vodenih ekosustava Natura lokaliteta provedena je 2009. godine na sedam lokaliteta ekološke mreže: Krčiću (HR2000917), Paškom polju (HR2000923), Cetina vrelu (HR2000925), Butižnici (HR2001067), Radljevcu (HR2001068), Šarenim jezerima kod Knina (HR2000966) i Kanjonu Guduče (HR2000920), kako bi se utvrdila i inventarizirala flora i fauna vodenih ekosustava na tim lokalitetima a rezultati ugradili u prijedlog i popunjavanje EU baza podataka NATURA 2000, na temelju kojih će se uspostaviti i obvezni monitoring.

Monitoring morskih staništa ekološke mreže na području Šibensko-kninske županije proveden je 2010. kako bi se utvrdile životne zajednice uz otočiće Blitvenicu, Rončić i Veliku i Malu Skalu, uz otok Žirje (Rt Kabel i uvale Stupicu, Tratinsku, Balun) i u okolici Rogoznice (uvali Stivančici i uvalama oko rta Ploča). Na istraživanim područjima utvrđen je raspored životnih zajednica i napravljena inventarizacija pripadajuće flore i faune s ciljem proglašenja europske ekološke mreže Natura 2000.

Koraligen, Blitvenica
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Kartiranje morskih staništa ekološke mreže na području sidrišta provedeno je 2010. s ciljem inventarizacije flore i faune životnih zajednica na područjima pod velikim pritiskom sidrenja u uvalama Pinizel i Sabuni na otoku Žutu, uvali Tijašnica na Tijatu, uvalama Vela i Mala Stupica na otoku Žirju, Obinušu Malom i Mimonjaku u Murterskom kanalu, te na otočićima Borovnjaci pokraj Kakna.

Ronilac iznad polja morske cvjetnice, Vela Stupica, na dubini od 16 m
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Monitoring morskih lokaliteta ekološke mreže NATURA 2000 na području Šibensko-kninske županije, završen 2014., proveden je s ciljem utvrđivanja životnih zajednica uz otočiće Blitvenicu, Siku od Kamenara i Babuljaš Mali, uz otoke Mali Mišnjak i Drvenik, uz hridi Kabinac, Kukuljar i Bakul i uz rt Kaprije. Na istraživanim područjima utvrđen je raspored životnih zajednica i napravljena je inventarizacija pripadajuće flore i faune.

Monitoring koraligenske biocenoze za potrebe projekta „Hrvatski centar koralja Zlarin“, završen 2021., pokrenut je s ciljem inventarizacije flore i faune i utvrđivanja rasporeda životnih zajednica uz otok Drvenik, otočiće Blitvenicu, Babuljaš Mali, Mali Borovnjak, Dražemanski, Sedlo, Veli Tetovišnjak i Veli Skrižanj, hridi Balkun i Kukuljar, rtove Kabal, Fauc i Ploča i u uvalama Balun i Tratinska.

Crveni koralj (*Coralium rubrum*)
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Kartiranje staništa i istraživanje naselja morskih cvjetnica (*Posidonia oceanica*) na lokalitetima ekološke mreže Natura 2000 u akvatoriju Šibensko-kninske županije, završeno 2016., provedeno je na deset lokacija u šibensko-kninskom akvatoriju koje su dio ekološke mreže Natura 2000 s ciljem izrade georeferencirane karte morskih staništa u granicama Natura područja radi očuvanja stanišnog tipa – 1120 Naselje posidonije.

Monitoring staništa i naselja morskih cvjetnica (*Posidonia oceanica*) na lokalitetima ekološke mreže Natura 2000 u Šibensko-kninskoj županiji proveden je 2019. i 2020. sukladno protokolu s ciljem monitoringa staništa i naselja morskih cvjetnica na Natura 2000 područjima: HR3000082 V. i M. Skala, HR3000441 Kaprije, HR3000442 Kakanski kanal, HR3000444 Kukuljari, HR3000445 Murterski kanal i HR3000473 Babuljaši i okolni grebeni, HR3000439 Uvale Tratinska i Balun, HR3000440 Žirje-Kabal, HR3000440 Žirje-Kabal i HR3000443 Tetovišnjak – podmorje.

Naselje morskih cvjetnica, oceanski porost (*Posidonia oceanica*)
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Istraživanja morskih sisavaca, provedena su 2010., 2011., 2012., 2018. i 2020., kako bi se zabilježila prostorna raspoređenost, procijenilo trenutno stanje vrsta i proširile granice predloženog koridora u sklopu ekološke mreže Natura 2000. Istraživanja su provedena metodom fotoidentifikacije i s ciljem uspostavljanja baze za sustavno praćenje morskih sisavaca Šibensko-kninske županije a izrađene su i smjernice za turističku valorizaciju područja koja obuhvaćaju staništa i/ili koridore morskih sisavaca s pravilima ponašanja. Monitoring stanja morskih sisavaca u Šibensko-kninskoj županiji proveden je 2018. i 2021. godine.

Zabilježene su tri vrste iz reda kitova (*Cetacea*): dobri dupin *Tursiops truncatus* (Montagu, 1821), glavati dupin *Grampus griseus* (G. Cuvier, 1812) i plavobijeli dupin (*Stenella coeruleoalba* Meyen, 1833).

Dupinov skok
foto: A. Babačić Ajduk

Istraživanja ukazuju na veliki značaj mora Šibensko-kninske županije kao staništa morskih sisavaca. Cilj tih sustavnih istraživanja je stjecanje boljeg uvida u njihove biološke značajke, otkrivanje prijetnji i određivanje mjera potrebnih za njihovo očuvanje. Prisutnost i rasprostranjenost morskih sisavaca u akvatoriju Šibensko-kninske županije intenzivno se prati od 2010. planskim terenskim istraživanjima. Prikupljaju se i opažanja koja zainteresirane osobe mogu prijaviti u javno dostupnu bazu pod nazivom Crodolphin. Dobri dupin jedini je morski sisavac koji stalno nastanjuje to područje, dok su glavati i plavobijeli dupin povremeni i rijetki. Godine 2012. ukupno je zabilježeno 150 dobrih dupina u devetnaest skupina, a provedena je i analiza fotoidentificiranih dobrih dupina iz svih dotad provedenih istraživanja dobrih dupina na tome području te je utvrđeno da je od 2003. do 2012. na njima zabilježena i fotoidentificirana 241 jedinka.

Istraživanje trenutnog stanja prirodnih zajednica školjkaša i puževa s naglaskom na vrstu *Pinna nobilis* na području ekološke mreže Natura 2000 HR3000171 Ušće Krke, završeno 2018., provedeno je s ciljem procjene trenutnog stanja prirodnih zajednica školjkaša i puževa na području ekološke mreže Natura 2000 HR3000171, Ušće Krke, s posebnim naglaskom na plemenitu perisku (*Pinna nobilis* Linnaeus, 1758). U to vrijeme na području Ušća Krke zabilježene su zdrave populacije plemenite periske.

Praćenje stanja i nadzora zaraze te budućih koraka za uspostavu mjera očuvanja periske, završeno 2020., provedeno je nakon uočenog mortaliteta periski (*Pinna nobilis*) u hrvatskom dijelu Jadranskog mora 2019. godine u sklopu projekta „Očuvanje plemenite periske (*Pinna nobilis*) u Jadranskom moru“, koji sufinancira Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, a na nacionalnoj razini koordinira Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja uz regionalne koordinate, od kojih je za srednji Jadran zadužena Javna ustanova Park prirode „Telašćica“.

Kolektori za prikupljanje ličinki plemenite periske (*Pinna nobilis*)
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Praćenje stanja i nadzor zaraze populacije periske provedeno je na četirima područjima ekološke mreže Natura 2000: u uvali Makirina (HR3000086), uvali Grebaštica (HR3000088), Morinjskom zaljevu (HR3000460) i ušću Krke (HR3000171).

Praćenje plemenite periske (*Pinna nobilis*) nastavljeno je i 2021. s ciljem pronalazanja (potvrđivanja) živih periski prema dojavama građana na području Brodarice, Tisnog i Murtera, Kaprija i Kakna, Žirja, Prvića, Zlarina, Srima i Jadrice, ocjene stanja lokaliteta/staništa i izrade prijedloga budućih koraka za uspostavu mjera očuvanja periske. Kolektori za prikupljanje ličinki plemenite periske (*Pinna nobilis*) 2021. godine postavljeni su u uvali Kaprije, uvali Grebaštica, uvali Škar u Kanalu sv. Ante, a 2022. u uvali Kaprije i uvali Škar u Kanalu sv. Ante.

Plemenita periska (*Pinna nobilis*)
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Monitoring Ušća Krke, završen 2020., proveden je u okviru projekta Turistička valorizacija Kanala sv. Ante u Šibeniku – 2. faza s ciljem očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti, povećanja privlačnosti i obrazovnog kapaciteta te unaprjeđenja turističkog i gospodarskog potencijala Značajnog krajobraza Kanal – Luka u Šibeniku i ekološke mreže Natura 2000 Ušće Krke (HR30007171). Završno izvješće sadrži rezultate istraživanja fizikalno-kemijskih parametara, mikroplanktona i mezoplanktona, bentosa i morskih riba.

Znanstveno-istraživački brod „Bios dva“, uzorkovanje
foto: Tina Dragutin Burić

Biospeleološka istraživanja potopljenog speleoobjekta špilja Drvenik, otok Drvenik kod Zlarina, završena 2010., provedena su s ciljem izrade topografskog nacrtu špilje i inventarizacije vrsta koje žive na ulazu u nju i u njoj. Ulaz u objekt nalazi se na dubini od 29 m. Objekt je dug 18, a širok 12 m. Tijekom istraživanja pronađeno je devedeset šest vrsta.

Istraživanje anhidralnog speleološkog objekta špilje u uvali Vidrovača, završeno 2012., provedeno je s ciljem izrade topografskog nacrtu objekta, fotografiranja objekta i faune in situ i inventarizacije bentonske faune.

Monitoring poplavljenih i/ili dijelom poplavljenih morskih špilja (8330) na područjima ekološke mreže, završen 2017., pokrenut je s ciljem utvrđivanja stanja poplavljenih morskih špilja (Natura 2000, kod: 8330)

Istraživači ronionci, otok Drvenik
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

na područjima ekološke mreže Natura 2000 u Šibensko-kninskoj županiji na područjima Ušće Krke (HR3000171), Kukuljari (HR3000444), Zmajevsko oko – jugozapadna špilja (Bižotova buža), zapadna špilja, sjeverozapadna špilja (HR3000177) i Otočić Drvenik (HR3000474).

Špilja - otok Drvenik
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Istraživanje **Odnos Zmajevog oka i okolnog mora (Vremenska varijacija volumena jezera)**, završeno 2013., provedeno je da bi se utvrdilo postoji li međusobna povezanost oscilacije razine mora i razine u Zmajevom oku, tj. je li jezero povezano s okolnim morem, koliko je prigušenje oscilacija razine u Zmajevom oku u odnosu na okolno more, koliko oscilacija razine u Zmajevom oku kasni u odnosu na okolno more, koji su primarni generatori oscilacije razine u Zmajevom oku u dugim (mesečnim, sezonskim) i kraćim (dan, sat) razdobljima i kolika je dnevna oscilacija volumena jezera, odnosno dnevni dotok vode u jezero.

Zmajevsko oko
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Batimetrijska i aerofotogrametrijska izmjera Zmajevog oka pomoću integralnog mjernog sustava i višeslopnog dubinomjera, završene 2019., provedene su s ciljem izrade batimetrijske karte jezera Zmajevsko oko, izrade 3D modela dubina jezera, detekcije i kartiranja ponora iz digitalnih modela dubina te izrade digitalne orto-foto snimke visoke rezolucije i 3D modela užeg područja jezera.

Šarena jezera
foto: I. Pervan

Istraživanje NATURA speleoloških lokaliteta, završeno 2009., provedeno je s ciljem provjere koordinata trideset speleoloških objekata, izrade topografskih nacrti za objekte koji ih nisu imali, prikupljanja starih fotografija i snimanja novih digitalnih fotografija, kako bi se osnovala baza za proglašenje europske ekološke mreže Natura 2000. U istu svrhu provedena je i Inventarizacija NATURA speleoloških lokaliteta, završena 2011., s ciljem provjere koordinata pet speleoloških objekata Šibensko-kninske županije obuhvaćenih prijedlogom ekološke mreže NATURA 2000 u šibenskom arhipelagu, izrade topografskih nacrti objekata koji ih nisu imali, prikupljanja starih fotografija i snimanja novih digitalnih fotografija.

Istraživanje podzemne faune beskrležnjaka Šibensko-kninske županije u svrhu razvoja metodologije monitoringa, završeno 2016., pokrenuto je s ciljem izrade metodologije praćenja stanja špiljskih vrsta i špiljskih staništa i stanišnih tipova. Za uspješno razvijanje metodologije trebalo je napraviti detaljan uvid u stanje objekata i pripadajućih staništa, odnose među vrstama, utjecaj mikroklimatskih promjena, sezonalnost i druge biotičke i abiotičke parametre. Prilikom provedbe testirane su iste ili slične metode monitoringa špiljske faune i staništa u različitim špiljama, odnosno u različitom tipu staništa i za različite vrste, kako bi se osmislile metode primjenjive za što veći broj špiljskih vrsta i tipova špiljskih staništa. Nakon analize podataka prikazana je detaljno razrađena metodologija monitoringa špiljskih vrsta i špiljskih staništa, odnosno speleoloških objekata.

Monitoring šišmiša na području Šibensko-kninske županije, završen 2017., pokrenut je s ciljem procjenjivanja kvalitete pojedinih skloništa šišmiša i okolnog staništa te statusa i brojnosti prisutnih vrsta šišmiša. Istražene su četiri špilje: Stražbenica, Čulumova pećina, Topla pećina i Dobra voda.

Miješana kolonija (*Miniopterus schreibersii*, *M. blythii* i *M. capaccinii*), Čulumova pećina
foto: G. Rnjak

Praćenje stanja vidre (*Lutra lutra* L.) na području Šibensko-kninske županije, završeno 2015., provedeno je s ciljem procjenjivanja stanja populacija vidre na zaštićenim i Natura 2000 područjima Šibensko-kninske županije. Istraživanja su provedena u značajnim krajobrazima Krka – gornji tok i Krka – donji tok i četirima područjima ekološke mreže Natura 2000: Krčiću (HR2000917), Širem području NP Krka (HR2000918), Kanjonu Čikole (HR2000919) i Ušću Krke (HR3000171). Prisutnost vidre potvrđena je u blizini izvora rijeke Krke, ispod Skradinskog mosta, na širem ušću Guduče i na obalama Prokljanskog jezera u blizini mjesta Raslina. U monitoringu vidre provedenom 2022., na trideset jednom lokalitetu, pronađeno je pedeset šest znakova njezine prisutnosti.

Praćenje stanja vidre (*Lutra lutra* L.) na području Šibensko-kninske županije
foto: Tina Dragutin Burić

Ihtiološka istraživanja Čikole i Guduče, završena 2021., provedena su s ciljem inventarizacije vrsta riba s posebnim naglaskom na ciljane vrste ošutrlju *Aulopyge huegelii* Heckel, 1842 i dalmatinsku gaovicu *Phoxinellus dalmaticus* Zupančić & Bogutskaya, 1999, te kritično ugroženu vrstu turskijevog klena *Telestes turskyi* (Heckel, 1843) na području ekološke mreže Natura 2000 (HR2000919 Čikola).

Dalmatinska gaovica (*Phoxinellus dalmaticus*), izvor Čikole
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Monitoring planinskog žutokruga na području ekološke mreže Natura 2000 (HR5000028) Dinara u Šibensko-kninskoj županiji, završen 2018., pokrenut je s ciljem utvrđivanja stanja staništa i brojnosti jedinki, u skladu s nacionalnim programom monitoringa planinskog žutokruga na području alpinske biogeografske regije.

Planinski žutokrug (*Vipera ursinii*)
foto: I. Burić

Pregled stanja danjih leptira na području ekološke mreže Natura 2000 sjeveroistočnog dijela Šibensko-kninske županije, završen 2019., proveden je s ciljem inventarizacije danjih leptira na šest Natura 2000 područja: HR2000132 Područje oko špilje Škarin samograd, HR2000917 Izvor Krčić, HR2000922 Svilaja, HR2001314 Izvorišni dio Cetine s Paškim i Vrličkim poljem, HR2000919 Čikola i HR2000020 Područje oko Čulumove pećine.

Dalmatinski okaš (*Proterebia afra*, Nymphalidae, Lepidoptera)
foto: T. Koren

Geološka interpretacija područja ušća rijeke Krke s naglaskom na Značajni krajobraz Kanal - Luka u Šibeniku, završena 2019., sadrži kratki prikaz razvoja Zemlje u vrijeme krede jer najstarije stijene koje se nalaze u području Značajnog krajobraza Kanal - Luka pripadaju vremenskom razdoblju gornje krede.

Fosilni ostatak amonita iz vremena krede
foto: V. Mihelčić

Monitoring jadranske kozonoške (*Himantoglossum adriaticum* H. Baumann) u Šibensko-kninskoj županiji, završen 2015., pokrenut je s ciljem upotpunjavanja podataka o poznatim nalazištima jadranske kozonoške na području Šibensko-kninske županije (Lozovac - Bakašunovac, Lozovac - Mandići, Konjevrate, Perković i Suknovci) i otkrivanjem novih nalazišta, s naglaskom na detaljnu obradu njezine populacije na dvama područjima ekološke mreže Natura 2000: Šibenskom zaleđu - Lozovcu (HR2001491) i Području oko špilje Škarin samograd (HR2000132), predviđenim za monitoring nacionalnim programom za provođenje mjera očuvanja stabilne populacije.

Jadranska kozonoška (*Himantoglossum adriaticum* H. Baumann)
foto: M. Milović

Monitoring livadskog procjepka (*Chouardia litardierei* (Breistr.) Speta) na lokalitetima Danilo i Cetinsko (Paško) polje, završen 2018., proveden je s ciljem procjenjivanja trenutnog („nultog“) stanja populacija i staništa livadnog procjepka na lokalitetima Cetinsko/Paško polje i Danilo te mogućih štetnih utjecaja, što će poslužiti kao polazište za praćenje promjena u idućem razdoblju.

Stanište livadskog procjepka *Chouardia litardierei* (Breistr.) Speta, Danilo
foto: M. Milović

Halofitska vegetacija na području uvale Jezerina i rta Braničevo, istražena je 2018., s ciljem da se ustanovi sastav flore i vegetacije halofita, procijeni trenutno stanje i mogući štetni utjecaji na staništa, te predlože mjere za očuvanje staništa i vegetacije.

Istraživanje **Flora Značajnog krajobraza „Kanal – Luka“**, završeno 2020., provedeno je s ciljem inventarizacije vaskularne flore područja unutar

Halofitska vegetacija na području uvale Jezerina i rta Braničevo
foto: M. Milović

granica ZK Kanal – Luka i analize flore s naglaskom na zastupljenost endema, ugroženih i strogo zaštićenih svojti i stranih invazivnih svojti. Završno izvješće sadrži prvi cjeloviti popis vaskularne flore ZK Kanal – Luka, koji sadrži 482 vrste i podvrste svrstane u 296 rodova i 85 porodica.

Jadranska perunika (*Iris adriatica*)
foto: M. Milović

Praćenje stanja rijetkih i ugroženih vrsta ptica značajnih za staništa Natura 2000 na području Šibensko-kninske županije provedeno je 2014. i 2017. s ciljem inventarizacije vrsta ptica na obalama rijeke Čikole, na Prokljanskom jezeru i u kanjonu rijeke Guduče, odnosno na području rijeke Krke i okolnog platoa (HR1000026). Istraživani lokaliteti Prukljan, Guduča i Čikola ubrajaju se u područja važna za zaštitu ugroženih vrsta ptica u Hrvatskoj. Tijekom istraživanja zabilježene su 123 vrste ptica.

Guduča – praćenje stanja rijetkih i ugroženih vrsta ptica značajnih za staništa Natura 2000 na području Šibensko-kninske županije
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

U sklopu projekta SIPA 2009. provedeno je **Istraživanje zajednica ptica Guduče i Prokljanskog jezera s turističkom valorizacijom** s ciljem inventarizacije ornitofaune i procjene mogućnosti razvoja ornitološkog turizma bez većeg uznemiravanja ptica. Istraživanja su ponovljena na Prokljanskom jezeru 2022., s ciljem inventarizacije ptica vodenih staništa za vrijeme selidbe i zimovanja.

Istraživanje sumračnih i noćnih vrsta ptica važnih za ekološku mrežu Natura 2000 HR5000028 Dinara provedeno je 2017. s ciljem utvrđivanja brojnosti sumračnih i noćnih vrsta ptica na području važnom za ekološku mrežu Natura 2000 HR5000028 Dinara.

Monitoring ptica u sklopu projekta „NATURA DRNIŠ“ - Održivi razvoj drniške prirodne baštine pod ekološkom mrežom Natura 2000 HR 100026 Krka i okolni plato, završen 2019., pokrenut je s ciljem inventarizacije ptica vodenih površina i močvarnih staništa i gnijezdećih vrsta ptica u tršćaku toka Guduče, istraživanja postojećih gnijezda i potencijalnih gnijezdilišta ptica grabljivica i procjene broja gnijezdećih parova kratkoprste ševe (*Calandrella brachydactyla*), velike ševe (*Melanocorypha calandra*), čukavice (*Burhinus oedicnemus*), voljića maslinara (*Hippolais olivetorum*) i crnoprugastog trstenjaka (*Acrocephalus elanopogon*).

Voljić maslinar (*Hippolais olivetorum*)
foto: I. Lolić

Ornitofauna Značajnog krajobrazza Kanal - Luka istražena je 2021. s ciljem inventarizacije vrsta ptica zimovalica, preletnica, selica i gnijezdarca na tome području.

Uz brojne vanjske znanstvenike i stručnjake, i djelatnici Službe stručnih poslova zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja Javne ustanove Priroda Šibensko-kninske županije sustavno provode pojedine monitoringe.

Prugasti pozviždač (*Numenius phaeopus*)
foto: I. Lolić

Monitoring morskih kornjača u akvatoriju Šibensko-kninske županije, završen 2022., pokrenut je s ciljem inventarizacije morskih kornjača u akvatoriju Šibensko-kninske županije, izuzev područja Nacionalnog parka „Kornati“. Tijekom istraživanja opaženo je šest jedinki glavate želve u zapadnom, pučinskom, dijelu akvatorija. Ostale vrste morskih kornjača nisu opažene.

Od 2015. do 2021. svake godine u skladu s monitoring protokolima, pratili su stanje ciljane vrste jezerskog regoča (*Lindenia tetraphylla*), a koja do sada nije zabilježena na promatranim područjima.

Od 2015. u suradnji sa Zavodom za javno zdravstvo Šibensko-kninske županije provode godišnje praćenje stanja (monitoring) kakvoće mora u ZK Kanal - Luka.

Od 2017. godine u suradnji s ornitolozima sudjeluju u godišnjem zimskom prebrojavanju ptica vodarica (*International Waterbird Census, IWC*) na području Ušća Krke.

Od 2017., kada su postavljene kućice za gniježđenje zlatovrane (*Coracias garrulus*) na području Ravnih kotara, u suradnji sa Zavodom za ornitologiju Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i JU Natura Jadera Zadarske županije provode monitoring uspješnosti gniježđenja zlatovrane (*Coracias garrulus*).

Zlatovrana (*Coracias garrulus*) s jajima
foto: arhiva Zavoda za ornitologiju HAZU

Dupinov skok
foto: A. Babačić Ajduk

upravljanje
kulturnopovijesnom
baštinom značajnih
krajobraza

Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije upravlja s nekoliko kulturnopovijesnih i sakralnih objekata na zaštićenim područjima, a ostali su pod upravom drugih nadležnih tijela lokalne uprave i nadzorom Konzervatorskog odjela u Šibeniku. Neovisno o subjektu koji upravlja spomenikom, JU Priroda promovira ih preko svojih mrežnih stranica i sudjeluje u njihovoj valorizaciji, zaštiti i promociji u okviru projektnih aktivnosti (arheoloških istraživanja, posjetiteljske infrastrukture, edukativnih aktivnosti i suradnje s lokalnim institucijama). Tvrđavom sv. Nikole Javna ustanova upravlja preko koncesije za posebnu upotrebu pomorskog dobra u Kanalu sv. Ante.

Tvrđava sv. Nikole
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Tvrđava sv. Nikole

Od vremena gradnje do danas, građevina je prošla kroz brojna iskušenja povijesnih razdoblja i klimatskih uvjeta, što je ostavilo traga na njezinoj arhitekturi. Suvremenom stanju objekta prethodio je dugotrajni niz radova preventivne zaštite, čišćenja i opsežnih konzervatorsko-restauratorskih zahvata, istraživanja, sanacije i rekonstrukcije, koji i dalje traju. Za tako kompleksan proces aktivnosti od iznimne su važnosti upravo baza istraživačkih radova temeljenih na dostupnim povijesnim i arhivskim izvorima i provođenje stručnih istraživanja na kojima se temelje procesi očuvanja vrijednosti spomeničke baštine.

Tvrđavu sv. Nikole sustavno su, uz manje prekide, od 1979. istraživali i obnavljali Zavod za zaštitu spomenika kulture Šibenik, Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske, Konzervatorski odjel u Šibeniku, Hrvatski restauratorski zavod, Muzej grada Šibenika, Šibensko-kninska županija i Javna ustanova za upravljanje zaštićenim područjima i drugim zaštićenim dijelovima prirode Šibensko-kninske županije – Priroda, koja njome upravlja.

Recentna i opsežna konzervatorska i arheološka istraživanja proveo je Hrvatski restauratorski zavod, čiji su stručnjaci izradili kompletnu dokumentaciju za sanaciju i revitalizaciju objekta. U stručnoj literaturi značajan doprinos valorizaciji spomenika dali su brojni stručnjaci iz područja povijesti, povijesti umjetnosti, arheologije i, dakako, konzervatorske struke.

U prilog integralnom upravljanju, zaštiti i revitalizaciji toga iznimnog spomenika kulture, 2019. godine tvrđava je stavljena u funkciju posjećivanja prema kriterijima UNESCO-ove zaštite.

Torion, Tvrđava sv. Nikole
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije od 2014. u suradnji s vanjskim stručnjacima sustavno provodi zaštitu, valorizaciju i sanaciju Tvrdave sv. Nikole. Rezultat toga je opsežna istražna, tehnička, projektna i planska dokumentacija, pohranjena u repozitoriju dokumentacije JU.

Repozitorij dokumentacije vezane za arheološka istraživanja Tvrdave sv. Nikole

Krstulović-Opara Lovre, 2015. Izvještaj o provedenom termografskom mjerenju – Sv. Nikola. Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje – Sveučilište u Splitu. Split. (25. 10. 2015.).
Krstulović-Opara Lovre, 2016. Izvještaj o provedenom termografskom mjerenju – Sv. Nikola. Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje – Sveučilište u Splitu. Split. (12. 4. 2016.).
Krstulović-Opara Lovre, 2016. Izvještaj o provedenom termografskom mjerenju – Sv. Nikola. Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje – Sveučilište u Splitu. Split. (4. 5. 2016.).
Krnčević, Željko, 2017. Izvješće o provedenom sondažnom arheološkom iskopavanju na Tvrdavi sv. Nikole 2016. godine. Šibenik. (18. 7. 2017.).
Penović, Anita, 2018. Izvještaj o rezultatima sondažnog istraživanja u kliještima Tvrdave sv. Nikole u Kanalu sv. Ante. Split. (Lipanj 2018.).
Krmpotić, Marijana, 2019. Stručni izvještaj o rezultatima provedenog arheološkog istraživanja Tvrdave sv. Nikole u Kanalu sv. Ante, Šibenik. Hrvatski restauratorski zavod. Zagreb. (22. 3. 2019.).
Zmaić Kralj, Vesna, 2019. Preliminarni stručni izvještaj programa zaštite kulturnog dobra, Šibenik, Tvrdava sv. Nikole – podmorje / arheološko istraživanje i konzervatorsko-restauratorski radovi 2019. godine. Hrvatski restauratorski zavod. Zagreb. (1. 7. 2019.).
Zmaić Kralj, Vesna, 2020. Šibenik, Tvrdava sv. Nikole – podmorje – Stručni izvještaj. 2020., Zagreb. (13. srpnja 2020).
Vuković Biruš, Maša, 2021. Šibenik, Tvrdava sv. Nikole, Podmorje – pokretni arheološki nalazi – preliminarni stručni izvještaj. Hrvatski restauratorski zavod. Zagreb (25. listopada 2021.).

Repozitorij planske dokumentacije za Tvrdavu sv. Nikole

Tomljenović, Renata, Boranić Živoder, Snježana. 2019. Plan upravljanja kulturnom baštinom i komunikacijski plan za Tvrdavu sv. Nikole. Institut za turizam. Zagreb. (15. 11. 2019.).
Tomljenović, Renata, Boranić Živoder, Snježana, Škevin Mikulandra, Ana, 2019. Sažetak plana upravljanja kulturnom baštinom – Tvrdava sv. Nikole. Institut za turizam (listopad 2019.).
Jakelić, Marko i dr., 2020. Akcijski plan upravljanja posjetiteljima Značajnog krajobraza Kanal – Luka u Šibeniku. Grgurević & partneri d.o.o. za planiranje i projektiranje. Zagreb.

Repozitorij istražne, tehničke i projektne dokumentacije za Tvrđavu sv. Nikole

Miletić, Milivoj, 2014. Konzervatorski elaborat s načelnim smjernicama obnove i smjernicama za korištenje objekta. DOM-Konzalting d.o.o.; Konzultanti: Josip Čuzela, Ivo Šprljan, Šibenik.
Dokument (16. 4. 2015.): Rješenje Ministarstva kulture RH o statusu zaštite – Tvrđava sv. Nikole (izvor: Konzervatorski odjel u Šibeniku).
Jakaša, Darije i dr., 2015. Tehničko izvješće – Tvrđava sv. Nikole, Šibenik – račun volumena nasipa. GEOdata. Split.
Jakaša, Darije i dr., 2015. Tehničko izvješće – Tvrđava sv. Nikole, Šibenik – arhitektonski snimak postojećeg stanja, prostorna 3D vizualizacija, izrada mjernog filma. GEOdata. Split.
Krstulović-Opara, Lovre, 2015. Izvještaj o provedenom termografskom mjerenju – Sv. Nikola. ASTING d.o.o. Split. (25.10.2015.).
Bašić Nikola, Bušić, Zvonimir, 2015. Projekt i troškovnik uklanjanja nasipa – Tvrđava sv. Nikole – pripremni radovi B. P. 150703, MARINAPROJEKT d.o.o. Zadar.
Bašić, Nikola i sur., 2016. Most Školjić – Ljuljevac – Idejni arhitektonski projekt B. P. 160404, MARINAPROJEKT d.o.o. Zadar.
Bašić Nikola i sur., 2016. Most Školjić – Ljuljevac – Glavni i izvedbeni projekt B. P. 160404. Mapa 1 (arhitektonski projekt). Mapa 2 – 24/16 (projekt konstrukcije). MARINAPROJEKT d.o.o. Zadar.
Bašić Nikola i sur., 2016. Rekonstrukcija pristaništa (Tvrđava sv. Nikole) – Idejni arhitektonski projekt B. P. 160405. MARINAPROJEKT d.o.o. Zadar.
Bašić Nikola, Branislav Brkić, 2016. Rekonstrukcija pristaništa (Tvrđava sv. Nikole) – Glavni i izvedbeni projekt B. P. 160405. Mapa 1 (arhitektonski projekt); Mapa 2 – 28/16 (projekt konstrukcije). MARINAPROJEKT d.o.o. / STRUKTURA – PROJEKT d.o.o. Zadar.
Bašić Nikola i sur., 2016. Rekonstrukcija pristupne rampe na ulazu u Tvrđavu sv. Nikole – Idejni arhitektonski projekt B. P. 160406. MARINAPROJEKT d.o.o. Zadar.
Bašić Nikola i sur., 2016. Rekonstrukcija pristupne rampe na ulazu u Tvrđavu sv. Nikole – Glavni i izvedbeni projekt B. P. 160406. Mapa 1 (arhitektonski projekt). Mapa 2 – 26/16 (projekt konstrukcije). MARINAPROJEKT d.o.o. Zadar.
Bašić Nikola i sur., 2016. Projekt zahvata za omogućavanje sigurnog posjećivanja (Tvrđava sv. Nikole) – Idejni arhitektonski projekt B. P. 160407. MARINAPROJEKT d.o.o.
Bašić Nikola i sur., 2016. Projekt zahvata za omogućavanje sigurnog posjećivanja (Tvrđava sv. Nikole) – Glavni i izvedbeni arhitektonski projekt B. P. 160407. MARINAPROJEKT d.o.o. Zadar.
Krstulović-Opara Lovre, 2016. Izvještaj o provedenom termografskom mjerenju – Sv. Nikola. Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje – Sveučilište u Splitu. Split. (12. 4. 2016.).
Krstulović-Opara Lovre, 2016. Izvještaj o provedenom termografskom mjerenju – Sv. Nikola. Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje – Sveučilište u Splitu. Split. (4. 5. 2016.).
Čulav, Božidar, Šljivarić, Marko, 2016. Elaborat hidrografske izmjere. GEODEZIJA d.o.o. Šibenik.

Škevin Mikulandra, Ana i dr., 2017. Tvrdava sv. Nikole Šibenik – Konzervatorsko-tehnički elaborat obnove plašta Tvrdave sv. Nikole. Hrvatski restauratorski zavod. Zagreb.
Kuspilić, Neven, Gordon, Gilja, 2017. Podvodni pregled konstrukcije pristana na Tvrdavi sv. Nikole u Šibeniku sa stručnim mišljenjem o stanju konstrukcije. Sveučilište u Zagrebu; Građevinski fakultet, Zavod za hidrotehniku.
Škevin Mikulandra, Ana i dr., 2017. Tvrdava sv. Nikole Šibenik – Konzervatorsko-tehnički elaborat obnove unutrašnjosti Tvrdave sv. Nikole. Hrvatski restauratorski zavod. Zagreb.
Škevin Mikulandra, Ana, 2018. Idejni projekt rješenja kopnenog ulaza – Šibenik, Tvrdava sv. Nikole. ZOP: 2416/1. TD: 29/18. Hrvatski restauratorski zavod. Zagreb.
Škevin Mikulandra, Ana i dr., 2019. Elaborat sanacije temeljnih, zidnih i svodnih konstrukcija – Tvrdava sv. Nikole, Šibenik. Hrvatski restauratorski zavod. Zagreb.
Škevin Mikulandra, Ana i dr., 2019. Restauratorski elaborat obnove portala – Tvrdava sv. Nikole, Šibenik. Hrvatski restauratorski zavod. Zagreb.
Škevin Mikulandra, Barać Tomislav, 2019. Prijedlog odvodnje fekalne vode iz sanitarnog čvora i oborinske odvodnje – Tvrdava sv. Nikole, Šibenik. ZOP: 2416/1. Hrvatski restauratorski zavod. Zagreb.
Škevin Mikulandra, Ana i dr. 2019. Specijalistički elaborat za privremenu i trajnu zaštitu građevine od prodora morske i oborinske vode – Tvrdava sv. Nikole, Šibenik. Hrvatski restauratorski zavod. Zagreb.
Novak, Zlatan, 2019. Geodetski elaborat – Tvrdava sv. Nikole. ZOP: 2416/1 B. E.: 2018-130. VEKTRA D.O.O. Varaždin.
Grebenar, Hana, 2019. Elaborat fizikalnih svojstava građevine – Tvrdava sv. Nikole. ZOP: 2416. TD: 7/19.0. Hrvatski restauratorski zavod. Zagreb.
Kanceljak Marelić, Melita, 2019. Elaborat zaštite od požara – Tvrdava sv. Nikole. ZOP: 2416/1 B. P.: 1960. Projektni ured Kanceljak Marelić d.o.o. Zagreb.
Kanceljak Marelić, Melita, 2019. Elaborat zaštite na radu – Tvrdava sv. Nikole. ZOP: 2416/1 B. E.: 1960. Projektni ured Kanceljak Marelić d.o.o. Zagreb.
Zajc, Josip, Budi, Franjo, 2020. Tehnološki elaborat za nabavu zidnih elemenata (opeke) za Tvrdavu sv. Nikole u Šibeniku. 72530-IZV/101/20. INSTITUT IGH d.d., Zavod za materijale i konstrukcije. Zagreb.

U sklopu projekta Turistička valorizacija Tvrdave sv. Nikole u Kanalu sv. Ante, koji je financiran iz Europskog fonda za regionalni razvoj u sklopu Poziva: Priprema i provedba Integriranih razvojnih programa temeljenih na obnovi kulturne baštine u okviru Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020., izrađena je sveobuhvatna dokumentacija za revitalizaciju građevine koja uključuje idejni, glavni i izvedbeni projekt rekonstrukcije i sanacije Tvrdave sv. Nikole.

Dokumentacija je izrađena u skladu s preporukama UNESCO-a i načelima rada JU Priroda te promiče integralno, održivo upravljanje prirodnom i kulturnom baštinom, s naglaskom na zaštiti, očuvanju i održivoj upotrebi Tvrdave sv. Nikole. Pristup dizajnu temelji se na konzervatorskim principima s ciljem očuvanja cjelovitosti spomenika i spomeničkih vrijednosti. Nova rješenja temelje se na suvremenim reverzibilnim intervencijama, s ciljem stvaranja novih vrijednosti bez ugrožavanja integriteta Tvrdave i njezine izvanredne univerzalne vrijednosti.

Repozitorij projektne dokumentacije za rekonstrukciju i sanaciju
Tvrdave sv. Nikole

Škevin Mikulandra, Ana, 2019. Glavni projekt rekonstrukcije i sanacije Tvrdave sv. Nikole u Šibeniku. ZOP: 2416/1. Hrvatski restauratorski zavod. Zagreb. 2019.

Mapa I.: Glavni arhitektonski projekt – Tvrdava sv. Nikole. ZOP: 2416/1. TD: 6/19.

Mapa II.: Glavni građevinski projekt – Tvrdava sv. Nikole. ZOP: 2416/1. TD: 4-II-19/2

Mapa III.: Glavni strojarski projekt – projekt vodovoda i kanalizacije – Tvrdava sv. Nikole. ZOP: 2416/1. ZOP: 2416/1. TD: 26A/19

Mapa IV.: Glavni i strojarski projekt – projekt termotehničkih instalacija – Tvrdava sv. Nikole. ZOP: 2416/1. TD: 26B/19

Mapa V.: Glavni elektrotehnički projekt – Tvrdava sv. Nikole. ZOP: 2416/1. TD: 2019.07-014

Mapa VI.: Glavni projekt sustava tehničke zaštite – Tvrdava sv. Nikole. ZOP: 2416/1. TD: PD 19-27

Mapa VII.: Glavni krajobrazni projekt – Tvrdava sv. Nikole. ZOP: 2416/1. TD: 8/19

Projektna vizualizacija Tvrdave sv. Nikole nakon njezine sanacije i revitalizacije (HRZ, 2019.)

Špilja-crkva sv. Ante

U špilji-crkvi sv. Ante tijekom zadnjeg desetljeća, na inicijativu JU Priroda i u suradnji s Muzejom grada Šibenika, provedena su sustavna arheološka i interdisciplinarna istraživanja te je izrađen arhitektonski projekt sanacije objekta prema smjernicama konzervatorske struke. U tijeku je i izrada dokumentacije za kameni inventar crkve, za koju treba provesti konzervatorsko-restauratorska istraživanja. Građevina nema status zaštićenog kulturnog dobra iako je svojevremeno bila pod preventivnom zaštitom te je pokrenuta inicijativa za njezinu trajnu zaštitu. Objekt je dodatno zaštićen i time što je smješten unutar UNESCO-ove zaštitne buffer zone Tvrdave sv. Nikole.

Repozitorij istražne i projektne dokumentacije za špilju-crkvu sv. Ante

DOM-KONZALTINAG d.o.o. 2015. Crkva sv. Ante (Kanal sv. Ante) – konzervatorski elaborat. Šibenik.

DOM-KONZALTINAG d.o.o. 2016. Sanacija crkve sv. Ante u Kanalu sv. Ante – izvedbeni projekt – arhitektura – troškovnik. TD 113-2016. Šibenik.

DOM-KONZALTINAG d.o.o. 2021. Sanacija crkve sv. Ante u Kanalu sv. Ante – izvedbeni projekt – arhitektura – troškovnik. TD 91/2021. Šibenik.

Podrug, Emil. 2013. Izvještaj o sondažnom arheološkom istraživanju ispred špilje sv. Ante. Muzej grada Šibenika. Šibenik.

Podrug, Emil. 2017. Izvještaj o sondažnom arheološkom iskopavanju špilje sv. Ante 2017. godine. Muzej grada Šibenika. Šibenik.

Podrug, Emil. 2020. Izvješće o izvršenim radovima u špilji sv. Ante. Muzej grada Šibenika. Šibenik.

Prijatelj Pavičić, Ivana. 2020. Prilog izvješću o radovima u špilji sv. Ante: Stručna obrada kamenog baroknog oltara. Sveučilište u Splitu. Split.

Kameni inventar špilje-crkve sv. Ante
foto: S. Štrkalj

projekti i partnerstva

Od 2008. do 2022. Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije dovršila je osam projekata, a tri su u tijeku. Od tih jedanaest projekata, na pet je bila nositelj, a na šest projektni partner.

Projekti i partnerstva JU Priroda od 2008. do 2022.

PROJEKTI I PARTNERSTVO		
Br.	Početak projekta	Naziv / Sudionici
1	2008.	Jačanje ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima (SIPA)
2	2012.	Turistička valorizacija Kanala sv. Ante u Šibeniku
3		Edukativna podmorska staza u Murterskom kanalu
4	2014.	Razvoj turizma na rubnim područjima NP „Krka“
5		Partnerstvo za održivo korištenje zaštićenih dijelova prirode u Dalmaciji - Priroda Dalmacije
6		Turistička valorizacija Tvrdave sv. Nikole u Kanalu sv. Ante
7	2015.	Poučna staza uz podmorsku stazu na području ekološke mreže otok Murter od Jezera do Tisnog
8	2017.	Turistička valorizacija Kanala sv. Ante u Šibeniku - 2. faza - u tijeku
9		Razvoj okvira za upravljanje ekološkom mrežom NATURA 2000 - u tijeku
10	2018.	Hrvatski centar koralja Zlarin (HCKZ) - u tijeku
11		NATURA DRNIŠ - Održivi razvoj drniške prirodne baštine pod ekološkom mrežom Natura 2000

Priprema projektne aplikacije
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Važnost „vidljivosti“ u EU projektima
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Važnost „vidljivosti“ u EU projektima
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

PROJEKT

Jačanje ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima (SIPA)

NOSITELJ PROJEKTA

Regionalna razvojna agencija
Šibensko-kninske županije

PROJEKTNI PARTNERI

Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Zadarske županije, Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije, Javna ustanova „Nacionalni park Krka“, Nevladina organizacija Zanzibar, Non-governmental organization COOSS Marche Onlus

LOKACIJA PROJEKTA

Šibensko-kninska županija, Zadarska županija

POČETAK PROJEKTA

2008.

TRAJANJE PROJEKTA

14 mjeseci

OPIS PROJEKTA

Projekt je pokrenut s ciljem razvoja i promocije zaštićenih područja prirode i jačanja regionalne suradnje ustanova koje upravljaju zaštićenim prirodnim vrijednostima koje graniče s Jadranskim morem.

Vidikovac, projekt SIPA
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

U okviru projekta provedene su sljedeće aktivnosti:

- nabavljena je oprema (računala, uredski namještaj itd.) za urede Javne ustanove Priroda Šibensko-kninske županije
- provedene su edukacije stručnih zaposlenika Javne ustanove Priroda Šibensko-kninske županije o turističkom upravljanju i valorizaciji zaštićenih prirodnih područja i obuka jednog zaposlenika za vođenje nadzorne službe
- izrađene su dvije studije (podloge) za GIS bazu podataka o zaštićenim prirodnim vrijednostima
- lokalitet Guduča uređen je za prihvata posjetitelja kako bi se potaknula turistička djelatnost Javne ustanove
- izrađen je promotivni destinacijski vizualni identitet (leci i promotivni film)
- postavljen je info-kiosk o zaštićenim prirodnim vrijednostima u Turističkoj zajednici Šibensko-kninske županije
- osmišljene su organizirane rute koje su prezentirane turističkim agencijama.

Provedbom projekta poboljšana je oprema Javne ustanove Priroda Šibensko-kninske županije, povećane su kompetencije stručnog osoblja, pokrenuta je GIS baza zaštićenih prirodnih vrijednosti, uređenjem lokaliteta i osmišljenim turističkim rutama pokrenuta je turistička djelatnost JU, a tiskanjem informativnih letaka, izradom promotivnog filma i postavljanjem info-kioska u Šibeniku unaprijeđena je promocija zaštićenih prirodnih područja u Šibensko-kninskoj županiji.

Ukupna vrijednost projekta iznosila je 187.697,60 EUR. Projekt je financiran sredstvima EU u iznosu od 93.848,80 EUR (50 %), UNDP-a u iznosu od 30.970,10 EUR (16,50 %) i projektnih partnera, u okviru programa PHARE 2006: prekogranična suradnja Italije i Hrvatske, Phare CBC/INTERREG IIIA - New Neighbourhood Programme, u iznosu od 62.878,70 EUR (33,50 %).

PROJEKT

Turistička valorizacija Kanala sv. Ante u Šibeniku

NOSITELJ PROJEKTA

Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije

PROJEKTNI PARTNERI

Javna ustanova Razvojna agencija Šibensko-kninske županije, Turistička zajednica grada Šibenika

SURADNICI

Šibensko-kninska županija, Državni zavod za zaštitu prirode

LOKACIJA PROJEKTA

Šibenik, Šibensko-kninska županija

POČETAK PROJEKTA

2012.

TRAJANJE PROJEKTA

24 mjeseca

OPIS PROJEKTA

Projekt je pokrenut s ciljem poboljšanja turističke infrastrukture i sustava upravljanja za razvojno planiranje i promociju selektivnih oblika aktivnog i kulturnog turizma te razvoja malog i srednjeg poduzetništva u turizmu u Šibensko-kninskoj županiji.

Most Školjić, projekt Turistička valorizacija Kanala sv. Ante u Šibeniku
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

U okviru projekta provedene su sljedeće aktivnosti:

- izgrađena je pješačka staza duž jugoistočne strane Kanala sv. Ante, od uvale Panikovac do Tvrdave sv. Nikole, duga četiri kilometra i četristo metara
- uređen je vidikovac na najvišoj točki u Kanalu sv. Ante
- izgrađena je drvena mosna pješačka staza od kopna do otoka Školjić (uvala Škar - Školjić), duga sto pedeset metara
- obnovljen je zapušteni mul podno špilje sv. Ante u Kanalu sv. Ante
- pješačka staza opremljena je orijentacijskom i turističkom signalizacijom (kopnena i morski ulazi orijentacijskim tablama, a staza putokazima kretanja i edukativno-informativnim tablama)
- pješačka staza osvijetljena je autonomnom solarnom rasvjetom (s 550 svjetiljki) i opremljena klupama, koševima za otpatke, stalcima za bicikle i panoramskim dvogledom na vidikovcu
- provedena su arheološka istraživanja na području crkve sv. Ante
- uređeno je igralište za djecu u uvali Škar (površine 170 m²)
- izrađen je Nacrt plana upravljanja zaštićenim prirodnim vrijednostima u Šibensko-kninskoj županiji
- izrađen je plan promocije zaštićenih područja Šibensko-kninske županije
- izrađeni su promotivni materijali (brošure, leci i promotivni film).

Provedbom projekta unaprijeđena je suradnja između institucija, a novom turističkom ponudom potaknut je razvoj malog i srednjeg poduzetništva u turizmu u Šibensko-kninskoj županiji, ostvareni su uvjeti za selektivne oblike aktivnog i kulturnog turizma, tiskanjem promotivnih materijala i izradom promotivnog filma unaprijeđena je promocija zaštićenih prirodnih područja u Šibensko-kninskoj županiji, ostvareni su rast broja dolazaka i noćenja posjetitelja i rast prihoda.

Ukupna vrijednost projekta iznosila je 1.334.053,99 EUR. Projekt je proveden u okviru IPA III C komponente (Regionalni razvoj), a nacionalno sufinanciranje iznosilo je 433.486,03 EUR.

PROJEKT

Edukativna podmorska staza u Murterskom kanalu

NOSITELJ PROJEKTA

Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije

LOKACIJA PROJEKTA

Murter, Šibensko-kninska županija

POČETAK PROJEKTA

2012.

TRAJANJE PROJEKTA

13,5 mjeseci

OPIS PROJEKTA

Projekt je pokrenut s ciljem očuvanja zaštićenih morskih područja u Šibensko-kninskoj županiji, podizanja svijesti o važnosti zaštite morskih staništa i osmišljavanja nove edukativne ponude za posjetitelje.

U okviru projekta provedene su sljedeće aktivnosti:

- izrađena je projektna dokumentacija i ishodovane su potrebne dozvole
- nabavljena je oprema i pričvršćena na morsko dno.

Provedbom projekta, na dnu uvale Sv. Andrije u Murterskom kanalu, uz šetnicu Tisno – Jezera, postavljeno je sedam numeriranih plutača s rukohvatima, pričvršćenih za morsko dno lancima na kojima su, na dubini od oko pola metra, edukativne ploče s prikazima živoga svijeta u okruženju. Prva je to edukativna podmorska staza u Hrvatskoj na kojoj posjetitelji uranjanjem mogu upoznati jadransku (mediteransku) podmorsku floru i faunu. Ta nova turistička ponuda unaprijedila je aktivni edukativni turizam i promociju zaštićenih morskih područja i Natura 2000 lokaliteta u Šibensko-kninskoj županiji.

Ukupna vrijednost projekta iznosila je 30.822,75 EUR. Projekt su sufinancirali Ministarstvo turizma RH, UNDP projekt COAST, MedPAN organizacija, MAVa Foundation, Foundation Prince Albert II de Monaco i FFEM (Fonds Français pour l'Environnement Mondial).

Tabla na podmorskoj stazi u Murteru
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

PROJEKT

Razvoj turizma na rubnim dijelovima Nacionalnog parka „Krka“

NOSITELJ PROJEKTA

Grad Drniš

PROJEKTI PARTNERI

Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije,
Javna ustanova Razvojna agencija Šibensko-kninske
županije, Turistička zajednica grada Drniša i Gradski
muzej Drniš

LOKACIJA PROJEKTA

Drniš, Šibensko-kninska županija

POČETAK PROJEKTA

2014.

TRAJANJE PROJEKTA

18 mjeseci

OPIS PROJEKTA

Projekt je pokrenut s ciljem razvoja i promocije
jedinstvene i atraktivne turističke ponude na rubnim
dijelovima NP „Krka“.

U okviru projekta na području Značajnog krajobraz
Vodeni tok i kanjon Čikole provedene su sljedeće
aktivnosti:

- postavljena je na visini od 120 do 130 m *Zipline*
konstrukcija duga 1,4 km
- uređeno je i opremljeno četrdeset smjerova za
slobodno penjanje
- uređeno je i opremljeno deset kilometara kanjoning
rute
- uređena su dva kilometra pješačke staze s dvama
vidikovcima opremljenim s dvanaest edukativnih
tabli
- uređeni su pristupna cesta i parkiralište za trideset
vozila
- istražena je i uređena za posjećivanje špilja
Štrikinica, u kojoj su izloženi arheološki i
paleontološki artefakti.

Provedbom projekta, odnosno novom turističkom
ponudom, dugoročno je lokalnim turističkim
djelatnicima, vlasnicima seoskih domaćinstava,
iznajmljivačima i malim i srednjim poduzetnicima
omogućena dulja turistička sezona, te rast broja
dolazaka i noćenja posjetitelja i rast prihoda.

Ukupna vrijednost projekta iznosila je 632.133,51
EUR. Projekt je financiran sredstvima programa IPA
III C – Operativni program regionalna konkurentnost
2007.-2013., a nacionalno sufinanciranje iznosilo je
99.750,67 EUR.

Zipline u kanjonu Čikole
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

PROJEKT

Partnerstvo za održivo korištenje zaštićenih dijelova prirode u Dalmaciji – Priroda Dalmacije

NOSITELJ PROJEKTA

Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce

PROJEKтни PARTNERI

Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije, ekološka udruga „Krka“ Knin, Javna ustanova za zaštićena područja Splitsko-dalmatinske županije, Javna ustanova za zaštićena područja Dubrovačko-neretvanske županije

LOKACIJA PROJEKTA

grad Knin – značajni krajobraz i Natura 2000 područje Rijeka Krčić (HR2000917 Krčić)

POČETAK PROJEKTA

2014.

TRAJANJE PROJEKTA

18 mjeseci

OPIS PROJEKTA

Projekt je pokrenut s ciljem učinkovitog upravljanja zaštićenim i Natura 2000 područjima u dalmatinskim županijama i održivog korištenja prirodnih resursa promicanjem Natura 2000 lokaliteta kao destinacija aktivnog turizma.

U okviru projekta provedene su sljedeće aktivnosti:

- osmišljeni su i tiskani edukativni materijali za „Zelene izlete“
- organizirani su „Zeleni izleti“ za učenike
- organizirane su radionice za razvoj programa aktivnog turizma i turističkog info-portala u Kninu
- sastavljen je program aktivnog turizma
- organizirane su radionice za vodiče aktivnog turizma
- pješačka staza Krčić opremljena je edukativnim tablama, klupama i stolovima.

Provedbom projekta osmišljena su četiri nova i dopunjena dva postojeća edukacijska „Zelena izleta“ za škole u Dalmaciji, a osmišljena su i promovirana i četiri programa aktivnog turizma kroz zaštićena i Natura 2000 područja u Dalmaciji za posjetitelje.

Ukupna vrijednost projekta iznosila je 138.888,00 EUR. Projekt je proveden u okviru Nacionalnog programa za Hrvatsku u sklopu EU IPA komponente Pomoć u tranziciji i jačanju institucija, a nacionalno sufinanciranje iznosilo je 14.027,69 EUR.

PROJEKT

Turistička valorizacija Tvrđave sv. Nikole u Kanalu sv. Ante

NOSITELJ PROJEKTA

Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije

PROJEKTNI PARTNERI

Šibensko-kninska županija, Javna ustanova Razvojna
agencija Šibensko-kninske županije

LOKACIJA PROJEKTA

Šibenik, Šibensko-kninska županija

POČETAK PROJEKTA

2014.

TRAJANJE PROJEKTA

60 mjeseci

OPIS PROJEKTA

Projekt je pokrenut s ciljem društvenog i gospodarskog razvoja lokalne i regionalne samouprave i uspostavljanja iznimne kulturne atrakcije i jedinstvenih posjetiteljskih sadržaja na prostoru grada Šibenika radi unaprjeđenja turističke prepoznatljivost destinacije.

Projekt svjetlotehnike, izvor: Hrvatski restauratorski zavod
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

U okviru projekta provedene su sljedeće aktivnosti:

- izrađene su podloge za arhitektonske projekte
- izrađeni su arhitektonski projekti za uređenje Tvrđave sv. Nikole
- izrađeni su arhitektonski projekti pristupne infrastrukture
- izrađena je dokumentacija za postizanje očuvanosti okoliša i prirode
- izrađena je dokumentacija za upravljanje i promociju kulturne baštine
- izrađena je dokumentacija za apliciranje provedbe integriranog programa na Strukturne fondove EU.

Provedbom projekta izrađena je sva potrebna dokumentacija za rekonstrukciju i turističku valorizaciju tvrđave. Budući da je Tvrđava sv. Nikole (16. st.) u Kanalu sv. Ante jedinstveni spomenik renesansnog fortifikacijskog graditeljstva i vrhunski primjer hrvatske graditeljske baštine upisana u Registar zaštićenih kulturnih dobara RH, da se od 2017. nalazi i na UNESCO-ovom Popisu svjetske baštine u sklopu nominacije „Obrambeni sustavi Republike Venecije u razdoblju od 16. do 17. st.“, da se nalazi na području Značajnog krajobrazza Kanal – Luka, a buffer zona dijelom na području ekološke mreže Natura 2000 Ušće Krke HR30007171, projektna dokumentacija njezine obnove, uz restauratorske i sanacijske radove, sagledala je i njezinu namjenu, planirane sadržaje, infrastrukturu, te turističke i marketinške potencijale.

Ukupna vrijednost projekta iznosila je 2.126.264,42 HRK. Projekt je proveden u okviru poziva za Pripremu i provedbu Integriranih razvojnih programa temeljenih na obnovi kulturne baštine u okviru Operativnog programa Konkurentnost i kohezija (2014. – 2020.). Projekt je financiran bespovratnim sredstvima Europskog fonda za regionalni razvoj u iznosu od 1.679.536,27 HRK, a nacionalno sufinanciranje iznosilo je 446.728,15 HRK.

PROJEKT

Poučna staza uz podmorsku stazu na području ekološke mreže otok Murter od Jezera do Tisnog

NOSITELJ PROJEKTA

Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije

SURADNICI

Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Šibensko-kninska županija

LOKACIJA PROJEKTA

Murter, Šibensko-kninska županija

POČETAK PROJEKTA

2015.

TRAJANJE PROJEKTA

3,5 mjeseci

OPIS PROJEKTA

Projekt je pokrenut s ciljem promicanja zaštićenih područja mreže NATURA 2000 Murter i Murterski kanal u Šibensko-kninskoj županiji i podizanja razine sigurnosti i očuvanja lokaliteta.

U okviru projekta provedene su sljedeće aktivnosti:

- uređena je pješačka staza duga 1 300 m
- uređena su odmorista s klupama
- postavljeno je pet informativnih tabli o NATURA 2000 područjima Murter i Murterski kanal i zaštićenim vrstama.

Provedbom projekta izrađena je sva potrebna dokumentacija, podignuta je razina sigurnosti i promovirana su zaštićena morska područja i Natura 2000 lokaliteti u Šibensko-kninskoj županiji.

Ukupna vrijednost projekta iznosila je 972.067,82 HRK. Projekt je financiran sredstvima Svjetske banke kroz Projekt integracije u EU Natura 2000 (NIP), s ciljem pružanja pomoći županijskim javnim ustanovama za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima prilikom implementacije ciljeva europske mreže Natura 2000 u njihove investicijske programe.

Informativna tabla na pješačkoj stazi Jezera – Tisno
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

PROJEKT

Turistička valorizacija Kanala sv. Ante u Šibeniku - 2. faza

NOSITELJ PROJEKTA

Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije

PROJEKTNI PARTNERI

Šibensko-kninska županija, Javna ustanova Razvojna agencija Šibensko-kninske županije, Turistička zajednica grada Šibenika

LOKACIJA PROJEKTA

Šibenik, Šibensko-kninska županija

POČETAK PROJEKTA

2017.

TRAJANJE PROJEKTA

U tijeku

OPIS PROJEKTA

Projekt je pokrenut s ciljem očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti, povećanja privlačnosti i obrazovnog kapaciteta te unaprjeđenja turističkog i gospodarskog potencijala Značajnog krajobraza Kanal - Luka u Šibeniku i ekološke mreže Natura 2000 Ušće Krke kroz uređenje, opremanje i kreiranje sadržaja posjetiteljskog centra kako bi se doprinijelo održivom društvenom i gospodarskom razvoju na lokalnoj i regionalnoj razini.

Posjetiteljski centar u uvali Minerska
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

U okviru projekta provedene su sljedeće aktivnosti podijeljene u pet elemenata ovisno o dinamici planiranih radova:

1. PRIPREMA PROJEKTNO-TEHNIČKE DOKUMENTACIJE I STUDIJA

- izrađen je glavni projekt posjetiteljskog centra - Kanal sv. Ante
- izrađeni su izvedbeni projekti centralne zgrade, kafe bara i sanitarija za posjetitelje posjetiteljskog centra, odnosno arhitektonski projekt, projekt konstrukcije, projekt elektroinstalacija, projekt vodovoda i odvodnje i projekt grijanja/hlađenja/ventilacije
- izrađeni su idejni, glavni i izvedbeni projekt infrastrukture na području posjetiteljskog centra
- izrađeni su idejni i izvedbeni projekt uređenja okoliša posjetiteljskog centra
- izrađeni su idejni i izvedbeni projekt likovnog i muzeološkog postava unutarnjih i vanjskih prostora na području posjetiteljskog centra
- za prijavu projekta uređenja posjetiteljskog centra, financiranog sredstvima strukturnih fondova, izrađena je projektna prijava (aplikacija) za provedbu projekta (obrazac A i B) sa studijom izvodljivosti i analizom troškova i koristi
- za osiguranje kvalitetne provedbe projekta i njegove održivosti izrađen je Akcijski plan upravljanja posjetiteljima ZK Kanal - Luka u Šibeniku.

2. POSJETITELJSKA INFRASTRUKTURA I SADRŽAJI

- u tijeku su rekonstrukcija i unutarnje uređenje i opremanje dvoetažne centralne zgrade
- izrađene su instalacije poučno-edukacijskih i interpretacijskih sadržaja centralne zgrade posjetiteljskog centra
- rekonstruiran je i uređen kafe bar te su uređena i opremljena edukativna odmorišta
- uređena je i opremljena poučna staza za slijepe i slabovidne osobe
- postavljen je i opremljen sustav za evidenciju, praćenje kretanja i kontrolu posjetitelja

PROJEKT

3. PRISTUPAČNOST I KOMUNALNI SADRŽAJI

- izgrađena je komunalna infrastruktura kompleksa posjetiteljskog centra
- rekonstruirane su i uređene sanitarije za posjetitelje

4. EDUKACIJA I INTERPRETACIJA

- osmišljeni su i izrađeni edukacijsko-interpretacijski programi i materijali
zaposlenici JU Priroda osposobljeni su za vođenje edukacijskih programa
- stručni zaposlenici JU Priroda educirani su za planiranje održivog turizma
- proveden je projekt *Monitoring Ušća Krke*, prirodoslovna istraživanja s ciljem očuvanja biološke i krajobrazne raznolikosti, rezultati su korišteni za izradu edukacijskih materijala i interpretacijskih izložaka u posjetiteljskom centru
- organizirana je javna prezentacija rezultata projekta *Monitoring Ušća Krke*, ciljanih vrsta i staništa važnih za Natura 2000 područje Ušća Krke, s ciljem podizanja svijesti lokalnog stanovništva o potrebi zaštite prirode

5. PROMOCIJA I VIDLJIVOST

- provedena je PR kampanja, koja je uključivala izradu *press-clippinga* i organiziranje konferencija za medije na kojima je projekt promoviran
- izrađeni su promotivni materijali kojima je osigurana vidljivost projekta i EU financiranja (ID brošura projekta, olovke, blokovi, ekološke platnene vrećice, *USB stickovi*, *roll-up banneri* i sl.),
- organizirana je početna prezentacija projekta
- izrađena je *web* stranica Zaštićena područja Šibensko-kninske županije
- osmišljena je marketinška strategija i provedena promotivna mini kampanja
- projekt i zaštićena područja Šibensko-kninske županije predstavljeni su na međunarodnom turističkom sajmu (Berlin 2021.)
- projekt je predstavljen lokalnim agencijama i organiziran je FAM trip.

Provedbom projekta uređeno je i opremljeno 599,89 m² bruto površine centralne zgrade posjetiteljskog centra (prezentacijski centar, info-pult, suvenirnica, polivalentna prezentacijska dvorana, uredi i sanitarije za zaposlenike, zgrada kafe bara s otvorenom terasom i zimskim vrtom kapaciteta do 80 osoba, edukativno odmorište površine 9 900 m², s amfiteatrom namijenjenim održavanju kulturnih i edukativnih događanja i brončanom maketom reljefa Kanala sv. Ante, sanitarne prostorije sa zahodima za posjetitelje i previjalištem za bebe). Rekonstrukcijom i uređenjem objekata i obnovom infrastrukture (vodovodnih i hidrantskih instalacija i kanalizacijske mreže odvodnje) omogućen je prihvata posjetitelja u posjetiteljski centar. Postavljenjem sustava i opreme za evidenciju, praćenje kretanja i kontrolu posjetitelja i prilagodbom poučne staze (oko 400 m) za slijepe i slabovidne osobe, smanjeni su rizici njezina korištenja. U okviru projekta osmišljeno je deset edukativnih sadržaja tematske cjeline *Dodir mora i rijeke* (multimedijski, računalne virtualne simulacije, grafički prikazi i makete) i pet edukativnih sadržaja tematske cjeline *Podmorje* (multimedija, modeli, grafički prikazi, sferni projekcijski sustav). Osmišljeni su edukacijski programi za ciljane skupine, tiskani su radni materijali i pripremljene prezentacije prirodne i kulturne baštine Šibensko-kninske županije. Stručni zaposlenici Javne ustanove Priroda Šibensko-kninske županije sudjelovali su u edukaciji o turističkom upravljanju i valorizaciji zaštićenih prirodnih područja i pohađali su napredni tečaj na temu Upravljanje i razvoj turizma u zaštićenim područjima.

Provedbom projekta potaknut je razvoj malog i srednjeg poduzetništva u turizmu u Šibensko-kninskoj županiji, ostvareni su uvjeti za selektivne oblike aktivnog i kulturnog turizma, tiskanjem promotivnih materijala i izradom promotivnog filma poboljšana je promocija zaštićenih prirodnih područja u Šibensko-kninskoj županiji i ostvareni rast broja dolazaka i noćenja posjetitelja i rast prihoda.

Ukupna vrijednost projekta iznosi 26.554.752,95 HRK. Projekt se provodi u okviru poziva za Promicanje održivog razvoja prirodne baštine kroz Operativni program Konkurentnost i kohezija (2014.-2020.). Ukupni prihvatljivi troškovi iznosili su 26.068.218,30 kn, od čega su bespovratna sredstva iznosila 19.633.561,16 HRK, a nacionalno sufinanciranje 6.434.657,14 HRK.

Pogled kroz Vodeni zid

Žlica mora

Podmorje

Dijelovi izložbenog postava posjetiteljskog centra „Kanal sv. Ante”
foto: F. Beusan

PROJEKT

Razvoj okvira za upravljanje ekološkom mrežom NATURA 2000

NOSITELJ PROJEKTA

Ministarstvo zaštite okoliša i energetike

PROJEKTNI PARTNER

Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije

LOKACIJA PROJEKTA

Šibensko-kninska županija

POČETAK PROJEKTA

2017.

TRAJANJE PROJEKTA

kraj 2022.

OPIS PROJEKTA

Projekt je pokrenut s ciljem uspostave okvira za učinkovito upravljanje ekološkom mrežom Natura 2000 u Hrvatskoj kroz participativni razvoj planova upravljanja područjima ekološke mreže, razvoj institucionalnih i individualnih kapaciteta za upravljanje i podizanje javne svijesti o važnosti očuvanja tih područja.

ZK Vodeni tok i kanjon Čikole
foto: I. Pervan

U okviru projekta provedene su sljedeće aktivnosti:

- koordiniranje izrade Plana upravljanja (6077) Ušće Krke, Značajni krajobraz Kanal – Luka i Značajni krajobraz Krka-donji tok
- koordiniranje izrade Plana upravljanja (6130) Srednji kanal – Murtersko more, koji obuhvaća područje ekološke mreže značajno za očuvanje ciljnih stanišnih tipova i ciljnih vrsta (HR3000419) J. Molat – Dugi – Kornat-Žirje – Zlarin – Murter – Pašman – Ugljan – Rivanj – Sestrunj – Molat
- sudjelovanje u izradi Plana upravljanja (7006) Krka i okolni plato (HR1000026), Značajni krajobraz Krka – gornji tok i Značajni krajobraz Čikola
- sudjelovanje u izradi Plana upravljanja (6001) Dinara, (6034) Cetina, Ravni kotari i Srednji kanal – Murtersko more
- sudjelovanje u izradi Plana upravljanja (6006) Ravni kotari.

Provedbom projekta izradit će se planovi upravljanja područjima ekološke mreže Natura 2000 na području Šibensko-kninske županije, ojačani su kapaciteti za upravljanje ekološkom mrežom Natura 2000, uspostavljen sustav i standardi planiranja i praćenja upravljanja, revizija ciljeva očuvanja i ekoloških zahtjeva, vrsta stanišnih tipova te mjera očuvanja i planova gospodarenja koji na odgovarajući način sagledavaju Natura 2000 područja.

Ukupna vrijednost projekta iznosi 186.497.150,00 HRK. Financiran je iz Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020., korisnik je Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, a suradnici na projektu javne ustanove koje upravljaju zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže.

PROJEKT

NATURA DRNIŠ - Održivi razvoj drniške prirodne baštine pod ekološkom mrežom Natura 2000

NOSITELJ PROJEKTA

Grad Drniš

PROJEKTNI PARTNER

Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije

LOKACIJA PROJEKTA

Drniš, Šibensko-kninska županija

POČETAK PROJEKTA

2018.

TRAJANJE PROJEKTA

37 mjeseci

OPIS PROJEKTA

Projekt je pokrenut s ciljem uređenja/gradnje nove posjetiteljske infrastrukture (hostela i biciklističko-pješačke staze) i osmišljavanja novih edukativno-interpretativnih sadržaja o drniškoj prirodnoj baštini radi podizanja stupnja educiranosti posjetitelja i lokalnog stanovništva.

U okviru projekta provedene su sljedeće aktivnosti:

- uređena je pješačko-biciklistička staza Promina
- uređen je hostel Bogatić
- dopunjen je sustav javnih bicikla: nabavljeno je dvanaest novih bicikla (četiri brdska i osam električnih)
- postavljena su dva solarna terminala (pored hostela u Bogatiću i planinarskog doma na Promini)
- organiziran je monitoring ptica drniškog kraja
- izrađena je interaktivna knjiga Prirodne ljepote Drniša.

Provedbom projekta uređeni su hostel i pješačko-biciklistička staza Promina, čime su ostvarene nova ponuda aktivnog turizma i promocija zaštićenih područja i Natura 2000 lokaliteta u Šibensko-kninskoj županiji.

Ukupna vrijednost projekta iznosila je 5.674.022,42 HRK, prihvatljivi troškovi iznosili su 5.606.793,54 HRK. Financiran je sredstvima EU u iznosu od 4.765.774,50 HRK iz Operativnog programa „Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020.“.

Izložba fotografija ptica *Natura Drniš* autora Ivice Lolića
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

PROJEKT

Hrvatski centar koralja Zlarin (HCKZ)

NOSITELJ PROJEKTA

Grad Šibenik

PROJEKтни PARTNERI

Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije, Turistička zajednica Zlarin, Udruga za zaštitu prirode i okoliša te promicanje održivog razvoja Argonauta

LOKACIJA PROJEKTA

Otok Zlarin

POČETAK PROJEKTA

2018.

TRAJANJE PROJEKTA

prosinac 2022.

OPIS PROJEKTA

Projekt je pokrenut s ciljem uređenja, opremanja i kreiranja sadržaja posjetiteljskog centra koralja, koji će doprinijeti održivom društvenom i gospodarskom razvoju lokalne zajednice, povećati privlačnost odredišta u okviru ekološke mreže Natura 2000 (Otočić Drvenik i vezani lokaliteti) i promovirati i valorizirati prirodnu baštinu i jačati obrazovne kapacitete lokalnog stanovništva i posjetitelja o važnosti zaštite prirode.

U okviru projekta provedene su sljedeće aktivnosti:

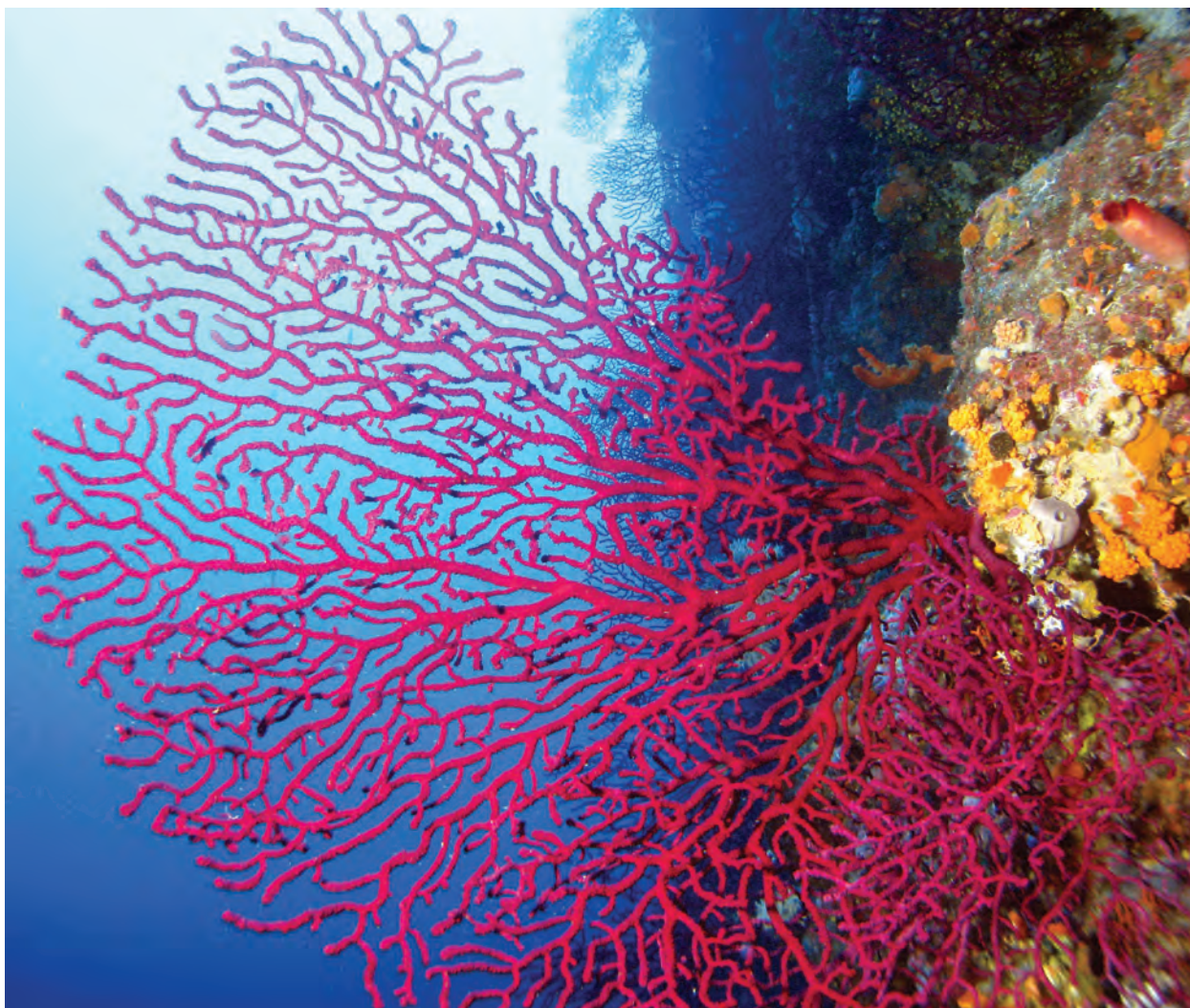
- obnovljene su i uređene kuće Šare i Kažerma
- uspostavljen je sustav praćenja kretanja posjetitelja
- proveden je monitoring koraligenske biocenoze
- nabavljena su plovila i vozila za prijevoz posjetitelja
- izrađen je set jedinstvenih suvenira
- provedena je edukacija djelatnika centra i partnera o funkcijama centra
- razvijeni su edukativni i turistički programi
- osmišljeni su brend i promocija HCK Zlarin.

Ukupna vrijednost projekta: 24.127.147,50 HRK

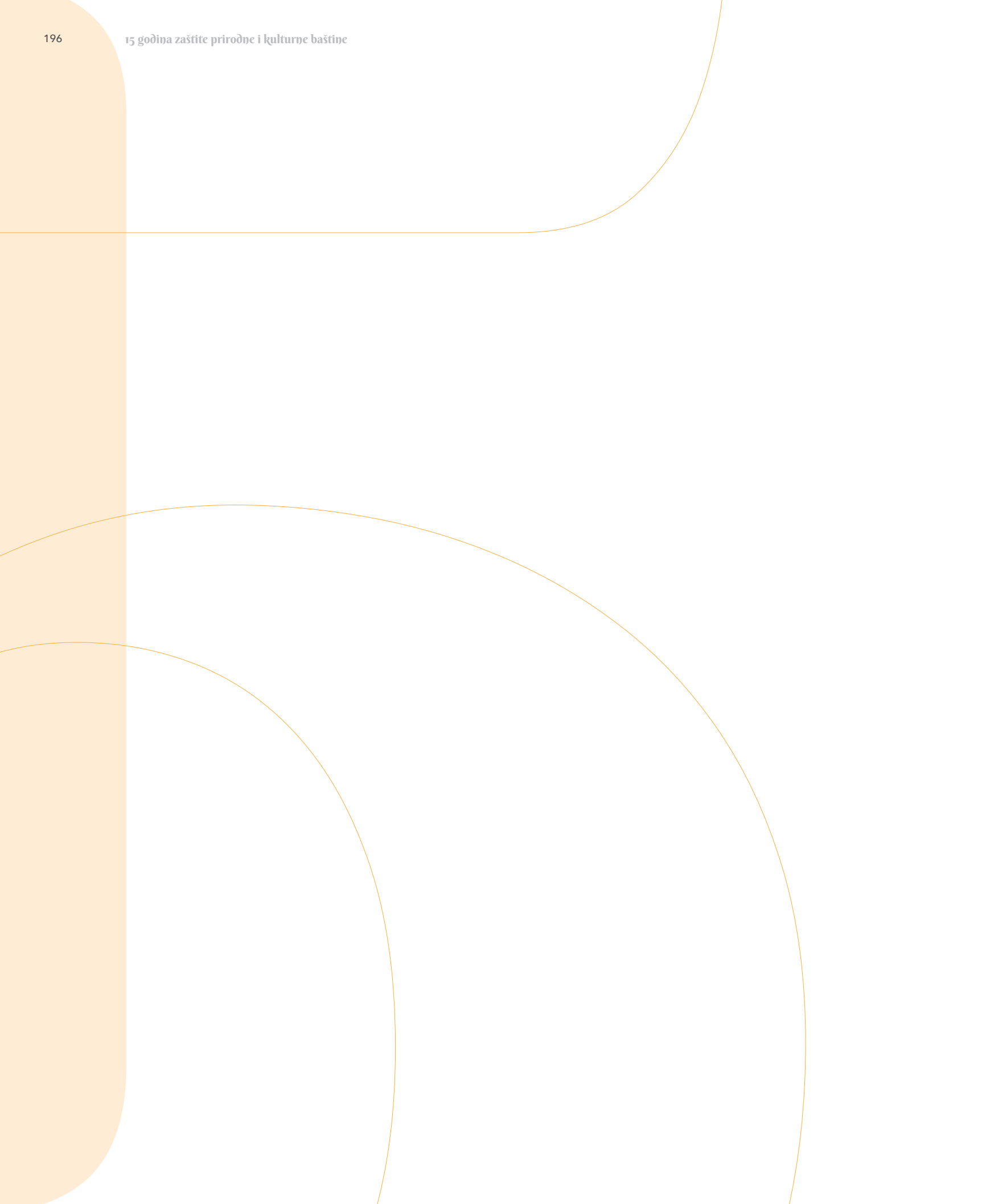
Ukupni prihvatljivi troškovi: 17.776.539,97 HRK

Bespovratna sredstva: 13.332.404,97 HRK (75 %).

Projekt je financiran sredstvima Europskog fonda za regionalni razvoj.

Crveni koralj (*Corallium rubrum*)
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

upravljanje posjećivanjem i posjetiteljska infrastruktura

Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije, u okviru djelokruga svog rada i djelovanja, a u skladu s općim načelima i smjernicama planiranja upravljanja, kontinuirano teži provođenju primjerenih oblika posjećivanja, s krajnjim ciljem uspostave organiziranog i održivog posjećivanja i povećane prepoznatljivosti vrijednosti prirodne i kulturne baštine lokaliteta kojima upravlja.

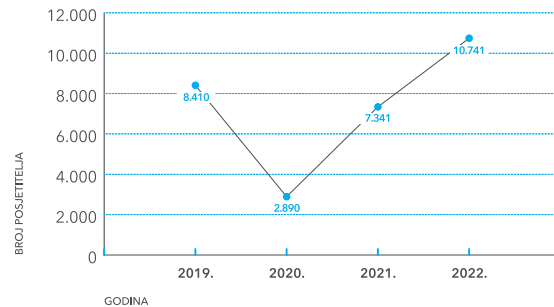
Upravljanje posjećivanjem

Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije dovršava projekt Turistička valorizacija Kanala sv. Ante u Šibeniku – 2. faza uređenjem, opremanjem i kreiranjem sadržaja posjetiteljskog centra u uvali Minerska s ciljem povećanja privlačnosti i obrazovnog kapaciteta te unaprjeđenja posjetiteljskog potencijala Značajnog krajobraza Kanal – Luka u Šibeniku, ali i cijelog ušća rijeke Krke. Stoga je radi kvalitetne provedbe projekta i njegove održivosti 2020. izrađen Akcijski plan upravljanja posjetiteljima Značajnog krajobraza Kanal – Luka u Šibeniku. Akcijski plan rađen je s ciljem unaprjeđenja upravljanja posjećivanjem, izgradnje primjerene posjetiteljske infrastrukture, rasta godišnjeg broja posjetitelja i udjela posjetitelja uključenih u edukativne programe za posjeta. Plan sadrži evaluaciju postojećeg stanja u sustavu upravljanja posjetiteljima, prijedlog idejnog okvira upravljanja posjećivanjem, interpretacijom i edukacijom, elemente vizije stanja 2030., strategiju i tehnike upravljanja posjećivanjem, opće i posebne ciljeve do 2030., okvir i preporuke monitoringa posjećivanja (načina posjećivanja i prostorno-vremenske distribucije, strukture, motivacije, doživljaja i zadovoljstva posjetitelja, utjecaja posjećivanja na nezaštićene prirodne i kulturne vrijednosti, lokalnu zajednicu, gospodarstvo i prihode i rashode poslovanja).

Izrađena su marketinška strategija i medija plan za područje Značajnog krajobraza Kanal – Luka u Šibeniku, web stranica zaštićenih područja Šibensko-kninske županije, projektna i image brošura ZK Kanal – Luka te edukativno prezentacijski i promotivni materijali, a zaštićena područja prirode u Županiji predstavljena su 2021. godine na prvom virtualnom međunarodnom turističkom sajmu ITB u Berlinu.

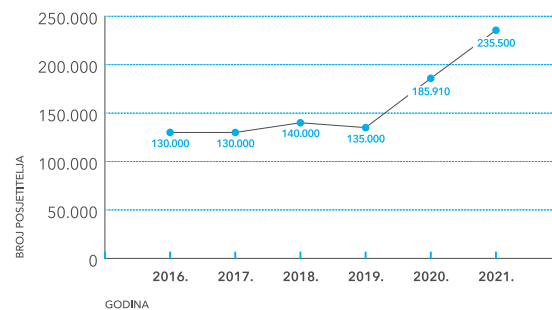
Tvrđavi sv. Nikole u Kanalu sv. Ante od lipnja 2019. može se pristupiti samo brodom i to u organizaciji Javne ustanove Priroda Šibensko-kninske županije u sklopu organiziranog programa obilaska ZK Kanal – Luka. Na brodu su posjetiteljima dostupni multimedijalni vodiči i slušalice a za pitanja pratitelji interpretatori. Od uspostave organiziranog posjećivanja brodom prati se broj posjetitelja Tvrđave sv. Nikole, broj izdanih i prodanih ulaznica, broj ulaznica prodanih/kupljenih preko web-shopa i u info-centru, broj ulaznica prema važećem cjeniku i državi porijekla posjetitelja, da bi se u budućnosti unaprijedila višejezična komunikacija s posjetiteljima. Broj posjetitelja prati se i na šetnici kroz Kanal sv. Ante, od 2016. nadzornom videokamerom u uvali Škar, a od 2019. senzornim brojačima u uvali Škar, Minerskoj i Paninkovcu (kod vile Moj mir).

Tvrđava sv. Nikole

Kretanje broja posjetitelja na lokalitetu Tvrđava sv. Nikole

ZK Kanal - Luka

Kretanje broja posjetitelja na lokalitetu ZK Kanal - Luka

Organizacija posjećivanja na ostalim zaštićenim područjima uglavnom se temelji na davanju koncesijskog odobrenja za ciljane djelatnosti zainteresiranim partnerima.

Na području ZK Čikola odobrene su djelatnosti aktivnog turizma: gospodarsko korištenje *Zipline* poligonom, organizirano vođenje posjetitelja i avanturistički turizam (kanjoning / *via ferrata*, *hiking* i *trekking*).

Na području ZK Krka – gornji tok odobrene su sljedeće djelatnosti: organizirano vođenje posjetitelja, splavarenje, kajak, kanu i sl.

Posjetiteljski centar u Kanalu sv. Ante
foto: G. Šafarek

Staza za slijepe od uvale Škar do uvale Minerska
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Posjetiteljska infrastruktura

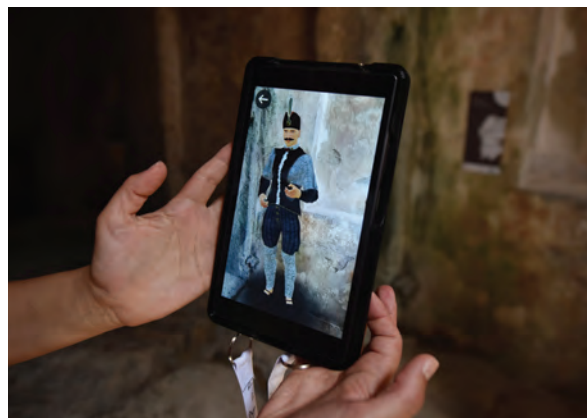
Programi obilaska područja kojima upravlja Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije najvećim su dijelom fokusirani na jugozapadnu obalu Kanala sv. Ante, odnosno na posjetiteljski centar i Tvrđavu sv. Nikole. Shodno tomu slijedilo je i uređivanje i prilagodba posjetiteljske infrastrukture.

Najveća dostignuća vidljiva su na području ZK Kanal – Luka, gdje je posjetiteljska infrastruktura uređena u okviru projekata Turistička valorizacija Kanala sv. Ante u Šibeniku i Turistička valorizacija Kanala sv. Ante u Šibeniku – 2. faza, financiranih sredstvima iz EU fondova. U okviru tih projekata uređene su pješačka staza duž jugoistočne strane Kanala sv. Ante, duga četiri kilometra i četristo metara, drvena mosna pješačka staza od kopna do otoka Školjića, duga sto pedeset metara i komunalna infrastruktura kompleksa posjetiteljskog centra, rekonstruirane su i uređene sanitarije za posjetitelje, kao i dvoetažna centralna zgrada i kafe bar, uređen je vidikovac u Kanalu sv. Ante, opremljeni poučna staza za slijepe i slabovidne osobe, edukativna odmorišta i igralište za djecu u uvali Škar, obnovljen je zapušteni pristan ispred špilje sv. Ante u Kanalu sv. Ante. Pješačka staza opremljena je orijentacijskom i turističkom signalizacijom (kopneni i morski ulazi orijentacijskim tablama, a staza putokazima kretanja i edukativno-informativnim tablama), osvijetljena autonomnom solarnom rasvjetom i opremljena klupama, koševima za otpatke, stalcima za bicikle i panoramskim dvogledom na vidikovcu.

Brod s posjetiteljima
foto: Velimir Bešić

Na Tvrđavi sv. Nikole pod nadzorom Konzervatorskog odjela Šibenik izvedeni su manji građevinski radovi radi sigurnosti posjetitelja, sanirani su brodsko pristanište i pristupna rampa na glavnom ulazu, čime je omogućen siguran i organiziran pristup tvrđavi morskim putem. Postavljene su informativne table, znakovi kretanja, „točke interesa“, označene na pločicama s brojem interpretacijskih tema (ukupno trideset sedam), od čega je devet pločica s oznakom AR (*augmented reality* – proširena stvarnost), digitalne slike virtualnog svijeta koje interpretiraju ključne kulturne vrijednosti povezane s tvrđavom (od načina života kaštelana i posade u tvrđavi do njezine prilagodbe kroz vrijeme) i jedna videoigra (koja omogućava prikupljanje topovskih punjenja i sudjelovanje u igri Pucanje iz topa). Na brodu za prijevoz posjetitelja od šibenske rive do tvrđave nalaze se multimedijalni višejezični vodiči s tekstom o prirodnoj i kulturnoj baštini Značajnog krajobraza Kanal – Luka u Šibeniku.

AR u interijeru Tvrđave sv. Nikole
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Na području ZK Čikola u okviru projekta Razvoj turizma na rubnim dijelovima Nacionalnog parka „Krka“ u kanjonu Čikole postavljena je, na visini od 120 do 130 m, *zipline* konstrukcija duga 1,4 km, uređeni su pristupna cesta i parkiralište za trideset vozila, duž kanjona rijeka Čikole uređeni su dva kilometra pješačke staze s dvama vidikovcima opremljenim s dvanaest edukativnih tabli, uređeno je i opremljeno četrdeset smjerova za slobodno penjanje, dva kilometra *hiking* staze i deset kilometara kanjonineg rute. Pješačka staza opremljena je orijentacijskom i turističkom signalizacijom.

Na području ZK Gvozdеново – Kamenar, od posjetiteljske infrastrukture, sredstvima Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj obnovljen je postojeći vidikovac, postavljene su multifunkcionalne klupe za odmor, obnovljene su trim-staza i postojeća

Ulazni portal Tvrđave sv. Nikole
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

infrastruktura (dječje igralište, park za vježbanje na otvorenom, bočalište i šetnica), a postavljene su i četiri edukativno-informativne i orijentacijska tabla poučne staze.

U okviru projekta Partnerstvo za održivo korištenje zaštićenih dijelova prirode u Dalmaciji – Priroda Dalmacije, na području ZK Rijeka Krčić, europskim sredstvima pješačka staza Krčić opremljena je edukativnim tablama, klupama i stolovima, a postavljene su i dvije edukativno-informativne table.

U okviru projekta Edukativna podmorska staza u Murterskom kanalu, na dnu uvale Sv. Andrija u Murterskom kanalu postavljeno je sedam numeriranih plutača s edukativnim tablama s prikazima morske flore i faune.

U okviru projekta Poučna staza uz podmorsku stazu na području ekološke mreže otok Murter od Jezera do Tisnog, na Murteru je, sredstvima Svjetske banke kroz Projekt integracije u EU Natura 2000 (NIP), uređena pješačka staza duga 1 300 m s odmorištima na kojima su postavljene klupe i pet informativnih tabli o NATURA 2000 područjima Murter i Murterski kanal i zaštićenim morskim vrstama u okruženju.

Od ostalih infrastrukturnih sadržaja namijenjenim posjetiteljima valja istaknuti još i uređen vidikovac na Guduči (255 m²), na kojemu su postavljene četiri informativne table u okviru projekta Jačanje ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima (SIPA). Projekt je financiran sredstvima EU, UNDP-a i projektnih partnera. Edukativno-informativne table postavljene su i na ostalim zaštićenim područjima kojima upravlja JU Priroda Šibensko-kninske županije na kojima nema organiziranog posjećivanja, ali su u središtu zanimanja lokalnog stanovništva.

Zipline u kanjonu Čikole
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Detalj s pješačke staze Krčić
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

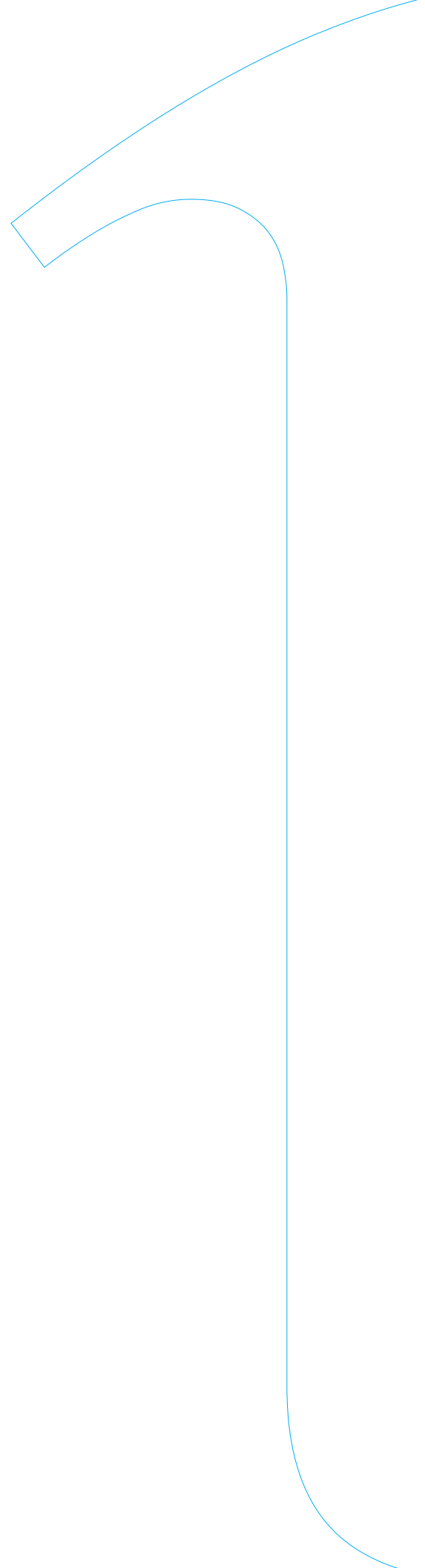

Tabla na poučnoj stazi u Jezerima
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Murter
foto: I. Pervan

edukacija, interpretacija i promocija

Mješčice (*Halocynthia papillosa*), Kanal sv. Ante
foto: arhiva JU Priroda ŠKZ

Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije od svog osnutka kontinuirano provodi edukaciju namijenjenu svim dobnim skupinama i promovira prirodnu i kulturnu baštinu zaštićenih područja kojima upravlja. Edukativni programi i radionice uglavnom su namijenjeni djeci predškolskog uzrasta, nižim i višim razredima osnovne škole i srednjoškolcima. Naglasak je na tim dobnim skupinama u nadi da će baš oni u budućnosti odgovornije postupati prema prirodnom i kulturnom naslijeđu. U provedbi radionica i edukativnih programa JU Priroda Šibensko-kninske županije surađuje s brojnim lokalnim i regionalnim udrugama, odgojno-obrazovnim ustanovama u Šibensko-kninskoj županiji i ostalim dionicima uključenim u edukaciju.

S ciljem očuvanja prirodne i kulturne baštine, JU Priroda Šibensko-kninske županije sudjelovala je, kao organizator ili suorganizator, u organiziranju edukativno-interpretativnih šetnji, promotivnih predavanja, predstavljanja rezultata prirodoslovnih projekata i istraživanja, slikarskih kolonija, izložbi fotografija i predstavljanja knjiga.

Sudjelovala je, kao organizator ili suorganizator, u brojnim svečanostima i festivalima: otvorenju šetnice u Kanalu sv. Ante, proglašenju Tvrđave sv. Nikole svjetskom kulturnom baštinom pod zaštitom UNESCO-a u Krakovu u Poljskoj, svečanom otvorenju Tvrđave sv. Nikole za organizirano posjećivanje 2019., predstavljanju 2020., jedinstvenog suvenira, ručno rađene Tvrđave sv. Nikole izlivena u bijeloj čokoladi, izrađene u sklopu Kraševe kolekcije „Hrvatska baština“, obilježavanju 2022., spomendana sv. Anti Pustinjaku, zaštitniku kanala. Sudjelovala je na Festivalu znanosti 2021. i 2022. postavljanjem prigodnih izložbi, obilježavanju Noći muzeja 2020., Noći tvrđava 2022., uz otvorenje sezone posjećivanja Tvrđave sv. Nikole, organizirala je završnu svečanost polaznika dječjeg vrtića „Smilje“ i premijeru njihove predstave „Putovanje jedne kapljice“ u amfiteatru u uvali Minerska 2022.

U suradnji s lokalnom zajednicom, JU Priroda Šibensko-kninske županije organizirala je ili je bila suorganizator nekoliko akcija čišćenja okoliša i podmorja u zaštićenim područjima Šibensko-kninske županije. U njima su sudjelovali lokalni stanovnici i volonteri iz Hrvatske, ali i iz Europe. Organizirala je ili bila suorganizator humanitarnih biciklijada, sportsko-kulturnih manifestacija: Polumaratona „4 tvrđave“ i Šibenskog polumaratona i utrke „RUNESCO – Koracima znamenitosti svjetske baštine UNESCO“.

JU Priroda Šibensko-kninske županije može se pohvaliti i izdavačkom djelatnosti. Prva knjiga, *Zaštićene prirodne vrijednosti Šibensko-kninske županije* Drage Margaša, Anite Babačić Ajduk, Hrvoja Zekanovića i Tine Dragutin, tiskana je 2011.

Edukativna radionica povodom obilježavanja Dana planeta Zemlje 2010. godine
foto: Tina Dragutin Burić

Edukativni programi

U sklopu projekta Turistička valorizacija Kanal sv. Ante 2. faza Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije, u suradnji s B. Intuitive d.o.o., osmislila je i izradila materijale za četiri edukacijsko-interpretacijska programa koje će provoditi u posjetiteljskom centru u Kanalu sv. Ante u Šibeniku. Programi su namijenjeni četirima ciljanim skupinama (predškolskom uzrastu, nižim razredima osnovne škole, višim razredima osnovne škole i srednjoškolcima).

Program *Bitno je da klima štima* provodit će se s ciljem upoznavanja sudionika s klimatskim promjenama (globalnim zatopljenjem i emisijom stakleničkih plinova), utjecajem ljudskih aktivnosti na klimatske promjene, posljedicama klimatskih promjena (opasnostima od poplava, suša i požara i smanjenja biološke raznolikosti) i ulogom čovječanstva u očuvanju i zaštiti okoliša.

Radni listići za edukacijske programe
foto: arhiva JU Priroda ŠKZ

Program *Dodir rijeke i mora* provodit će se s ciljem upoznavanja sudionika sa specifičnostima bočatih voda (dinamikom i uvjetima miješanja riječne i morske vode, promjenama saliniteta s dubinom i nastankom halokline), donosom hranjivih tvari riječnom slatkom vodom, razvojem fitoplanktona i zooplanktona i morskim organizmima koji se hrane aktivnim ili pasivnim filtriranjem detritusa i planktona (školjkašima, spužvama, mahovnjacima, plaštenjacima i sl.).

Program *Kad je tlo pod nogama* provodit će se s ciljem upoznavanja sudionika s posebnostima obalnih staništa, s jedinstvenim biljnim i životinjskim vrstama tih staništa, utjecajem ekoloških čimbenika na sastav i strukturu biljnih zajednica (zaslanjivanja tala, naglim promjenama temperature, izloženosti sunčevoj svjetlosti, olujama, plimama i osekama i sl.), njihovom prilagodbom na ekstremne uvjete života i ljudskim utjecajem na priobalni okoliš.

Program *Čuvaj svoj kraj* OBRAZ provodit će se s ciljem upoznavanja sudionika s prirodnim krajobraznim obilježjima Zaštićenog područja Kanal – Luka, na koje je čovjek utjecao u neznatnoj mjeri i mjerama zaštite i upravljanja s ciljem održivog razvoja i očuvanja prirodnih vrijednosti i kulturne baštine.

Edukativne radionice

EDUKATIVNE RADIONICE JU PRIRODA ŠKŽ U SKLOPU MEĐUNARODNOG DJEČJEG FESTIVALA ŠIBENIK – HRVATSKA

Međunarodni dječji festival Šibenik – Hrvatska jedno je od najljepših godišnjih događanja u Šibeniku. Edukatori JU Priroda ŠKŽ već dugi niz godina osmišljavaju i provode likovne radionice namijenjene djeci različitih uzrasta.

Likovna radionica **Zaštićene prirodne vrijednosti** odvijala se u okviru programa 50. Međunarodnog dječjeg festivala, održanog 2010., na ulicama grada Šibenika. Zdenka Bilušić, voditeljica dječje likovne i kiparske radionice polaznike je upoznala sa zaštićenim morskim vrstama u podmorju Šibensko-kninske županije, a oni su ih naslikali na veliko platno, koje je potom izloženo u zgradi Stare pošte u ulici Vladimira Nazora u Šibeniku.

Likovna radionica **MURAL: Bioraznolikost** Šibensko-kninske županije održana je 2011. u okviru programa 51. Međunarodnog dječjeg festivala na Autobusnom kolodvoru u Šibeniku. Pod voditeljstvom Ivone Pelajić, prof. likovne kulture, likovne umjetnice iz Zagreba, polaznici radionice, dvadesetak djece, oslikali su južni zid kolodvorske zgrade u Šibeniku. Maštoviti mural, koji prikazuje zaštićena područja i prirodne vrijednosti Šibensko-kninske županije, svečano je otvoren 2. srpnja 2011.

Oslikano platno izloženo u zgradi Stare pošte u Šibeniku 2010.
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Edukativno geološka radionica održana je 2015. u okviru programa 55. Međunarodnog dječjeg festivala u ugodnom ambijentu Perivoja Roberta Visianija u Šibeniku. Voditeljice Nuša Cukrov i Franka Glavurtić upoznale su polaznike s osnovnim geološkim pojmovima i prikazale im uzorke stijena, minerala i fosila iz različitih dijelova Hrvatske i svijeta. Od geoloških znamenitosti Šibensko-kninske županije, promoviran je lokalitet Stara straža – geološki spomenik prirode kojim upravlja Javna ustanova Priroda ŠKŽ. Polaznici su izradili maketu Stare straže, razne fosile, tragove stopa dinosaura i geološku maketu istočne obale Jadrana s pripadajućim fosilima.

Dvodnevna radionica **Mala škola brodogradnje**, u organizaciji udruge Latinsko idro iz Murtera, Fakulteta strojarstva i brodogradnje iz Zagreba i Pomorskog fakulteta iz Splita, u suradnji s JU Priroda Šibensko-kninske županije održana je 2016. u Betini u sklopu programa 56. Međunarodnog dječjeg festivala. Radionicu je vodio Luka Mudronja, inženjer brodogradnje.

Zabavno-edukativnu likovnu radionicu **Čuvaj svoj krajobraz** JU Priroda Šibensko-kninske županije održala je 2022. na Tvrdavi sv. Nikole u okviru programa 62. Međunarodnog dječjeg festivala u Šibeniku. Polaznici su upoznati s poviješću i značenjem Tvrdave sv. Nikole, ponosnog morskog čuvara Šibenika, prirodnom i kulturnom baštinom ušća rijeke Krke, zanimljivostima područja na kojem se dodiruju rijeka i more i s tajnama podmorja u okruženju tvrđave. Radionica je završena izradom instalacije na kojoj je svaki od polaznika oslikao svoj mali plakat s porukom na temu očuvanja prirode. Polaznici su dobili značku Čuvara prirode.

Mural
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Makete vulkana
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Radionica Mala škola brodogradnje
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Radionica Čuvaj svoj krajobraz
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Edukativne radionice s partnerima

RADIONICA PRSTENOVANJA PTICA

U suradnji s ornitološkim društvom „Brgljaz kamenjar“ iz Žrnovnice, ornitologom i fotografom Ivicom Lolićem, Hrvatskim planinarskim klubom „Sv. Mihovil“ iz Šibenika i planinarsko-ekološkom udrugom „Stribor“ iz Šibenika, JU Priroda Šibensko-kninske županije od 2017. provodi prstenovanje ptica. Na obalama Prokljanskog jezera, tik uz ušće rijeke Guduče početkom listopada obilježavaju se Europski dani promatranja ptica. Cilj radionice je da se djeca u dobi od šest do dvanaest godina upoznaju s vrstama ptica, njihovim staništima, područjima gniježđenja, selidbenim putovima i zimovalištima i potrebama zaštite ptica i njihovih staništa.

FESTIVAL RURALNE KULTURE

Festival ruralne kulture – FRK u organizaciji Ekološke udruge „Krka“ Knin održava se dugi niz godina na rijeci Krki u Kninu. Predstavnici JU Priroda Šibensko-kninske županije na njemu su redovito održavali edukativne radionice za najmlađe sudionike. Između ostalog, 2016. su održali radionicu na temu zaštite prirode i Natura 2000 ciljnih staništa i vrsta. Sudionici radionice kao nagradu za sudjelovanje dobili su igru *Memory* sa zaštićenim ciljnim Natura 2000 vrstama. Sljedeće godine održali su radionicu *Games of Nature*, na kojoj su, kroz igre „Lov na autograme“, „Migracijske muke“ i „Ozzy ozon“, polaznici educirani o potrebi očuvanja zaštićenih prirodnih područja Šibensko-kninske županije i biljnog i životinjskog svijeta u njima.

Prstenovanje ptica
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

RADIONICE NA TEMU OBILJEŽAVANJA ZAŠTITE PRIRODE

Radionice **Očuvanje i zaštita prirode** provode se u suradnji s predškolskim ustanovama na području grada Šibenika povodom obilježavanja Dana planeta Zemlje. Djeca se na radionicama upoznaju s globalnim opasnostima koje prijete životu na Zemlji, s potrebom recikliranja iskorištenih materijala, očuvanja i zaštite prirode i s bioraznolikošću zaštićenih područja u neposrednoj blizini grada Šibenika.

DIVERTERRA

Edukativno-informacijski projekt **Diverterra** provodi se od 2021. godine u suradnji s Ministarstvom gospodarstva i održivog razvoja povodom obilježavanja Međunarodnog dana bioraznolikosti i Dana zaštite prirode u Republici Hrvatskoj. *Diverterra* je interaktivna multimedijalna radionica zamišljena kao prenosiva izložba s multimedijalnim sadržajima u proširenoj stvarnosti na tabletima i panelima, uz korištenje didaktičkim pomagala u popratnim radionicama da bi se korisnicima približile teme i sadržaj izložbe. Projekt je namijenjen predškolskom uzrastu (4-5 godina) i nižim razredima osnovne škole (6-8 godina), a jedino u Šibeniku se održava na otvorenom. Projekt sadrži teme zaštite prirode i okoliša razrađene u šest cjelina: „Uvriježeni način života“, „More“, „Slatkovodni ekosustavi“, „Šumski ekosustavi“, „Krški i planinski ekosustavi“ i „Održivi razvoj: Moć pojedinca i moć zajednice“. Odabrane teme, radi približavanja djeci, narativno predstavljaju animirani likovi sedam životinja – avatara: ježa, morske kornjače, vidre, risa, dinarskog voluhara, medvjeda i pčele.

Radionica 2016. u Kninu
foto: Tina Dragutin Burić

Marko Plenča Mudrić, čuvar prirode II. vrste na radionici
u Dječjem vrtiću Vjeverica 2018.
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Multimedijalna radionica Diverterra u Šibeniku 2021.
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

INTERPRETATIVNE ŠETNJE

JU Priroda ŠKŽ od 2022. godine provodi, kao dio svojih edukativnih aktivnosti interpretativne šetnje. Edukatori posjetitelje vode unaprijed isplaniranim rutama kako bi otkrili i doživjeli prirodu koja ih okružuje.

U okviru festivala Flora Dalmatica, posvećenog Šibenčaninu Robertu Visianiju, velikom botaničaru, JU Priroda ŠKŽ i Udruga turističkih vodiča Mihovil iz Šibenika u ZK Gvozdеноvo - Kamenar 2022. organizirali su edukativno-interpretativnu zelenu šetnju „Visianijeva Poljica“ šumom Šubićevac. Voditelji šetnje sudionike su upoznali, iz perspektive različitih struka, s izuzetnim značajem najzelenijeg šibenskog kvarta, Šubićevca, zvanog Pluća Šibenika.

U ZK Kanal - Luka organizirana je druga edukativno-interpretativna zelena šetnja pod nazivom „I mi rastemo s vama - nepoznata flora brda Smričnjak“ kao dio programa Festivala Flora Dalmatica održanog 2022. Voditeljica šetnje, Angela Bilić, stručna suradnica za edukaciju i interpretaciju u JU Priroda ŠKŽ, sudionike, tridesetak djece predškolskog uzrasta iz Dječjeg vrtića Žižula iz Šibenika, upoznala je s biljkama kamenjara, stijena i makije, ponajprije rijetkim i endemičnim vrstama koje rastu uz stazu koja vodi prema vršnom dijelu brda Smričnjak u Šibeniku.

SLIKARSKA KOLONIJA

U kolovozu 2020. JU Priroda ŠKŽ organizirala je slikarsku koloniju na Tvrdavi sv. Nikole u okviru projekta RECOLOR, a u sklopu programa prekogranične suradnje INTERREG Italy - Croatia 2014 - 2020. Projekt je proveden u suradnji s Veleučilištem u Šibeniku, s ciljem jačanja turističkog potencijala urbanih i prirodnih krajobraza. RECOLOR je inovativni projekt koji promovira i umjetničke radove, kreira specifične itinerare i razvija novi turistički proizvod na temelju kulturne i povijesne baštine. Tema slikarske kolonije bio je prikaz krajobraza i vizura grada Šibenika, naslikanih s Tvrdave sv. Nikole.

Interpretativna šetnja „Visianijeva Poljica“
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Interpretativna šetnja po brdu Smričnjak
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Slikarska kolonija na Tvrđavi sv. Nikole
foto: I. Buvinić

prezentacije i
predstavljanja

Šarena jezera
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Među brojnim aktivnostima Javne ustanove Priroda ŠKŽ ističu se predavanja i prezentacije znanstveno-istraživačkih radova i monitoringa provedenih u suradnji s brojnim znanstvenicima, kako bi se taj zajednički rad približio široj javnosti i u njoj probudio interes za očuvanje bioraznolikosti i zaštitu prirode.

U organizaciji JU Priroda ŠKŽ u Gradskoj knjižnici „Juraj Šižgorić“ u Šibeniku 2016. je održano promotivno predavanje „Skriveni život podzemlja Šibensko-kninske županije“ na kojem su predstavljeni rezultati projekta *Istraživanje podzemne faune beskralježnjaka Šibensko-kninske županije u svrhu razvoja metodologije monitoringa*. Istraživanje su proveli, u suradnji s JU Priroda Šibensko-kninske županije i JU Nacionalni park „Krka“, članovi Hrvatskog biospeleološkog društva iz Zagreba 2015. i 2016. Rezultate su predstavili Kazimir Miculinić, član HBSD-a, voditelj projekta, Anita Babačić Ajduk, ravnateljica JU Priroda Šibensko-kninske županije, i Drago Marguš, stručni voditelj JU „NP Krka“.

Hrvatska gorska služba spašavanja – Stanica Split, JU Priroda Šibensko-kninske županije i Turistička zajednica Šibensko-kninske županije i Turistička zajednica grada Knina u povodu Međunarodnog dana planina (11. prosinca) u vijećnici grada Knina 12. prosinca 2016. predstavili su *Turističko-planinarski zemljovid Dinare*, u nakladi Hrvatske gorske službe spašavanja. Zemljovid donosi detaljan pregled cesta, planinarskih putova i pješačkih i biciklističkih staza s podacima o težini uspona, visinskim razlikama i vremenu potrebnom za njihovo svladavanje. Zemljovid je ilustriran atraktivnim fotografijama. Namijenjen je domaćim i stranim planinarima i turistima zainteresiranim za boravak u prirodi. Predstavili su ga Dalibor Bijelić, kartograf HGSS-a Split, Darko Gavrić, voditelj projekta, i Stipe Božić, proslavljeni hrvatski alpinist.

Zemljovid Dinare iz 2016.

U prostorijama Hrvatske gospodarske komore u Kninu 2018. je održano promotivno predavanje „Monitoring planinskog žutokruga“ u organizaciji JU Priroda ŠKŽ i Udruge Hyla. Na njemu su predstavljeni rezultati projekta *Monitoring planinskog žutokruga na području ekološke mreže Natura 2000 (HR5000028) Dinara u Šibensko-kninskoj županiji*. Istraživanja su proveli članovi Udruge Hyla iz Zagreba, a rezultate je predstavila voditeljica projekta Ivona Burić.

U multimedijalnoj dvorani Interpretacijskog centra Katedrale sv. Jakova – Civitas sacra u organizaciji JU Priroda ŠKŽ 2020. je održano predavanje „Otkrivanje tajnog svijeta ušća Krke“, na kojem su predstavljeni rezultati projekta *Monitoring Ušća Krke*. Istraživanja su u suradnji s JU Priroda ŠKŽ proveli djelatnici Instituta za oceanografiju i ribarstvo iz Splita 2019. i 2020. na području od Skradinskog buka do Tvrđave sv. Nikole, a rezultate je predstavio Ivan Cvitković, sa suradnicima iz Instituta za oceanografiju i ribarstvo.

Predstavljanje *Monitoringa Ušća Krke*
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Udruga BIOM iz Zagreba u Ekološkoj stanici Vrljika 2021. otvorila je edukativno-volonterski kamp projekta *Dinara back to LIFE*, u sklopu LIFE programa Europske unije. Projekt je proveden s ciljem restauriranja zaraslih travnjaka, poticanja održivog gospodarstva, educiranja lokalnog stanovništva i očuvanja biološke raznolikosti područja Dinare i rijeke Cetine (NATURA 2000 područja). U kampu su sudjelovali studenti agronomije, šumarstva, biologije, krajobrazne arhitekture, geografije, ekološke poljoprivrede, geofizike i geologije iz Hrvatske te brojni domaći i ESS (Europske snage solidarnosti) volonteri, članovi udruge BIOM, djelatnici Hrvatskih šuma, Agronomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, javnih ustanova za zaštitu prirode, LAG-a Cetinska krajina i predavači iz Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja. Sudionicima kampa prezentaciju „Izazovi upravljanja zaštićenim područjima Šibensko-kninske županije“ održale su Anita Babačić Ajduk, ravnateljica, i Tina Dragutin Burić, voditeljica Službe stručnih poslova JU Priroda Šibensko-kninske županije.

Sudionici predavanja *Izazovi upravljanja zaštićenim područjima ŠKŽ, Ježevič* 2021. foto: Tina Dragutin Burić

Niobina sedefica (*Argynnis niobe*)
foto: T. Koren

izložbe

Izložbena aktivnost jedan je od najljepših načina interpretacije i prezentacije rezultata prirodoslovnih istraživanja. Tijekom istraživanja znanstvenici su snimili brojne fotografije. Svaka izložba koju je postavila JU Priroda ŠKŽ a koja se tiče prezentacije prirodne baštine ima znanstvenu podlogu. Neke su toliko zanimljive da su postavljene nekoliko puta, i na područjima na kojima su istraživanja provedena, da bi se razvila svijest lokalnog stanovništva o prirodnom bogatstvu i ljepoti okruženja u kojemu žive. Brojni su autori svojim fotografijama ovjekovječili najvrednije spomenike kulturne baštine u zaštićenim područjima kojima upravlja JU Priroda ŠKŽ.

U povodu otvorenja Tvrdave sv. Nikole za posjećivanje 15. lipnja 2019. otvorena je izložba fotografija *Hrvatski spomenici na UNESCO-ovoj listi zaštićene svjetske baštine* autora Miljenka Domijana i Bruna Diklića. Ta putujuća izložba predstavljena je u više od dvadeset svjetskih metropola, prvi put u Parizu, sjedištu UNESCO-a, 2004. u povodu obilježavanja 25. godišnjice prvih hrvatskih zaštićenih spomenika kulture upisanih u Popis svjetske baštine. Izložene su fotografije svih hrvatskih lokaliteta pod zaštitom UNESCO-a. Izložba se može vidjeti u sezoni, od travnja do listopada na terasi Tvrdave sv. Nikole.

U organizaciji JU Priroda ŠKŽ u galeriji kluba Azimut u Šibeniku 30. listopada 2019. otvorena je izložba fotografija *Leptiri iz nove perspektive* autora Tonija Korena iz Udruge Hyla. Izloženo je dvanaest odabranih fotografija danjih leptira, velikih dimenzija (100 x 100 cm), snimljenih noću tijekom provedbe projekta *Pregled stanja danjih leptira na području ekološke mreže Natura 2000 sjeveroistočnog dijela Šibensko-kninske županije*. Drugi put izložba je otvorena 18. prosinca 2019. u dvorani Doma kulture u Kijevu u organizaciji JU Priroda ŠKŽ, Udruge Hyla i Općine Kijevo, a treći put u povodu manifestacije Noć muzeja 31. siječnja 2020. u vijećnici Kninskog muzeja.

S otvorenja izložbe *Hrvatski spomenici na UNESCO-ovoj listi zaštićene svjetske baštine* foto: D. Jaramaz

Otvorenje izložbe *Leptiri iz nove perspektive* u klubu Azimut u Šibeniku foto: Z. Magazin

U organizaciji JU Priroda Šibensko-kninske županije, Grada Drniša i Ornitološkog društva „Brgljaz kamenjar“ iz Žrnovnice u foajeu kino-kazališne dvorane „Ivana Meštrovića“ u Drnišu 8. studenoga 2019. otvorena je izložba *NATURA DRNIŠ* Ivica Lolića, ornitologa i fotografa, stručnog suradnika Zavoda za ornitologiju HAZU. Izloženo je deset fotografija ugroženih vrsta ptica s popisa NATURA 2000, snimljenih tijekom provedbe projekta *Monitoring ptica u sklopu projekta „NATURA DRNIŠ“ – Održivi razvoj drniške prirodne baštine pod ekološkom mrežom Natura 2000 HR 100026 Krka i okolni plato*, sufinanciranog sredstvima Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020. Drugi put izložba je, pod nazivom *Natura 2000, Krka i okolni plato*, otvorena u organizaciji JU Priroda ŠKŽ 18. ožujka 2021. u galeriji Kninskog muzeja, a treći put, pod nazivom *Čudesan svijet ptica NATURA 2000 Krka i okolni plato*, 10. svibnja 2021. u sklopu Festivala znanosti u Gradskoj knjižnici „Juraj Šižgorić“ Šibenik.

Otvorenje izložbe ptica *NATURA DRNIŠ* I. Lolića 2019.
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Na Tvrđavi sv. Nikole, 28. rujna 2021. otvorena je u sklopu obilježavanja Dana grada Šibenika, izložba *Šibenik u kadru - Tvrđava sv. Nikole*. Izložene su fotografije trideset i pet hrvatskih autora koji su odabirom različitih motiva, senzibiliteta i pristupa mediju fotografije vizualno interpretirali Tvrđavu sv. Nikole, jedinstveni spomenik nacionalne i svjetske kulturne baštine, uvršten na UNESCO-ov Popis svjetske baštine. Fotografije su snimljene tijekom devete manifestacije *Šibenik u kadru*, održane 11. rujna 2021. na Tvrđavi sv. Nikole u organizaciji JU Priroda Šibensko-kninske županije i Foto kluba Šibenik.

Izložba *Šibenik u kadru* 2021.
foto: Ivana Antić Stošić

Izložba Šibenik u kadru 2021.
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Povodom Međunarodnog dana planina, 11. prosinca 2021. u suradnji Javne ustanove Priroda Šibensko-kninske županije, Općine Kijevo i Udruge Biom u Domu kulture u Kijevu otvorena je izložba fotografija s projekta LIFE *Povratak prirodi – Dinara back to LIFE*. Izložba je inspirirana razgovorima sa stanovnicima dinarskog kraja o značenju toga planinskog područja u njihovom životu. Na osnovi njihovih razmišljanja odabrane su fotografije koje predstavljaju Dinaru kao mjesto prirode, života i rada. Petnaest izabranih fotografija podijeljeno je u cjeline, od kojih svaka naglašava jedan aspekt vrijednosti Dinare. Izložbom se želio naglasiti značaj Dinare i potreba očuvanja njezina prirodnog bogatstva.

Izložba *Dinara back to LIFE 2021*. u Kijevu
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Drugi put izložba je otvorena u organizaciji Javne ustanove Priroda Šibensko-kninske županije u Gradskoj knjižnici „Juraj Šižgorić“ 3. svibnja 2022. u Šibenik u sklopu Festivala znanosti. Otvorenju su prisustvovali brojni uzvanici, a među govornicima bio je i župan ŠKŽ dr.sc. Marko Jelić. Tema Festivala znanosti bila je život, čime je izložba znakovita imena *Dinara back to LIFE* dobila na značenju.

Izložba *Dinara back to LIFE 2022*. u Gradskoj knjižnici „Juraj Šižgorić“ Šibenik
foto: K. Bošnjaković

Na Tvrđavi sv. Nikole 8. srpnja 2022., uoči 5. obljetnice proglašenja tvrđave svjetskom baštinom, otvorena je izložba fotografija *Obrambeni sustavi Republike Venecije u razdoblju od 16. do 17. stoljeća: Stato da Terra – zapadni Stato da Mar* Miljenka Domijana i Bruna Diklića. Izložbom su fotografski i tekstualno predstavljeni utvrđeni gradovi Bergamo i Peschiera del Garda, grad-tvrđava Palmanova u Italiji, fortifikacijski sustav grada Zadra i Tvrđava sv. Nikole u Hrvatskoj te grad Kotor u Crnoj Gori, uvršteni na Popis svjetske baštine UNESCO-a na 41. sjednici Odbora za Svjetsku baštinu 2017. godine u Krakovu. Izložbu je otvorio koautor izložbe Miljenko Domijan.

Otvorenje izložbe fotografija *Obrambeni sustavi Republike Venecije u razdoblju od 16. do 17. stoljeća: Stato da Terra – zapadni Stato da Mar*
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

svečana otvorenja i promocije

Predstavljanje čokolade u obliku Tvrđave sv. Nikole
foto: D. Šarić

Šetnica u Kanalu sv. Ante, duga 4,4 km, svečano je otvorena 13. srpnja 2013. Uređena je duž jugoistočne strane Kanala sv. Ante, od uvale Panikovac do Tvrdave sv. Nikole, na području Značajnog krajobraza „Kanal – Luka“ u Šibeniku, s ciljem poboljšanja turističke infrastrukture i promocije selektivnih oblika aktivnog i kulturnog turizma. Šetnicu je projektirao hrvatski arhitekt Nikola Bašić. Na otvorenju uzvanicima su se obratili Goran Pauk, župan Šibensko-kninske županije, Anita Babačić Ajduk, ravnateljica JU Priroda Šibensko-kninske županije, voditeljica projekta, Louisa Vinton, koordinatorica UN-a, stalna predstavница UNDP-a u Republici Hrvatskoj, Ivo Bašić, savjetnik u Ministarstvu turizma, i Željko Burić, gradonačelnik grada Šibenika. U okviru svečanog otvorenja šetnice i simboličkog povratka Kanala sv. Ante Šibeniku, održana je javna prezentacija sportova, rekreacije i aktivnosti zdravog života na otvorenom prostoru u kojoj su sudjelovali članovi šibenskog GSS-a i planinarskih klubova „Sv. Mihovil“ i „Kamenar“, Airsoft klub Šibenik, veterani Vaterskog kluba Šibenik, biciklisti, kajakaši, veslači i jedriličari. Nakon programa u Kanalu, koji je vodila rođena Šibenčanka Antonija Blaće, fešta se preselila na šibensku rivu, na kojoj je održan koncert Olivera Dragojevića.

Šibensko-kninska županija i JU Priroda Šibensko-kninske županije u suradnji s Ministarstvom kulture pripremili su opsežnu nominacijsku dokumentaciju za Tvrdavu sv. Nikole u Šibensko-kninskoj županiji, koja je sastavni dio dokumentacije koju su Italija, Hrvatska i Crna Gora, kao prijedlog za upis na Popis svjetske baštine transnacionalnog serijskog kulturnog dobra „Obrambeni sustavi Republike Venecije u razdoblju od 15. do 17. stoljeća“ UNESCO-u uputile u siječnju 2016. Odbor za svjetsku baštinu, na zasjedanju u Krakovu u Poljskoj 9. srpnja 2017., pozitivno ga je ocijenio i donio odluku da se to kompleksno dobro upiše u Popis svjetske baštine sa sljedećim komponentama: utvrđenim gradom Bergamom, utvrđenim gradom Peschierom del Gardom i gradom-tvrđavom Palmanovom u Italiji, obrambenim sustavom grada Zadra i Tvrdavom sv. Nikole u Šibensko-kninskoj županiji u Hrvatskoj i gradom Kotorom u Crnoj Gori. Šibenik je upisom Tvrdave sv. Nikole dobio drugi spomenik kulture pod UNESCO-ovom zaštitom nakon Katedrale sv. Jakova, koja je taj status dobila 2000. godine.

Otvorenje šetnice u Kanalu sv. Ante
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Koncert Olivera Dragojevića na šibenskoj rivi povodom otvorenja
šetnice u Kanalu sv. Ante
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Upis Tvrdave sv. Nikole u UNESCO-ov Popis svjetske baštine, Krakov 2017.
foto: Paweł Suder

S proglašenja Tvrdave sv. Nikole svjetskom baštinom UNESCO-a
 foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Otvorenje Tvrđave sv. Nikole 2019.
foto: D. Jaramaz

U organizaciji JU Priroda Šibensko-kninske županije i Šibensko-kninske županije 15. lipnja 2019. svečano je otvorena Tvrdava sv. Nikole u Šibeniku za organizirano posjećivanje. Tvrdava je otvorena nakon dvogodišnjih neophodnih radova čišćenja objekta i odvoza otpada, nužne sanacije broetskog pristaništa i ulazne rampe na glavnom ulazu te postavljanja sigurnosne ograde, čime je omogućen siguran pristup i njezin obilazak. Radovi su provedeni sredstvima Šibensko-kninske županije i Ministarstva kulture RH. Tvrdavu je za posjećivanje otvorila Anita Babačić Ajduk, ravnateljica JU Priroda Šibensko-kninske županije, voditeljica projekta, a uzvanicima su se obratili i Goran Pauk, župan Šibensko-kninske županije, Igor Kreitmeyer, pomoćnik ministra Ministarstva zaštite okoliša i energetike RH, Nina Obuljen Koržinek, ministrica Ministarstva kulture i medija RH i Željko Burić, gradonačelnik Grada Šibenika. Svečano otvorenje završeno je izvedbama klape Sveti Juraj Hrvatske ratne mornarice i klape Sebenico.

U povodu treće obljetnice upisa Tvrdave sv. Nikole na UNESCO-ov Popis svjetske kulturne baštine 2020. godine, na tvrđavi je predstavljen jedinstveni suvenir: ručno rađena Tvrdava sv. Nikole izlivena u bijeloj čokoladi izrađena u sklopu Kraševe kolekcije „Hrvatska baština“, kojom domaći konditor veliča hrvatsku kulturnu baštinu. Majstorska kreacija Kraševih stručnjaka čokoladni suvenir pravo je malo umjetničko djelo, pakirano u originalno dizajniranu kutiju s knjižicom koja povezuje priče o tvrđavi i Šibeniku.

Na malom brodskom pristaništu u Kanalu sv. Ante, podno špilje-crkve sv. Ante Pustinjaka, 17. siječnja 2022. obilježen je spomendan tom svecu, zaštitniku Kanala. U organizaciji Gradskog dekanata Šibenske biskupije i JU Priroda Šibensko-kninske županije, održana je služba riječi, koju je predvodio msgr. Tomislav Rogić, biskup Šibenske biskupije, pokraj špilje-crkve svetog Ante Pustinjaka, koju su sve do tridesetih godina prošlog stoljeća naseljavali pustinjaci i eremiti. U prisustvu nekolicine vjernika i posjetitelja te predstavnika ŠKŽ i udruge Latinsko idro iz Murtera, taj kulturnopovijesni lokalitet je gotovo nakon čitavog stoljeća ponovno zaživio u svom vjerskom duhu, a uskoro je u planu i obnova i sanacija crkvice.

U okviru manifestacije Noć tvrđava - *Night of Fortresses*, u sklopu europskog projekta FORTITUDE, JU Priroda Šibensko-kninske županije 30. travnja 2022. svečano je otvorila sezonu posjećivanja Tvrdave sv. Nikole. Tog dana za posjetitelje plovdba brodom i razgledavanje tvrđave uz interpretativno stručno vođenje bili su besplatni, a malo glazbeno iznenađenje priredili su im polaznici Glazbene škole Ivana Lukačića Šibenik.

Čokolada u obliku Tvrdave sv. Nikole
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Obilježavanje spomendana sv. Ante Pustinjaka 2022.
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Violonistice Glazbene škole „Ivana Lukačića“ iz Šibenika,
Noć tvrđava 2022.
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Predstava „Putovanje jedne kapljice“
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

U amfiteatru u uvali Minerska u Kanalu sv. Ante predškolci iz DV Smilje 14. lipnja 2022. održali su završnu svečanost. U prigodnom programu djeca su pokazala svoje znanje o biljnom i životinjskom svijetu u Značajnom krajobrazu Kanal - Luka, području na kojem se susreću rijeka i more. U okviru svečanosti održana je instrumentalna lutkarska dramatizacija, prezentacija lutaka uz prikladne recitacije, a vrhunac događanja bila je lutkarska predstava dramsko-scenske skupine „Putovanje jedne kapljice“, koja opisuje put kapljice vode rijeke Krke od izvora do izlaska iz Kanala sv. Ante i susreta s morem kod Tvrđave sv. Nikole.

volonterski rad i suradnja s lokalnom zajednicom

Jedan od ključnih ciljeva JU Priroda Šibensko-kninske županije od samih početaka njezina djelovanja uključivanje je lokalnog stanovništva u jačanje temeljnih postulata upravljanja, zaštite i promicanja prirodne baštine. Podjednako kao i edukacija i informiranje, volonterski rad i uključivanje lokalne zajednice jedan je od načina razvoja društvene usmjerenosti prema zaštiti prirodnih vrijednosti i očuvanju krajobrazne raznolikosti.

U petnaest godina djelovanja JU Priroda Šibensko-kninske županije provedene su brojne akcije čišćenja okoliša obale i podmorja te sadnje biljaka i stabala, koje su uključivale angažman brojnih volontera, ronilačkih klubova i udruga civilnog društva. Ustanova se ponosi time što se u akcije uključuju i najmlađi i najstariji sugrađani, koji se odazovu na svaku akciju, a nerijetko iznesu i nove ideje za očuvanje prirode.

Šibensko-kninska županija i Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije 2013. organizirali su akciju čišćenja obale i podmorja u Kanalu sv. Ante, na dijelu buduće šetnice na kojem su bili dovršeni građevinski radovi.

Priroda Šibensko-kninske županije 2015. je organizirala akciju „Zelena čistka – jedan dan za čišći okoliš“. U akciji čišćenja okoliša vrtića sudjelovali su djelatnici i djeca vrtićke dobi iz Dječjeg vrtića Šibenski tići i njihovi roditelji.

Na inicijativu JU Priroda Šibensko-kninske županije i JU Nacionalni park „Kornati“, 2016. godine organizirana je akcija čišćenja podmorja Kornatskog otočja, uvala Opat i Sabuni. U akciji je sudjelovalo tridesetak ronilaca iz Hrvatske i djelatnici Policijske postaje Pomorske policije Šibenik.

U povodu Dana grada Šibenika, u dijelu obalnog područja šibenske rive od šibenske katedrale do dizalice u Docu 2018. organizirana je ekološka akcija „Zaroni za Dolac“ / Šibenska riva – Dolac. Potporu akciji pružila je i JU Priroda Šibensko-kninske županije. U akciji je sudjelovalo tridesetak ronilaca i desetak volontera na kopnu.

JU Priroda Šibensko-kninske županije već tradicionalno surađuje s volonterima iz Udruge „Mladi u EU“ u brojnim akcijama čišćenja okoliša na području ZK Gvozdеноvo – Kamenar i ZK Kanal – Luka. U kolovozu 2021. provedena je akcija čišćenja plaže Martinska, 2. rujna 2021. akcija čišćenja okoliša na trim-stazi Šubićevac, a u studenom 2021. akcija sadnje autohtonih stabala u okviru građanske inicijative „Zasadi stablo, ne budi panj!“, u suradnji s udrugom za organiziranje kampanje sadnje stabala u Republici Hrvatskoj „Zasadi stablo, ne budi panj“. U akciji su sudjelovali mladi volonteri iz Europe i volonteri iz Šibenika.

U okviru obilježavanja nacionalne manifestacije „Hrvatska volontira 2022“, provedena je volonterska akcija „Zajedno za ‘pluća’ našega grada!“ na području ZK Gvozdеноvo – Kamenar. Pod sloganom „Šume dišu za nas – pazimo na njih!“ volonteri iz Šibenika očistili su i uredili dječje igralište i odmorište s vidikovcem i okolne dijelove šume na Šubićevcu.

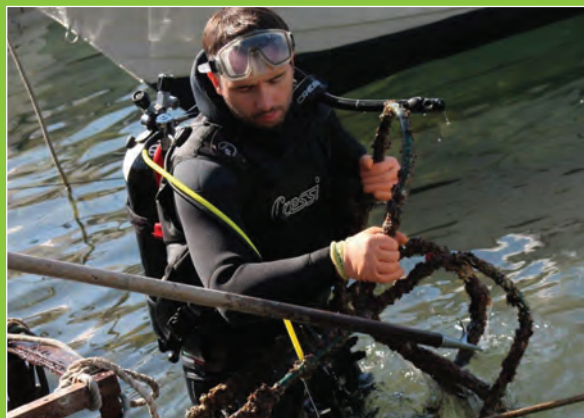
Akcija čišćenja u Kanalu sv. Ante 2013.
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Akcija „Zelena čistka – jedan dan za čišći okoliš“ 2015.
foto: Tina Dragutin Burić

Akcija čišćenja kornatskog podmorja 2016.
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Ekološka akcija čišćenja mora i podmorja „Zaroni za Dolac“
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Akcija „Zasadi stablo, ne budi panj“ u uvali Minerska 2021.
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Volonteri u akciji „Zajedno za 'pluća' našeg grada“ 2022.
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

An aerial photograph of a swimming competition in a protected area. A large group of swimmers is visible in the turquoise water, leaving white trails. A red buoy marks a point in the race. In the background, a lush green island is surrounded by clear water, and several sailboats are visible on the horizon under a clear blue sky.

sportske manifestacije
u zaštićenim područjima

Šibenski sprint triatlon 2019.
foto: arhiva Triatlon kluba Šibenik

publikacije

Knjiga *Zaštićene prirodne vrijednosti Šibensko-kninske županije* Drage Marguša, Anite Babačić Ajduk, Hrvoja Zekanovića i Tine Dragutin tiskana je 2011. u nakladi Javne ustanove za upravljanje zaštićenim područjima i drugim zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Šibensko-kninske županije – Priroda. Knjiga na 144 stranice donosi sažete opise trinaest zaštićenih prirodnih područja Šibensko-kninske županije: dva nacionalna parka – Kornati i Krka, dijelova dvaju parkova prirode – Velebita i Vranskog jezera, dva spomenika prirode – „Stara straža” i „Vrela Cetine” i sedam značajnih krajobrazu – „Rijeka Krka (gornji tok)” uzvodno od granice Nacionalnog parka „Krka”, „Rijeka Krčić”, „Žutsko-sitska otočna skupina”, „Rijeka Krka (donji tok)”, „Kanal – Luka”, „Gvozdenovo – Kamenar” i „Vodeni tok i kanjon Čikole”, tablicu sto jednog područja u Šibensko-kninskoj županiji uvrštenog u ekološku mrežu RH i smjernice za mjere njihove zaštite. Knjiga je 2011. tiskana na engleskom jeziku pod naslovom *The Protected Natural Values of Šibenik-Knin County*.

Ronilački vodič *Ronjenje u najčudesnijem dijelu Sredozemlja* Ante Žuljevića, Aleksandra Barića-Sandra, Emila Lemca, Tine Dragutin, Hrvoja Zekanovića, Sare Kaleb, Vedrana Nikolića, Martine Markov Podvinski, Vladislava Mihelčića i Anite Babačić Ajduk tiskan je 2011. u nakladi Javne ustanove za upravljanje zaštićenim područjima i drugim zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Šibensko-kninske županije – Priroda. Knjiga na 124 stranice donosi sažete opise četiri zaštićena morska područja Šibensko-kninske županije: tri značajna krajobrazu „Rijeka Krka (donji tok)”, „Kanal – Luka” i „Žutsko-sitska otočna skupina” i NP „Kornati”, tablicu osamnaest područja ekološke mreže RH u moru, karte i biologiju tipičnih ronilačkih dna. Vodič je tiskan i na engleskom jeziku pod naslovom *Diving in the most amazing part of the Mediterranean*.

Brošura *Doživi prirodu* tiskana je 2015. u nakladi Javne ustanove Priroda Šibensko-kninske županije, Javne ustanove „Nacionalni park Kornati”, Javne ustanove „Nacionalni park Krka” i Turističke zajednice Šibensko-kninske županije. Brošura na 56 stranica donosi kratke opise prirodnih zanimljivosti i kulturne baštine i prijedloge obilaska zaštićenih područja kojima upravljaju Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije, Javna ustanova „Nacionalni park Kornati” i Javna ustanova „Nacionalni park Krka”. Brošura je iste godine tiskana i na engleskom jeziku pod naslovom *Experience the Nature: Šibenik-Knin County*.

Korice knjige *Zaštićene prirodne vrijednosti Šibensko-kninske županije*

Naslovnica knjige *Ronjenje u najčudesnijem dijelu Sredozemlja*

Naslovnica brošure *Doživi prirodu*

Brošura *Tvrđava sv. Nikole kao svjetska baština* Gorana Pauka, Anite Babačić Ajduk, Miljenka Domijana, Josipa Čuzele, Nikole Bašića i Nicolasa Foucherrea tiskana je 2018. u nakladi Javne ustanove Priroda Šibensko-kninske županije. Brošura na 16 stranica donosi kratku povijest gradnje Tvrđave sv. Nikole i podatke o postupku nominacijske dokumentacije i njezinu uvrštenju u Popis svjetske baštine UNESCO-a na 41. sjednici Odbora za Svjetsku baštinu 2017. godine u Krakovu.

Knjiga *Aktivni turizam u Šibensko-kninskoj županiji* tiskana je 2019. u nakladi Javne ustanove Priroda Šibensko-kninske županije. Knjiga na 51 stranici donosi prirodoslovne zanimljivosti, kulturnu baštinu, prijedloge obilaska i moguće aktivnosti u Kanalu sv. Ante, kanjonu Čikole, Zmajevu oku, Prokljanskom jezeru, ZK Gvozdеноvo – Kamenar, ZK Žutsko-sitska otočna skupina, Murteru, ZK Rijeka Krka – gornji tok, na Vrelu Cetine, rijeci Guduči, rijeci Krčiću, poluotoku Oštrici, Dinari i otoku Žirju.

Komplet brošura pod naslovom *Kanal sv. Ante – Dobrodošli* tiskana je 2021. godine u sklopu projekta Turistička valorizacija Kanala sv. Ante – 2. faza.

Unutar zajedničke mape koja s unutarnje stranice prikazuje kartu ZK Kanal – Luka s piktogramima nalaze se četiri brošure od po deset stranica, različitih boja i tema vezanih za prirodne i kulturne vrijednosti Kanala sv. Ante: *Kanal sv. Ante: jedinstveni doživljaj prirodne i kulturne baštine*; *Kulturno-povijesna baština Kanala sv. Ante*; *Kako je kanjon postao kanal* i *Život na mjestu gdje rijeka teče preko mora*. Brošure donose informacije o smještaju kanala i mogućnostima posjećivanja toga zaštićenog područja, o kulturnopovijesnoj baštini, geologiji, nastanku kanala i o njegovoj jedinstvenoj prirodnoj baštini.

Interaktivna knjiga *Prirodne ljepote Drniša* Ane Vukšić, objavljena u nakladi Grada Drniša 2020., slikovnica je koja u kombinaciji s interaktivnom olovkom postaje edukativni materijal koji čitatelju omogućava otkrivanje prirodnih ljepota drniškog zavičaja. Ilustracije se odnose na biljne i životinjske vrste i staništa karakteristična za područje ekološke mreže Natura 2000.

Korice brošure *Tvrđava sv. Nikole kao svjetska baština*

Korice knjige *Aktivni turizam u Šibensko-kninskoj županiji*

Image brošura *Kanal sv. Ante - Dobrodošli*

Interaktivna knjiga *Prirodne ljepote Drniša* na predstavljanju u gradu Drnišu 2020.
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Videomaterijali JU Priroda Šibensko-kninske županije i društvene mreže

Nagrade i priznanja

Videomaterijali

Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije i društvene mreže

Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije snimila je brojne videomaterijale koji se mogu pronaći na:

• YouTube kanalu	Priroda ŠKŽ
• Instagramu	jupriroda_skc
stnicholas_fortress_unesco
• Facebook stranici	@JUPrirodaSKZ
@tvrđavasnikole

Riječ je o sljedećim radovima:

Zaštićene prirodne vrijednosti Šibensko-kninske županije **2009.**

Kanal se vraća Šibeniku – Tvrđava sv. Nikole, Špilja sv. Ante i Morski tunel kao najava otvorenja šetnice u Kanalu sv. Ante **2013.**

Aktivni turizam u zaštićenim područjima Šibensko-kninske županije **2014.**

Tvrđava sv. Nikole kao svjetska baština UNESCO **2017.**

Video s proglašenja Tvrđave sv. Nikole svjetskom baštinom UNESCO **2017.**

Promotivni video najave svečanog otvorenja Tvrđave sv. Nikole **2019.**

Kraš – Raskošna bijela čokolada u obliku Tvrđave sv. Nikole **2020.**

Promotivni video – Tvrđava sv. Nikole / St Nicholas' Fortress **2021.**

Experience the Nature Šibenik-Knin County **2021.**

Edukativna podmorska staza na otoku Murteru **2021.**

Edukativno-informativna kampanja Recite NE plastici **2022.**

Natura 2000 u Šibensko-kninskoj županiji **2022.**

Informacije o Javnoj ustanovi Priroda Šibensko-kninske županije mogu se naći na njezinim mrežnim stranicama priroda-skz.hr.

Nagrade i priznanja

Na prigodnoj svečanosti održanoj u Zagrebu 15. lipnja 2015. Javnoj ustanovi Priroda Šibensko-kninske županije dodijeljena je treća nagrada, za projekt Turistička valorizacija Kanala sv. Ante u Šibeniku – 1. faza, na izboru za najuspješnije lokalne EU projekte u Republici Hrvatskoj od 2012. do 2014., na kojemu je sudjelovao dvadeset jedan projekt. Izbor su proveli članovi stručnog povjerenstva Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU, a *online* svoj glas su preko internetske stranice dali i građani RH. Projekti su ocijenjeni i rangirani sukladno unaprijed zadanim kriterijima, kao što su održivost projekta, utjecaj projekta na život građana i stupanj inovativnosti projektne ideje.

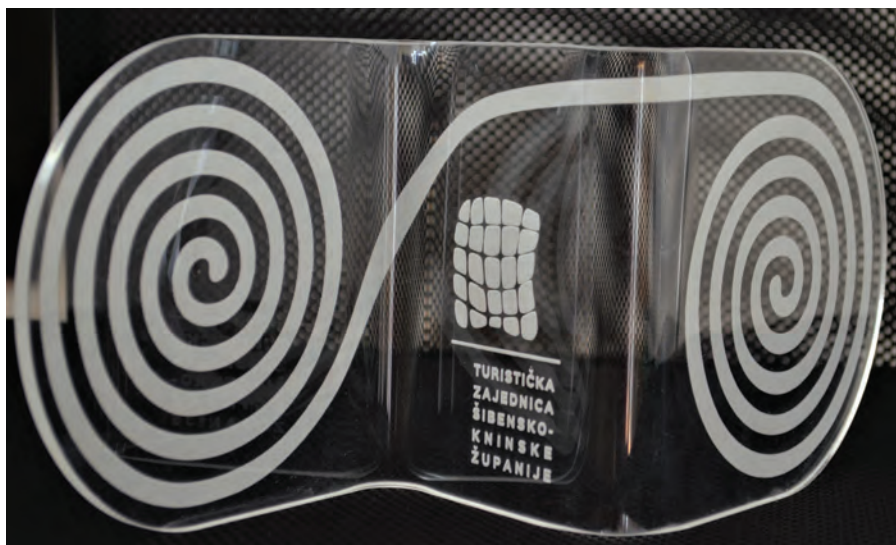
S dodjele nagrada za najbolje EU projekte u Republici Hrvatskoj od 2012. do 2014.
foto: arhiva Safu

U sklopu projekta Artur (Arhitektura i turizam), pokrenutog u suradnji s Institutom za turizam, Hrvatskim savjetom za zelenu gradnju i Društvom arhitekata Osijeka, na Konferenciji ARTUR – „Prostor i turistički potencijali kontinentalne Hrvatske“, održanoj 9. lipnja 2015. u ORIS – Kući arhitekture u Zagrebu, Društvo arhitekata Zagreb dodijelilo je Nagradu ARTUR projektima koji doprinose održivoj i integrativnoj arhitektonskoj realizaciji na polju turizma, uključujući lokalnu zajednicu i interdisciplinarni pristup radu. Javnoj ustanovi Priroda Šibensko-kninske županije ta je nagrada dodijeljena u kategoriji Realizacije i projekti u javnom prostoru, za realizaciju projekta Turistička valorizacija Kanala sv. Ante u Šibeniku, autora Nikole Bašića i Zvonimira Bušića. Projekt je nagrađen zbog znatnog doprinosa turističkoj atraktivnosti grada Šibenika jer je javnosti na inventivan način otvorio do tada neiskorišten potencijal toga prostora. Prema mišljenju ocjenjivačkog suda, šetnica kroz Kanal sv. Ante izvedena je tako da se nenametljivo uklapa u prostor, ne narušavajući prirodni okoliš, te kroz odabir autohtonih materijala i pratećih sadržaja ističe i naglašava prirodne vrijednosti prostora kroz vidikovce, odmorišta itd. Uz to, kvalitetnom trasom objedinjuje različite vizure, ambijente i točke interesa, što je čini dinamičnom i privlačnom za posjetitelje.

Nagrada Artur 2015.
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Na svečanoj proslavi Dana turizma Šibensko-kninske županije simbolična imena Zlatna boula održanoj 19. prosinca 2018. u šibenskoj Gradskoj vijećnici Turistička zajednica Šibensko-kninske županije obilježila je uspješnu turističku godinu i dodijelila priznanje „Zlatna boula“, koje simbolično predstavlja težnju, upornost i dišpet „šibenskog kraja“, jedinicama lokalne samouprave, javnim ustanovama, turističkim agencijama, iznajmljivačima privatnog smještaja, ugostiteljskim objektima, hotelima, kampovima, obrtnicima i turističko-ugostiteljskim djelatnicima u županiji koji su svojim radom doprinijeli unaprjeđenju turističke ponude i podizanju njezine kvalitete 2018. Javnoj ustanovi Priroda Šibensko-kninske županije dodijeljeno je priznanje za doprinos razvoju održivog turizma.

Zlatna boula 2018.
foto: arhiva JU Priroda ŠKŽ

Članstvo u međunarodnim organizacijama

Interpret Europe

Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije 2019. postala je članicom hrvatske neprofitne udruge Interpretirajmo Hrvatsku. Udruga je osnovana u travnju 2016. i član je međunarodne neprofitne organizacije Interpret Europe – European Association for Heritage Interpretation (Interpretiraj Europu – europsko udruženje za interpretaciju baštine), koja potiče istraživanja i praktičan rad na polju interpretacije prirodne i kulturne baštine. Udruga Interpretirajmo Hrvatsku osnovana je s ciljem poticanja izvrsnosti i učinkovitosti u interpretaciji hrvatske prirodne i kulturne baštine i razvijanja svijesti o njezinoj važnosti za održivi razvoj lokalnih zajednica. Udruga organizira edukativne radionice i tečajeve s ciljem širenja znanja i vještina i razmjene ideja i iskustava iz područja interpretacije baštine. Radionice su namijenjene voditeljima posjetiteljskih i interpretacijskih centara, turističkim vodičima i vodičima u zaštićenim područjima prirode.

Europarc Federation

Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije 6. svibnja 2022. postala je članicom međunarodne organizacije Europarc Federacija (Europarc Federation), mreže zaštićenih europskih područja, osnovane 1973. godine u Švicarskoj. Europarc je nezavisna nevladina organizacija osnovana s ciljem unaprjeđenja upravljanja zaštićenim područjima u Europi kroz međunarodnu suradnju, razmjenu iskustava i ideja te utjecanjem na politiku upravljanja okolišem europskih država. Objedinjava gotovo 400 članova iz 38 zemalja. Većina članova Federacije jesu zaštićena područja, nacionalni i regionalni parkovi, rezervati prirode i biosfere, zaštićena morska i krajobrazna područja, zajedno s velikim brojem NATURA 2000 područja, ali i vladine agencije, regionalne uprave i druge nevladine organizacije koje upravljaju zaštićenim područjima. Hrvatski članovi Europarc Federacije jesu nacionalni parkovi Krka, Plitvice i Kornati, parkovi prirode Lonjsko Polje, Vransko jezero i Medvednica, te Javna ustanova Priroda Šibensko-kninske županije, jedina županijska ustanova u Republici Hrvatskoj koja je član te organizacije.

MedPAN i CroMPA

Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Šibensko-kninske županije u studenome 2009. postala je članicom MedPAN-a (Mediterranean Protected Areas Network) – mreže upravitelja morskih zaštićenih područja na Mediteranu, uspostavljene s ciljem jačanja učinkovitosti upravljanja. Organizacija MedPAN jedna je od glavnih nevladinih organizacija posvećenih zaštiti prirode na Mediteranu. Mreža organizacija koje upravljaju morskim zaštićenim područjima Mediterana ima osam osnivačkih članova, sedamdeset članova i četrdeset devet partnerskih organizacija iz dvadeset jedne mediteranske zemlje. Na 14. Generalnoj skupštini MedPAN-a u Monaku 26. studenoga 2021., za članice Upravnog odbora na tri godine izabrane su Anita Babačić Ajduk, ravnateljica Javne ustanove Priroda Šibensko-kninske županije, i Tina Dragutin Burić, voditeljica službe stručnih poslova Javne ustanove Priroda Šibensko-kninske županije, kao njena zamjenica, kao predstavnice Republike Hrvatske. Prije njih tu su važnu funkciju obnašali djelatnici JU „Nacionalni park Kornati“, koja je jedan od osnivačkih članova te organizacije, i JU „Nacionalni park Brijuni“.

U Nacionalnom parku „Brijuni“ 20. svibnja 2021. potpisan je Sporazum o suradnji upravitelja morskih zaštićenih područja. Ustanove koje upravljaju morskim zaštićenim i Natura 2000 područjima u Hrvatskoj time su se povezale u neformalnu Hrvatsku mrežu morskih zaštićenih područja (HRMZP) (Croatian Marine Protected Areas Network CroMPA), što je ostvareno u sklopu Interreg Med projekta MPA NETWORKS. Sporazum su potpisale sve hrvatske javne ustanove koje upravljaju dijelovima morskog ekosustava, pa tako i Javna ustanova za upravljanje zaštićenim područjima i drugim zaštićenim dijelovima prirode Šibensko-kninske županije – Priroda.

Ciljevi Sporazuma su povećanje učinkovitosti upravljanja, tematska umrežavanja, jačanje kapaciteta, prikupljanje i razmjena podataka, zajednički nastup u rješavanju upravljačkih izazova, utjecanje na implementaciju i razvijanje strateškog zakonodavnog okvira, politika zaštite prirode na nacionalnoj i međunarodnoj razini i zajedničko planiranje, priprema i provedba projekata.

Sudionici 14. Generalne skupštine MedPAN-network organizacije, održane 26. 11. 2021. u Monaku
foto: arhiva MedPAN

Krka krajolik - donji tok
foto: I. Pervan

Literatura

BARIŠIĆ, Teo

Istraživanja NATURA speleoloških lokaliteta / Teo Barišić. Šibenik : Speleološki odsjek HPK Sveti Mihovil, 2009. 37 str.

BARIŠIĆ, Teo

Inventarizacija NATURA speleoloških lokaliteta / Teo Barišić. Šibenik : Speleološki odsjek HPK Sveti Mihovil, 2011. 26 str.

BEDEK, Jana

Biospeleološka istraživanja NP „Krka“ / Jana Bedek, Branko Jalžić, Helena Bilandžija, Neven Cukrov, Marijana Franičević, Božo Grmoljez, Daniela Hamidović, Alan Kovačević, Marko Lukić, Anđelko Novosel, Roman Ozimec, Martina Pavlek, Predrag Rade, Rajko Slapnik, Nikola Tvrtković, Jana Valentinčić, Frano Kršinić, Ivan Radić, Peter Hlavač. Zagreb : Hrvatsko biospeleološko društvo, 2005. 92 str.

BOGDANOVIĆ, Tomislav

Inventarizacija vretenaca (Odonata) Nacionalnog parka „Krka“ / Tomislav Bogdanović. Osijek : Sveučilište J. J. Strossmayera, 2010. 88 str.

BOGDANOVIĆ, Tomislav

Vretenca Nacionalnog parka „Krka“ / Tomislav Bogdanović, Matija Franković, Drago Marguš. Šibenik : Javna ustanova „Nacionalni park Krka“, 2013. 106 str.

BOGDANOVIĆ, Tomislav

Inventarizacija kopnenih sisavaca (Mammalia) NP „Krka“, njihova zoogeografska raščlamba, ugroženost i status / Tomislav Bogdanović. Osijek : Sveučilište J. J. Strossmayera, 2014. 93 str.

BRAUT, Ivan

Tvrđava sv. Nikole u Šibeniku – povijest i konzervatorska istraživanja građevnih struktura / Ivan Braut, Krasanka Majer Jurišić, Ana Škevin Mikulandra. // Portal : godišnjak Hrvatskoga restauratorskog zavoda 12(2021), 61-82.

BURIĆ, Ivan

Monitoring planinskog žutokruga na području ekološke mreže Natura 2000 (HR5000028) Dinara u Šibensko-kninskoj županiji / Ivona Burić, Boris Lauš, Mladen Zadravec. Zagreb : Udruga Hyla, 2018. 25 str

CUKROV, Marijana

Istraživanje anhidralnog speleološkog objekta špilje u uvali Vidrovača / Marijana Cukrov, Branko Jalžić, Vedran Jalžić, Neven Cukrov, Marija Bartulović, Maja Novosel, Jana Bedek. Zagreb : Hrvatsko biospeleološko društvo, 2012. 13 str.

CVITKOVIĆ, Ivan

Monitoring Ušća Krke / Ivan Cvitković, Živana Ninčević Gladan, Sanda Skejić, Mia Bužančić, Jasna Arapov, Olja Vidjak, Natalia Bojanić, Ante Žuljević, Marija Despalatović, Ante Žunec, Petra Lučić, Sanja Matić Skoko, Pero Tutman, Jakov Dulčić, Branko Dragičević, Dario Vrdoljak, Stefanija Šestanović, Danijela Šantić, Grozdan Kušpilić, Jelena Mandić, Gordana Beg Paklar, Branka Grbec, Hrvoje Mihanović, Frano Matić, Stipe Muslim, David Udovičić. Split : Institut za oceanografiju i ribarstvo, 2020. 225 str.

ČIŽMEK, Hrvoje

Kartiranje staništa i istraživanje naselja morskih cvjetnica (*Posidonia oceanica*) na lokalitetima ekološke mreže Natura 2000 u akvatoriju Šibensko-kninske županije / Hrvoje Čižmek, Pavel Ankon, Sonja Sviben, Tina Nenadović, Ines Haberle, Vivian Tajmin, Tea Juretić, Marija Uhoda. Zadar : Društvo istraživača mora 20 000 milja, 2016. 37 str.

ČIŽMEK, Hrvoje

Monitoring poplavljenih i/ili dijelom poplavljenih morskih špilja (8330) na područjima ekološke mreže Natura 2000 Šibensko-kninske županije / Hrvoje Čižmek. Zadar : Društvo istraživača mora 20 000 milja, 2017. 24 str.

ČIŽMEK, Hrvoje

Monitoring staništa i naselja morskih cvjetnica (*Posidonia oceanica*) na lokalitetima ekološke mreže Natura 2000 u Šibensko-kninskoj županiji / Hrvoje Čižmek, Barbara Čolić, Marija Oštarić, Bruno Ačkar, Andrea Bilajac, Nikola Biščan, Almoš Boros, Renato Katić, Natalia Mrnjavec, Tina Rokov, Korina Ujčić. Zadar : Društvo istraživača mora 20 000 milja : Udruga studenata biologije BIUS, 2019. 38 str.

ČIŽMEK, Hrvoje

Monitoring staništa i naselja morskih cvjetnica (*Posidonia oceanica*) na lokalitetima ekološke mreže Natura 2000 u Šibensko-kninskoj županiji / Hrvoje Čížmek, Barbara Čolić, Marija Oštarić, Bruno Ačkar, Andrea Bilajac, Nikola Biščan, Almoš Boros, Renato Katić, Natalia Mrnjavec, Lea Okički, Paula Prpić, Tina Rokov, Korina Ujčić. Zadar : Društvo istraživača mora 20 000 milja : Udruga studenata biologije BIUS, 2020. 52 str.

ĆUZELA, Josip

Šibenski fortifikacijski sustav / Josip Ćuzela. Šibenik : Gradska knjižnica „Juraj Šižgorić“, 2005. 123 str.

DELIĆ, Antun

Istraživanja faunističkih i biogeografskih značajki uholaza, bogomoljki, zrikavaca i skakavaca na području Nacionalnog parka „Krka“ / Antun Delić, Josip Skejo, Iva Mihoci, Mladen Kućinić. Zagreb : Udruga BIOM, 2013. 57 str.

DE LUCA, Nina

Vodozemci i gmazovi Nacionalnog parka „Krka“ / Nina De Luca, Beatrica Đulić. Zagreb : Prirodoslovno-matematički fakultet, Zoologijski zavod, 1989. 78 str.

DRAGANOVIĆ, Zrinka

Studija zaštite prirode šireg područja Značajnog krajobraza Žutsko-sitska otočna skupina / Zrinka Draganović, Vladimir Hršak, Katja Jelić, Anamarija Partl, Gabrijela Šestani, Irina Žeger Pleše. Zagreb : Državni zavod za zaštitu prirode, 2010. 56 str.

DUMBOVIĆ, Vlatka

Zbirni elaborat „Dinara“ / Vlatka Dumbović, Aljoša Duplić, Karla Fabrio, Goran Krivanek, Dušan Jelić, Luka Katušić, Krunoslav Leko, Davorin Marković, Patricija Oković, Gabrijela Šestani, Vida Posavec Vukelić, Irina Zupan, Gordana Zwicker Kompar. Zagreb : Državni zavod za zaštitu prirode, 2009. 151 str.

ĐURAS, Martina

Monitoring dobrih dupina (*Tursiops truncatus*) i drugih morskih sisavaca u akvatoriju Šibensko-kninske županije / Martina Đuras, Tomislav Gomerčić. Zagreb : Sveučilište u Zagrebu, Veterinarski fakultet, 2018. 9 str.

ĐURAS, Martina

Praćenje stanja morskih sisavaca u akvatoriju Šibensko-kninske županije / Martina Đuras, Tomislav Gomerčić. Zagreb : Sveučilište u Zagrebu, Veterinarski fakultet, 2020. 16 str.

FILIPI, Amos Rube

Povijesno-geografska obilježja Žutsko-sitske otočne skupine / Amos Rube Filipi. // Geoadria 8/2(2003), 87-130.

FRANKOVIĆ, Matija

Vretenca Nacionalnog parka „Krka“ / Matija Franković. Zagreb : ANT - laboratorij za analitiku i toksikologiju, 1999. 44 str.

GAMULIN, Anita

Katalog spomenika / Anita Gamulin. // Etnologica Dalmatica 3(1994), 85-102.

GLAVAŠ, Ivo

Marginalije o Tvrđavi sv. Nikole kod Šibenika i Velikim kopnenim vratima / Ivo Glavaš. // Godišnjak zaštite spomenika kulture Hrvatske 39(2015), 131-140.

GLAVAŠ, Ivo

Kule na ulazu u Kanal sv. Ante - neodvojivi dio šibenskih fortifikacija / Ivo Glavaš, Ivo Šprljan. // Ars Adriatica 8(2018), 47-60.

GOMERČIĆ, Tomislav

Monitoring morskih sisavaca u Šibensko-kninskoj županiji / Tomislav Gomerčić, Martina Đuras Gomerčić. Zagreb : Udruga za zaštitu prirode „Val“, 2010. 25 str.

GOMERČIĆ, Tomislav

Sustav praćenja morskih sisavaca na području ekološke mreže akvatorija Šibensko-Kninske županije / Tomislav Gomerčić, Martina Đuras Gomerčić. Zagreb : Udruga za zaštitu prirode „Val“, 2011.

GOMERČIĆ, Tomislav

Monitoring morskih sisavaca na području akvatorija Šibensko-kninske županije / Tomislav Gomerčić, Martina Đuras. Zagreb : Udruga za zaštitu prirode „Val“, 2012. 18 str.

GRBAC, Irena

Vodozemci i gmazovi NP „Krka“ / Irena Grbac. Zagreb : Natura, 2006. 47 str.

GULIN, Darko

Ratna luka Šibenik / Darko Gulin. Šibenik : Gradska knjižnica „Juraj Šižgorić“, 2011. 526 str.

HRŠAK, Vladimir

Podaci o vrstama, staništima, zaštićenim i evidentiranim područjima i područjima Ekološke mreže RH s prijedlogom mjera zaštite za potrebe izmjena i dopuna Prostornog plana Šibensko-kninske županije / Vladimir Hršak. Zagreb: Državni zavod za zaštitu prirode, 2009. 82 str.

ILIJAŠ, Ivana

Primoštenski vinogradi – Bucavac / Ivana Ilijaš. Zagreb : Državni zavod za zaštitu prirode, 2011. 41 str.

JURMAN, Laura Ana

Ihtiološka istraživanja Čikole i Guduče / Laura Ana Jurman, Dušan Jelić, Lematt Mint Hama, Dean Karaica, Matej Vucić, Anđelko Vragović, Ivan Beno, Marija Krajnović, Marina Blažević. Grubišino polje : Biota, 2021. 46 str.

KLANJŠČEK, Jasminka

Odnos Zmajevog oka i okolnog mora (Vremenska varijacija volumena jezera) / Jasminka Klanjšček, Nuša Cukrov, Sunčana Geček, Tin Klanjšček, Tarzan Legović. Zagreb : Institut Ruđer Bošković, Zavod za istraživanje mora i okoliša, 2013. 19 str.

KLISOVIĆ, Marijana

Arheološki nalazi u speleološkim objektima Šibensko-kninske županije / Marijana Klisović. // Subterranea Croatica 19(2015), 50-58.

KOREN, Toni

Pregled stanja danjih leptira na području ekološke mreže Natura 2000 sjeveroistočnog dijela Šibensko-kninske županije / Toni Koren, Petra Novina, Leonardo Kelava. Zagreb : Udruga Hyla, 2019. 36 str.

KOVAČIĆ, Darko

Sisavci Nacionalnog parka „Krka“ / Darko Kovačić, Beatrice Đulić. Zagreb : Prirodoslovno-matematički fakultet, Zoologijski zavod, 1989. 107 str.

KRALJ, Jelena

Istraživanja zajednica ptica Guduče i Prokljanskog jezera s turističkom valorizacijom / Jelena Kralj, Vesna Tutiš, Davor Čiković. Zagreb : Zavod za ornitologiju HAZU, 2009. 54 str.

KRPAN, Mladen

Ornitofauna okolice Šibenika / Mladen Krpan. // Šibenik : spomen zbornik o 900. obljetnici / urednik Slavo Grubišić. Šibenik : Muzej grada Šibenika, 1976. Str. 569-586.

KRUŽIĆ, Petar

Monitoring morskih staništa ekološke mreže na području Šibensko-kninske županije / Petar Kružić, Aleksandar Popijač, Vanja Matas, Patrik Krstinić, Marino Kvarantan, Vencislav Lonić. Zagreb : NATURA – Društvo za zaštitu prirode Hrvatske, 2010. 38 str.

KRUŽIĆ, Petar

Kartiranje morskih staništa ekološke mreže na području sidrišta / Petar Kružić, Aleksandar Popijač, Silvija Kipson, Vencislav Lonić. Zagreb : Prirodoslovno-matematički fakultet, 2010. 47 str.

KRUŽIĆ, Petar

Monitoring morskih lokaliteta ekološke mreže NATURA 2000 na području Šibensko-kninske županije / Petar Kružić, Marino Kvarantan, Vencislav Lonić, Stjepan Šaškar, Igor Šimpraga. Zagreb : NATURA – Društvo za zaštitu prirode Hrvatske, 2014. 42 str.

KRUŽIĆ, Petar

Monitoring koraligenske biocenoze za potrebe projekta „Hrvatski centar koralja Zlarin“ / Petar Kružić, Pavel Ankon, Jelena Vidmar, Agata Kovačev, Marko Baričević, Nina Lončar, Marino Kvarantan, Željko Dundov, Vencislav Lonić, Dražan Mimica, Hrvoje Čižmek, Barbara Čolić, Lovrenc Lipej, Borut Mavrič. Zagreb : Prirodoslovno-matematički fakultet, 2021. 121 str.

KUČINIĆ, Mladen

Faunističke, ekološke i zoogeografske značajke leptira Nacionalnog parka „Krka“ : preliminarno izvješće za 1998. godinu / Mladen Kučinić, Tomislav Domazet-Lošo, Mladen Vajdić, Branko Jalžić. Zagreb : Hrvatski prirodoslovni muzej, 1999. 30 str

KUČINIĆ, Mladen

Diversity, distribution, ecology and biogeography of caddisflies (Insecta: Trichoptera) in the Krka River (National Park “Krka”, Croatia) / Mladen Kučinić, Ivan Vučković, Hrvoje Kutnjak, Lucija Šerić Jelaska, Drago Marguš. // Zoosymposia 5(2011), 255-268.

KUČINIĆ, Mladen

Faunističke značajke danjih leptira (Lepidoptera, Rhoplacera) Nacionalnog parka „Krka“ / Mladen Kučinić, Iva Mihoci, Antun Delić, Drago Marguš. Znanstveno-stručni skup Vizija i izazovi upravljanja zaštićenim područjima prirode u Republici Hrvatskoj : aktivna zaštita i održivo upravljanje u Nacionalnom parku „Krka“, Šibenik, 28. rujna – 3. listopada 2015. : zbornik radova; (urednik Drago Marguš). Šibenik : Javna ustanova „Nacionalni park Krka“, 2017. Str. 269-292.

LOLIĆ, Ivica

Istraživanje sumračnih i noćnih vrsta ptica važnih za ekološku mrežu Natura 2000 HR5000028 Dinara / Ivica Lolić. Žrnovnica : Ornitolosko društvo „Brgljaz kamenjar“, 2017. 12 str.

LOLIĆ, Ivica

Monitoring ptica u sklopu projekta „NATURA DRNIŠ“ – Održivi razvoj drniške prirodne baštine pod ekološkom mrežom Natura 2000 HR 100026 Krka i okolni plato / Ivica Lolić. Žrnovnica : Ornitolosko društvo „Brgljaz kamenjar“, 2019. 83 str.

LOLIĆ, Ivica

Ornitofauna Značajnog krajobraza Kanal – Luka / Ivica Lolić. Žrnovnica : Kulik, Obrt za usluge, 2021. 87 str.

LUKAČ, Gordan

Praćenje stanja rijetkih i ugroženih vrsta ptica značajnih za staništa Natura 2000 na području Šibensko-kninske županije / Gordan Lukač. Zagreb : NATURA – Društvo za zaštitu prirode Hrvatske, 2014. 10 str.

LUKAČ, Gordan

Ptice Nacionalnog parka „Krka“ / Gordan Lukač, Snježana Vujčić-Karlo, Willi Stani, Drago Marguš. Šibenik : Javna ustanova „Nacionalni park Krka“, 2015. 533 str.

LUKAČ, Gordan

Praćenje stanja rijetkih i ugroženih vrsta ptica značajnih za staništa NATURA 2000 na području Šibensko-kninske županije – lokaliteti Prukljan, Guđuča i Čikola / Gordan Lukač, Ivana Adžić, Marijan Milovac. Zagreb : NATURA – Društvo za zaštitu prirode Hrvatske, 2015. 39 str.

LJUBIČIĆ, Ivica

Flora Dinare – 100 značajnih svojiti / Ivica Ljubičić, Sandro Bogdanović, Mihaela Britvec, Dubravka Dujmović Purgar, Ivana Vitasović Kosić, Marko Jelić. Zagreb : SPIRITOSO, 2022. 274 str.

MARGUŠ, Drago

Školjkaši ušća rijeke Krke / Drago Marguš. Šibenik : Javna ustanova „Nacionalni park Krka“, 1998. 168 str.

MARGUŠ, Drago

Vodozemci Nacionalnog parka „Krka“ / Drago Marguš. Šibenik : Javna ustanova „Nacionalni park Krka“, 2008. 51 str.

MARGUŠ, Drago

Gmazovi Nacionalnog parka „Krka“ / Drago Marguš. Šibenik : Javna ustanova „Nacionalni park Krka“, 2009. 99 str.

MARGUŠ, Drago

Slatkovodne ribe Nacionalnog parka „Krka“ / Drago Marguš. Šibenik : Javna ustanova „Nacionalni park Krka“, 2011. 99 str.

MARGUŠ, Drago

Zaštićene prirodne vrijednosti Šibensko-kninske županije / Drago Marguš, Anita Babačić Ajduk, Hrvoje Zekanović, Tina Dragutin. Šibenik : Javna ustanova za upravljanje zaštićenim područjima i drugim zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Šibensko-kninske županije, 2011. 144 str.

MARGUŠ, Drago

Tajne podzemlja / Drago Marguš, Teo Barišić, Jana Bedek, Tvrtko Dražina, Joso Gracin, Daniela Hamidović, Branko Jalžić, Ana Komerički, Marko Lukić, Marija Marguš, Marko Mendušić, Kazimir Miculinić, Goran Mihelčić, Roman Ozimec, Martina Pavlek. Šibenik : Javna ustanova „Nacionalni park Krka“, 2012. 237 str.

MARGUŠ, Drago

Rijeka Krka: dar prirode / Drago Marguš. Šibenik : Javna ustanova „Nacionalni park Krka“, 2019. 223 str.

MARKOVIĆ, Ljerkica

Kvalitativni sastav flore papratnjača i sjemenjača Nacionalnog parka „Krka“ / Ljerkica Marković, Ljudevit Ilijanić, Gordan Lukač, Vladimir Hršak. Zagreb : Prirodoslovno-matematički fakultet, Botanički zavod, 1993. 102 str.

MICULINIĆ, Kazimir

Inventarizacija špiljske faune speleoloških objekata Nacionalnog parka „Krka“, njihova zoogeografska raščlamba, ugroženost i status / Kazimir Miculinić, Ana Komerički, Jana Bedek, Tvrtko Dražina, Marko Lukić, Roman Ozimec, Martina Pavlek. Zagreb : Hrvatsko biospeleološko društvo, 2010. 80 str.

MICULINIĆ, Kazimir

Istraživanje podzemne faune beskralježnjaka Šibensko-kninske županije u svrhu razvoja metodologije monitoringa / Kazimir Miculinić, Ana Komerički, Jana Bedek, Marko Lukić, Martina Pavlek, Tvrtko Dražina, Petra Bregović, Petra Kutleša, Branko Jalžić, Hrvoje Cvitanović, Tin Rožman, Alen Kirin, Nikolina Kuharić, Petra Novina, Helena Bilandžija. Zagreb : Hrvatsko biospeleološko društvo, 2016. 286 str.

MIHALJEVIĆ, Željko

Praćenje stanja i nadzora zaraze te budućih koraka za uspostavu mjera očuvanja periske / Željko Mihaljević, Miroslav Benić, Angela Bradarić. Zagreb : Hrvatski veterinarski institut, 2020. 47 str.

MIHALJEVIĆ, Željko

Praćenje plemenite periske (*Pinna nobilis*) / Željko Mihaljević, Miroslav Benić, Angela Bradarić. Zagreb : Hrvatski veterinarski institut, 2021. 30 str.

Mihelčić, Vladislav

Geološka interpretacija područja ušća rijeke Krke s naglaskom na Značajni krajobraz Kanal – Luka u Šibeniku / Vladislav Mihelčić. Šibenik, 2019. 27 str.

MILOVIĆ, Milenko

Monitoring jadranske kozonoške (*Himantoglossum adriaticum* H. Baumann) u Šibensko-kninskoj županiji / Milenko Milović. Šibenik, 2015. 44 str.

MILOVIĆ, Milenko

Monitoring livadskog procjepka (*Chouardia litardierei* (Breistr.) Speta) na lokalitetima Danilo i Cetinsko (Paško) polje / Milenko Milović. Šibenik, 2018. 21 str.

MILOVIĆ, Milenko

Halofitska vegetacija na području uvale Jezerina i rta Braničevo / Milenko Milović. Šibenik, 2018. 22 str.

MILOVIĆ, Milenko

Flora Značajnog krajobraza „Kanal – Luka“ / Milenko Milović. Šibenik, 2020. 76 str.

POPIJAČ, Aleksandar

Faunističke i ekološke značajke obalčara (Insecta: Plecoptera) Nacionalnog parka „Krka“ / Aleksandar Popijač, Ignac Sivec. Zagreb : Oikon, 2013. 34 str.

RNJAK, Dina

Monitoring šišmiša na području Šibensko-kninske županije / Dina Rnjak, Goran Rnjak, Nikola Hanžek. Zagreb : Zelena infrastruktura d.o.o. : Geonatura d.o.o., 2017. 51 str.

SUŠIĆ, Goran

Ptice Nacionalnog parka „Krka“ : (preliminarna faunistička analiza) / Goran Sušić, Vladimir Bartovsky, Dragan Radović. Zagreb : Zavod za ornitologiju JAZU, 1988. 133 str.

ŠESTANI, Gabrijela

Park prirode Dinara – stručna podloga za zaštitu / Gabrijela Šestani, Luka Basrek, Jana Bedek, Igor Boršić, Vlatka Dumbović Mazal, Aljoša Duplić, Lana Đud, Daniela Hamidović, Ivana Ilijaš, Jasna Jeremić, Luka Katušić, Petra Kovač Konrad, Goran Krivanek, Krunoslav Leko, Patricija Gambiroža, Biljana Opačić, Anamarija Partl, Maja Pavlinić, Valentino Pintar, Ivana Plavac, Vida Posavec Vukelić, Iva Starčević, Mladen Zadravec, Gordana Zwicker Kompar, Irina Zupan, Irina Žeger Pleše, Dijana Župan. Zagreb : Zavod za zaštitu okoliša i prirode, 2020. 306 str.

ŠIJAN, Milena

Praćenje stanja vidre (*Lutra lutra* L.) na području Šibensko-kninske županije / Milena Šijan. Split : Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce, 2015. 16 str.

ŠILJEG, Ante

Batimetrijska i aerofotogrametrijska izmjera Zmajevog oka pomoću integralnog mjernog sustava i višeslopnog dubinomjera / Ante Šiljeg, Neven Cukrov, Ivan Marić, Lovre Panda, Marin Lovrić. Zadar : 2019. 42 str.

TERNJEJ, Ivančica

Inventarizacija flore i faune vodenih ekosustava Natura lokaliteta (M 1:5000) / Ivančica Ternjej, Mladen Kerovec, Zlatko Mihaljević, Sanja Gottstein, Ana Previšić, Aleksandar Popijač, Krešimir Žganec, Marija Ivković, Vladimir Bartovsky, Mirjana Jelenčić. Zagreb : Prirodoslovno-matematički fakultet, 2009. 46 str.

ZUBAK, Ivana

Biospeleološka istraživanja potopljenog speleoobjekta špilja Drvenik, otok Drvenik kod Zlarina / Ivana Zubak, Hrvoje Čižmek. Zadar : Društvo istraživača mora 20 000 milja, 2010., 20 str.

ŽUPAN, Dijana

Valorizacija područja Prokljanskog jezera i Guduče / Dijana Župan, Gordana Zwicker Kompar. Zagreb : Državni zavod za zaštitu prirode, 2009. 67 str.

ŽUPAN, Ivan

Istraživanje trenutnog stanja prirodnih zajednica školjkaša i puževa s naglaskom na vrstu *Pinna nobilis* na području ekološke mreže Natura 2000 HR3000171 Ušće Krke / Ivan Župan, Tomislav Šarić, Nino Perović, Danijel Kanski. Zadar : Sveučilište u Zadru, Odjel za ekologiju, agronomiju i akvakulturu, 2018. 47 str.

Izvorišni dio rijeke Cetine, Cetinsko polje
foto: I. Pervan

Torion, Tvrđava sv. Nikole
foto: Boris Stanić

15
godina
zaštite
prirodne
i kulturne
baštine

Javna ustanova
PRIRODA Šibensko-kninske županije
Public Institution
NATURE of Šibenik-Knin County